अवस्थिति नक्शा

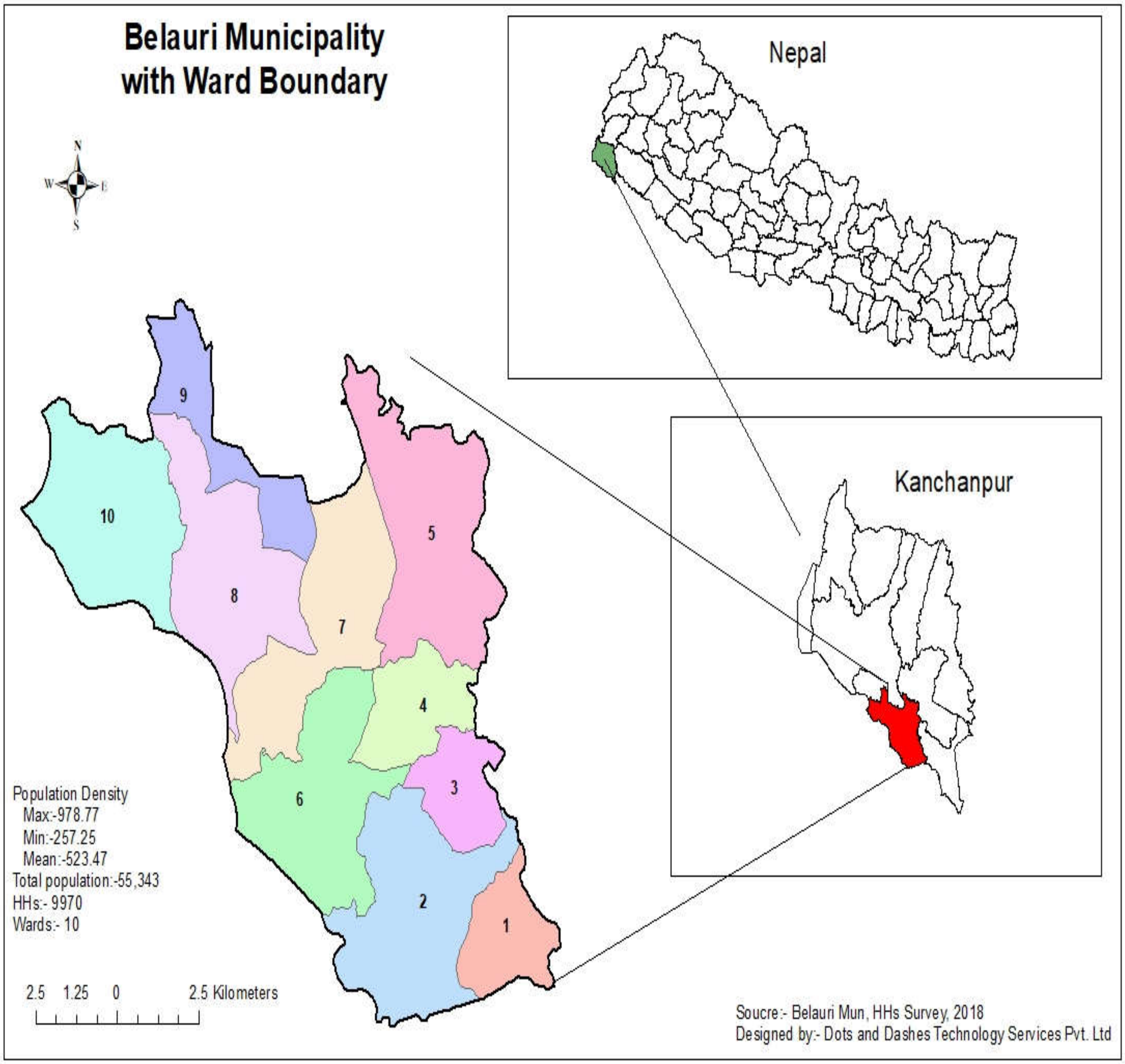

Belauri Municipality
with Ward Boundary
N
W
E
S
Nepal
Kanchanpur
9
10
8
7
5
4
6
3
2
1
Population Density
Max:-978.77
Min:-257.25
Mean:-523.47
Total population:-55,343
HHs:- 9970
Wards:- 10
2.5 1.25 0 2.5 Kilometers
Soucre:- Belauri Mun, HHs Survey, 2018
Designed by:- Dots and Dashes Technology Services Pvt. Ltd

खण्ड १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ र स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन र दीर्घकालीन योजनाहरु तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। सो अनुसार स्थानीय तहको आवधिक, रणनीतिक विषय क्षेत्रगत एवं बार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थितिसहित स्थानीय तहको वस्तुस्थिती विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ । उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह भित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय स्रोत साधनहरुको तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुति संलग्न हुन आवश्यक छ ।

स्थानीय योजना तर्जुमा, कार्यान्वन तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतिजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन वस्तुस्थिती विवरणले गाउँपालिका, नगरपालिका तथा अन्य विकास प्रदायक संस्थालाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ । तसर्थ वस्तुस्थिती विवरणमा योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक आधारभूत विवरण संकलन गर्ने र निश्चित अवधिमा त्यसलाई अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोग गरी दिगो विकास तथा सुशासन सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ।

त्यसका लागी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको गाउँ तथा नगर वस्तुस्थिती विवरण तयारी कार्यविधि अनसारको मार्गदर्शन अनुसार मोवाईल एप्सको प्रयोग मार्फत पारिवारिक विवरण र संस्थागत विवरण संकलन गरी विवरणको भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेणका आधारमा वस्तुस्थिती विवरण प्रकाशन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै यसको नगरपालिकाले समय समयमा अद्यावधिक गरी योजना तथा बजेटलाई प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाई स्थानीय तहको आर्थिक, सामाजिकरुपमा दिगो विकास गरी नागरिकलाई सुशासनको प्रत्याभुति गराउने लक्ष्यका साथ यो वस्तुस्थिती विवरण तयार पारिएको छ।

१.२ उद्देश्य:

नगरपालिकाको समग्र पारिवारिक, सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत वस्तुस्थिति विश्लेषण सहितको एउटा दस्तावेज तयार पार्नु ताकी सो दस्तावेजले नगरपालिकासहित अन्य विकास साझेदारहरुलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतिजामुलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी योजना तर्जुमा, योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्नका लागी महत्वपूर्ण आधार प्रदान गरोस् भन्ने यस वस्तुस्थितिको महत्वपूर्ण उद्देश्य रहेको छ।

यस वाहेक यसका विशिष्ट उद्देश्य निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- मोवाईल एप्सको प्रयोग मार्फत पारिवारिक तथा संस्थागत विवरण संकलन गरी व्यवस्थित

रुपमा राख्नु (online, offline)

- नगरपालिकालाई सूचनामा आधारित योजना तर्जुमा बनाउन, सेवा प्रवाहलाई सुलभ र सरलिकृत बनाउनु,
- नगरपालिकाको अल्पकालिन, दीर्घकालिन तथा विषयगत योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्यांकनको लागी खण्डीकृत र एकिकृत तथ्यांकहरु उपलब्ध गराउनु,
- नगरपालिकाको विकासका लागी चासो राख्ने साझेदार निकाय, संस्थाहरु र अनुसन्धानकर्ताहरुलाई वस्तुपरक तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु,
- उपलब्ध तथ्यांकहरुको प्रयोगबाट नगरपालिकामा समावेशी विकास तथा श्रोतहरुको न्यायोचित वितरणमा मद्दत पुर्‍याउनु,

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु

नगरपालिकाको वस्तुस्थिति (Profile) तयारीका लागी नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरुको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन : नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले केन्द्रीय तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र गुणस्तर निर्धारण, राष्ट्रियस्तरको गणना र सर्वेक्षण व्यवस्थापन, नेपाल स्ट्याण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड विकास र प्रयोग तथा तथ्याङ्कसम्बन्धी सल्लाहकारी भूमिका बारे उल्लेख गरेको छ ।

त्यसैगरी, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को २), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ अनुसार दिग्दर्शनको दफा ८.२ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिती विविरण – (Profile) तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । अद्यावधिक वस्तुस्थिती विविरण आफ्नो Website मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

यसका साथै वस्तुस्थिती विवरण संकलन कार्य शुरु गर्नु पूर्व नगरपालिकाका प्रतिनिधिहरु विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु र नगरपालिकाका कर्मचारीहरुविच छलफल, सल्लाह र सुझावहरुलाई समेटेर यो वस्तुस्थिति तयार पारिएको छ ।

१.४ तयारी विधि तथा प्रक्रिया

- संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगर वस्तुस्थिती विवरण तयारी कार्यविधि, अनुसार पारिवारिक तथा संस्थागत तथ्यांक संकलनका लागी तयार पारिएको प्रश्नहरुका बारेमा नगरपालिकासँग छलफल गरि सल्लाह सुझाव संकलन गरियो । सो

छलफलबाट आएका सुझावहरु समेट्दै प्रश्नहरुलाई Kobo collect द्धारा नगरपालिकाका नाममा मोवाईल एप्स तयार पारियो ।

- नगरपालिकाको तर्फबाट एक जना सम्पर्क व्यक्ति तोकियो । उक्त सम्पर्क व्यक्तिको सहयोगमा प्रत्येक वडाबाट दुई दुई जनाका दरले गणकहरु छनौट गरियो ।
- **गणक छनौट अभिमुखिकरण र परिचालन**ः गणकहरुलाई एक दिनको तथ्यांक संकलनको प्रक्रिया, प्रश्नोत्तर सम्वन्धि अभिमुखिकरण गरियो र सम्वन्धित वडामा तथ्यांक संकलनका लागी परिचालन गरियो ।
- **तथ्यांक प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोतनक्सा तयारी**ः नगरपालिकाको सम्पूर्ण पारिवारिक तथ्यांक मोवाईल एप्सबाट आउने र अनलाईन डाटामा बस्ने भएका कारण सूचना तथा प्रविधिमा दक्ष व्यक्तिले तथ्यांकको प्रशोधन, विश्लेषण र श्रोतनक्सा तयार पार्ने मुख्य जिम्मेवारी दिईएको छ ।
- **मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुति**ः तथ्यांक संकलनका क्रममा कतिपय तथ्यांकहरु छुटेका पनि हुन सक्छन्, कतिपय, नमिलेका पनि हुन सक्छन् त्यसैले छुटेका कुरालाई अध्यावधिक गर्ने, संकलित तथ्यांकमा सम्वन्धित सवैको सल्लाह सुझाव संकलन गरि वस्तुस्थिती विवरणलाई अन्तिम रुपदिनका लागी मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पारी कार्यपालिका सदस्य, नगरपालिका र विषयगत कर्मचारीहरुविचमा एक दिन प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण गरिने छ ।
- नगरपालिका वस्तुस्थिती विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी : मस्यौदा प्रतिवदेन प्रस्तुतिकरणबाट आएका सल्लाह सुझावहरु अनुसार नगरपालिका वस्तुस्थित विवरणलाई अन्तिम रुपदिईने छ र नगरपालिकासँगको सम्झौता अनुसार वस्तुस्थिती विवरणको प्रिन्ट गरि नगरपालिकामा अन्तिम प्रतिवेदन पेश गरिने छ ।

१.५ वस्तुस्थिती विवरणको सिमाः

नगरपालिका वस्तुस्थिती विवरणमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रलायले उपलब्ध गराएको कार्यविधी, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिश्दर्शन २०७४ र नेपालको संविधानमा व्यवस्थाभएको अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय सरकारका एकल अधिकारमा उल्लेख भए वमोजिम, विगतमा भईरहेका अभ्यास र वर्तमान नगरपालिकाका आवश्यकता अनुसार यो वस्तुस्थिती विवरण संकलन गरिएको छ । यस विवरणमा पारिवारिक तथ्यांक पूर्णतया प्राथमिक तथ्यांक संकलन प्रणाली अनुसार मोवाईल एप्सको प्रयोगद्धारा संकलन गरिएको छ भने संस्थागत विवरण द्धितिय तथ्यांकमा आधारित छ । जसमा सरकारी, गैरसरकारी, संस्थानहरु, नगरपालिकाका विभिन्न शाखा, उपशाखा र वडाहरुबाट तथ्यांक संकलन गरिएको छ । साथै यस वस्तुस्थिती विवरणमा विभिन्न श्रोत नक्साको प्रयोग पनि गरिएको छ । यस तथ्यांकको मुख्य विशेषता भनेको नगरपालिकाले आफ्नो सुविधा अनुसार यसलाई online र offline दुवै तरिकाले राख्न सक्छ । यसको प्रभावकारी प्रयोगमार्फत आफ्नो नगरपालिकामा अल्पकालीन, दीर्घकालिन योजना, गौरवका आयोजना, लक्षित वर्गका लागी योजना बनाई लागूगर्न सक्छ । साथै यसलाई online द्धारा नै अध्यावधि गर्न पनि सक्छन् ।

परिच्छेद २: नगरपालिकाको चिनारी

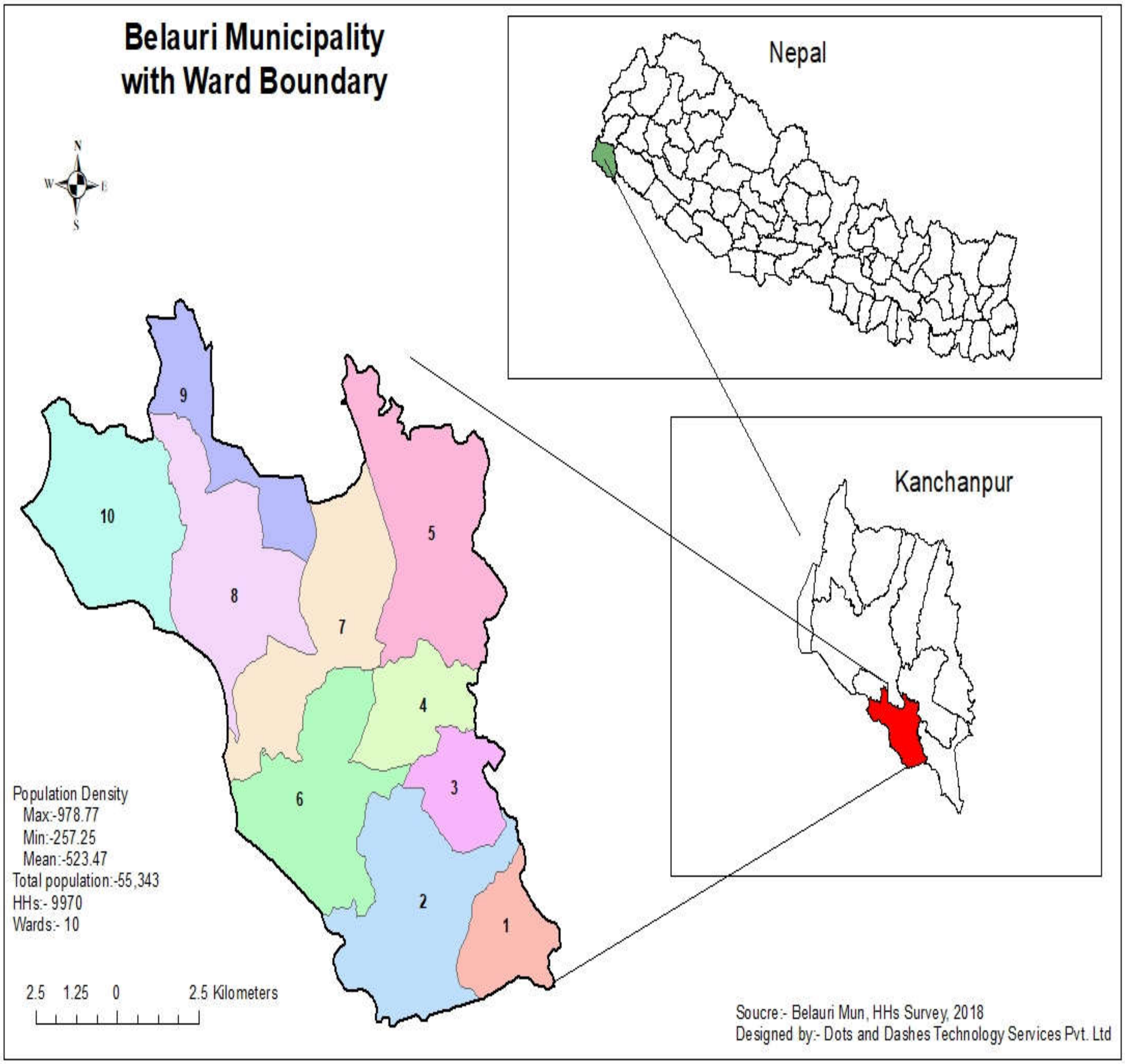

२.१ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण :

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत, कञ्चनपूर जिल्लाको दक्षिणी सीमावर्ति क्षेत्र भारतसँग जोडिएको यो क्षेत्र साँस्कृतिक, आर्थिक एवं प्रशासनिक महत्व बोकेको छ । यो क्षेत्र राणा शासनकाल र पछिल्लो डेढ दशक गरी १०३ सम्म कञ्चनपूर जिल्लाको सदरमुकामको रुपमा रहेको थियो । २०१९ सालमा सदरमुकाम घुसुडी बजार (हालको महेन्द्रनगर) सरेपछि राजनीतिक एवं आर्थिक रुपले पछाडी परेको छ । सदरमुकामलाई महेन्द्रनगर सारेको ५२ वर्षपछि २०७१ बैशाख २५ गते साविक श्रीपूर, रामपूर विलासीपूर र लक्ष्मीपूर गाविस समाहित गरी नेपाल सरकारबाट बेलौरी बजारलाई केन्द्र मानी बेलौरी नगरपालिका घोषणा गरिएको हो । बेलौरी नगरपालिका २८ डिग्री ४० मिनेट ५६ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांस तथा ८० डिग्री २१ मिनेट ४० सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा रहेको छ। यस नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२३.३७ वर्ग किलोमिटर छ । यस नगरपालिकाको उत्तर दिशामा लालझाडी गाउँपालिका, दक्षिणमा भारत, पूर्वमा पुनर्वास नगरपालिका र पश्चिममा बेल्डाँडी गाउँपालिका पर्दछ ।

स्थानीय तहको पुर्नसंरचनामा बेलौरी नगरपालिका (राजपत्रमा प्रकाशित भए अनुसार)

क्र.सं.	नयाँ वडा	समावेश गाविस /नगरपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल(वर्गकि.मी.)
१	१	बेलौरी(१)	३१६८	६.११
२	२	बेलौरी(२,३)	५४६१	१७.१९
३	३	बेलौरी(४)	५०९८	५.५८
४	४	बेलौरी(६)	५१२१	६.९२
५	५	बेलौरी(७)	६१६१	१८.२६
६	६	बेलौरी(५,८)	६६०५	१५.१७
७	७	बेलौरी(९)	३५००	१५.२१
८	८	बेलौरी(१०,११)	५७५४	१५.३६
९	९	बेलौरी(१२,१५)	५८५५	७.९७
१०	१०	बेलौरी(१३,१४)	६८२१	१५.६
	जम्मा		**५३५४४**	**१२३.३७**

२.२ भौगोलिक अवस्थिती तथा हावापानी

समुद्र सतहदेखि १७५ मी. उचाईमा रहेको यस नगरपालिकामा उष्ण र उपोष्ण प्रकारको हावापानी भएको पाईन्छ । वार्षिक सरदर वर्षा १५७५ मि.मि हुने गरेको यस नगरपालिका क्षेत्रको अधिकतम तापक्रम ४२ डिग्री सम्म पुग्ने गर्दछ भने न्युनतम तापक्रम ६.६९ डिग्री सेल्सियसमा झर्ने गर्दछ ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिती:

प्रशासनिक विभाजनका सर्न्दभमा, नेपालको साविकको सुदुरपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र, महाकाली अञ्चलको कञ्चनपूरमा अवस्थित यस नगरपालिकाालाई १० वटा वडामा विभाजन गरिएको छ ।

दक्षिणमा भारतसँग जोडिएको यो नगरपालिका संसदीय क्षेत्र नं.१पर्दछ । संघीय गणतान्त्रिक नेपालको पहिलो संविधान भए पश्चात सुदुरपश्चिम प्रदेशमा पर्दछ ।

२.४ धरातलीय अवस्था, भू उपयोग

स्थानीय वासीका अनुसार मुख्य पेशा कृषि रहेको यस नगरपालिकामा अधिकांश खेतियोग्य जमिन समथर रहेको, बलौटे र चिम्ट्याईलो माटो पाईन्छ । यस नगरपालिकामा महाकाली लगायत अन्य नदीहरु बाट सिंचाईको सुविधा उपलब्ध हुदै आएको छ । सिंचाई सुविधा नपुगेका स्थानहरुमा जमिन मुनिको पानीबाट समेत सिंचाई हुने गर्दछ । यहाँका कृषकहरुले धान, गहुँ, मकै, फलफूलका साथै विभिन्न थरिका बेमौसमि तरकारी बालीको पनि उत्पादन गर्ने गरेको पाईन्छ ।

२.५ नदी तथा ताल तलैयाहरू

यस बेलौरी नगरपालिका क्षेत्र भएर वग्ने मुख्य नदी तथा खोलाहरुमा दोदा नदी र खप्ती खोला पर्दछन् । भने ताल तलैयाहरुमा साना ठूला लगाएर १८ वटा तालहरु र १ सिमसार क्षेत्र नगरपालिका भित्र रहेका छन् । जस मध्ये बन्दा ताल, पुरैनी ताल, बन्तरीया ताल, लामा ताल, सिक्री कुण्ड र शोभा ताल यस क्षेत्रका मुख्य तालहरु हुन । यी तालहरुमा सफा तथा प्राकृतिक पानी, जलचराहरु लगायत माछाहरु पाईने गर्दछ । यी तालहरु मध्ये बन्धा ताल र पुरैना ताल माछापालनका लागी पनि प्रयोग हुदै आएको पाईन्छ । यसका साथसाथै यी तालहरुले अन्य विकास सम्भावनाहरु जस्तैः पर्यटन, आयआर्जन, सिंचाईको पनि सम्भावना वोकेको देखिन्छ । तर उचित संरक्षण, सम्वर्द्धधनको अभाव र दिनप्रतिदिन वढ्दै गईरहेको तापमानका कारण तालको पानी घट्दै गईरहेको देखिन्छ । ताल तथा नदीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१ नदी, ताल तलैया र प्राकृतिक पोखरीको

सि.नं.	तालको नाम	स्थान	क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	बन्दाताल	वार्डन. ३ र १	२१
२	बन्तारियाताल	वार्डन. ५ श्रीपुर	६
३	कुईरेताल	वार्डन. २	
४	गोनगोरैयाताल	वार्डन. ३	
५	काँक्रीताल	वार्डन. १, लक्ष्मीपुर	१५.४
६	पोरैनाताल	वार्डन. ६, बौराकोट	२३
७	सोभाताल	वार्डन. ५, चंदपुर	२५
८	लामाताल	वार्ड न. ५	
९	सिक्रीकुण्ड	वार्ड न. १०	२७.०९
१०	पर्साताल,	वडा न. ६, ढक्का, चांदर	०.०१०१ बर्गकि.मि.
११	पिपरतलाताल	वडा न. ६, बैशाखा	०.०१६ बर्ग कि.मि.
१२	जमुनियाताल,	वडा न.६, बोटेगाउँ	०.०३० बर्गकि.मि.
१३	सिंहपुर् ताल	वडा न. ७,	
१४	लामताल	वडा न. ७,	

१५	सानो बन्दा ताल	वा.नं. १	
१६	कुईरे ताल	वा.नं. २	लगभग २.५ विघा
१७	गोन गोरैथा ताल	वा.न.. ९	लगभग १० विघा
१८	सिंहपुर ताल	वा.नं. ७	
१९	जब्दा सिमसार क्षेत्र	वडा नं ८	६० हेक्टर

स्रोतः वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

तालिका नं.२ नदीहरुको विवरण

सि.न.	नदीहरु	स्थान
१	**दोदानदी**	वार्डन. ५
२	**खम्टिखोला**	वार्डन. ७ र ८
३	सिंहपुर नाला	वार्ड नं. ७
४	भंगी नाला	वार्ड नं. ७
५	सिंगा नाला	वा.नं. ८ र ९
६	सुतिया नाला	वा.नं. ८ र १०
७	खप्टी नाला	वा.नं. ७ र ८
ड	स्याली नदी	वार्ड नं. ५, ६, र ७

स्रोतः वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

२.६ सार्वजनिक पाटी पौवा र चौतारासम्बन्धी विवरण

विश्राम, कचहरीगर्नका लागी परापूर्वकाल देखि नै सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरु बनाउने गरेको पाईन्छ । खासगरी यातायातको सुविधा नभएको अवस्थामा पैदल यात्रुहरुको थकान मेटाउनका लागी विश्राम गर्न सार्वजनिक स्थलहरुमा पाटी पौवा, चौताराहरु बनाउने चलन रहेको थियो । कसैको व्यक्तिगत हक वा स्वामित्वमा नभएको यी स्थलहरुसबैले सार्वजनिक सम्पत्तिका रुपमा प्रयोग गर्दै आईरहेको अहिले पनि पाईन्छ । प्रायजसो स्थानीय वासीहरुले यी सम्पत्तिहरुलाई सामाजिक विकासका लागी वहस, छलफल गर्न, विश्राम गर्न अहिले पनि प्रयोग गर्ने गरेको पाईन्छ । तर पूर्वाधार विकासका क्रममा यी पूरातात्विक सम्पत्तिहरु लोपहुने खतरामा भने रहेकाछन् । जसको संरक्षण, संवर्द्धन गर्नका लागी स्थानीय वासीहरुलाई जिम्मेवार बनाउनु र भत्केका संरचनाको पुनसंरचना गर्नुपनि नगरपालिकाको दायित्वभित्र पर्दछ । बेलौरी नगरपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरुको विवरण तलको तालिकामा देख्न सकिन्छ ।

तालिका नं.३ सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरुको विवरण

वार्ड नं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग
२	चौतारा	खत्री चोक, भेसोरी	विश्राम
	चौतारा	थापा चौराहा, खैरानी	विश्राम
३	चौतारा	खिरीया	विश्राम
	चौतारा	मोतिपुर	विश्राम
	चौतारा	वुटावारी	विश्राम
४	गोल घर	बेलौरी, बजार	गोलघर निर्माण
	बस विसौनी	शिवनगर	यात्रु प्रतिक्षालय
५	चौतारा	सुदर्शनपूर	विसौनी
७	पिपल चौतारा	सिंहपूर	वस्ने यात्रुहरुको
	पिपल चौतारा	टेडिया	वस्ने यात्रुहरुको
९	पिपल चौतारा	डाँडा कुण्डा	विश्राम
	पिपल चौतारा	रतनपूर	विश्राम

स्रोतः वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

२.७ खेलकुद तथा मनोरञ्जन

खेलकुदले एउटा व्यक्तिको सर्वाङगीण व्यक्तित्व विकासमा मद्दत पुर्‍याउनुका साथसाथै राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय सम्वन्धलाई वलियो बनाउँछ र सामाजिक सौहार्दतालाई वढाउँछ । त्यसैले नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ५१ बमोजिमका राज्यका नीति (ञ) सामाजिक न्याय र समावेशीकिरण सम्वन्धि नीति अन्तर्गत १३ नं.वूँदामा मा स्वस्थ्य, सक्षम र अनुशासित नागरिक तयार गर्न खेलकुद तथा खेलाडीमा योजनाबद्ध लगानी गर्ने नीति र अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा राष्ट्रिय सम्मान अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रुपमा विकास गर्ने नीति रहेको छ । त्यसैले उक्त नीतिको परिपालन गर्नु सबै तहका सरकारको दायित्व भएका कारण बेलौरी नगरपालिकाले पनि संविधानको अनुसूची ९ मा रहेको साझा अधिकारका क्षेत्रको प्रयोग गर्दै खेलकुदको संरचनाका पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन तथा विकास गर्नका लागी नीति तथा कार्यक्रमहरु बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाको वस्तुस्थिती विवरण संकलनका क्रममा जम्मा ९ वटा खेल मैदानहरु देखिएका छन् । जुन खेलमैदानहरुलाई स्तोन्नति गर्नुपर्ने देखिन्छ । त्यसको उचित व्यवस्थापन गर्नका लागी संस्थागत संरचनाको आवश्यकता पनि देखिन्छ । साथै राज्यको समावेशी विकासको नीति अनुसार खेलमैदानहरुमा पनि सबै अवस्थाका (वालवालिका, युवा अपांगहरु) व्यक्तिहरुले खेल्न सक्ने गरी खेलमैदानको विकासगर्नुपर्ने देखिन्छ ।

अहिलेको प्रविधिले र वढ्दो शहरीकरणले गर्दा वालवालिका तथा युवा जमातहरुमा सामाजिकीकरणको अवस्था एकदमै कमजोर देखिदै आएको पाईन्छ अथवा मानिसलाई एक्ल्याएको छ जसले गर्दा विभिन्न विकृतिहरुको शिकार हुनुपर्ने जोखिमहरु वढ्दै गईरहेको छ । त्यसकारण खेलकुद मात्रै एउटा यस्तो क्षेत्रहो जसले व्यक्तिको सामाजिक, शारिरीक र मानसिक विकासमा मद्दत पुर्याउदै अनुशासित बनाउँछ । खेलकुदको क्षेत्र र मनोरञ्जनको क्षेत्रको विकास गरिएमा युवाहरु विभिन्न क्लवद्धारा संगठित हुने मौका पनि पाउँछन् ।

त्यसका लागी नगरपालिकाले खेलकुदका लागी पूर्वाधार विकास, खेलकुद प्रतियोगिताको विद्यालय स्तरीय, नगरपालिका स्तरीय, अन्तरनगरपालिका स्तरीय, आयोजना र सहभागिता गर्नुपर्ने देखिन्छ । खेलकुदको विकासका लागी नगरपालिका एक्लैले मात्र नगरी नीजि संघ संस्थाहरुलाई पनि साझेदारीताको लागी आब्हान गर्नपर्ने देखिन्छ । साथै नगरपालिका भित्र रहेका युवा खेलाडीहरु र खेल प्रशिक्षकहरुको खोजिगरी अभिलेखिकरण गर्नु, सम्मान गर्ने र युवा वालवालिकाको कस्ता खेलमा वढी चासो रहेको छ कुन कुरालाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ त्यसको खोजी गरी योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

साथै मनोरञ्जनका क्षेत्रको विकासका लागी स्थानीय थारु सांस्कृतिक कार्यक्रमलाई प्रवर्धन गर्न सकिन्छ । वडास्तरमा होम स्टेहरुको व्यवस्था गरी स्थानीय खानपान, मनोरञ्जन गराउन सकिन्छ र वाल उद्यानहरुको व्यवस्थापनि गर्नुपर्ने देखिन्छ । नगरपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक योजना बनाउँदा प्रायजसो युवा लक्षित कार्यक्रमगरेको पाईदैन । त्यसकारण युवाहरुमा निरासापन पनि देखिन्छ । त्यसैले नगरपालिकाले आफ्नो अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजनामा युवा लक्षित कार्यक्रमहरु खेलकुद तथा मनोरञ्जनलाई प्रवर्द्धन गर्ने खालका कार्यक्रम वनाउनुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ । नगरपालिकामा रहेका खेल मैदानहरु सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ४ खेल मैदान सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	खेल मैदानको नाम	स्थान	अनुमानित क्षेत्रफल
१	श्रीलंका खेल मैदान	वडा नं.२	२४५.८४
२	मटैया खेलमैदा	वडा नं.१	५.५विघा
३	उभियाफाँटा खेलमैदान	वडा नं.१	
४	बेलौरी खुलामञ्च	वडा नं४	१.१०.०
५	अजय पाल खेल मैदान	वडा नं.९	१४५.८४
६	वन्तरिया खेलमैदान	वडा नं.५	
७	भकुण्डा खेलमैदान	वडा नं.५	३ विघा
८	शोभाताल खेलमैदान	वडा नं.५	
९	श्री सिंहपाल सा.व.क्षेत्रमा रहेको खेलमैदान	वडा नं.७	२ हेक्टर

स्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

२.८ पार्क, वनस्पति तथा उद्यान सम्बन्धी विवरण

बेलौरी नगरपालिकामा ३ वटा पार्क तथा वाटिका रहेको पाईयो। जसले वालवालिकालाई खेलकुदका लागी सुविधा हुने देखिन्छ। सार्वजनिक सम्पदाको रुपमा रहेका उक्त उद्यान र पार्कहरुको उचित व्यवस्थापन र संरक्षण गर्नुपर्ने देखिन्छ । चिल्ड्रेन पार्क वालवालिका लक्षित भएतापनी वालमैत्रीपूर्ण व्यवस्थापन भएको देखिदैन । त्यसका साथसाथै वढ्दो आवादीका कारण वालवालिकालाई खेल्ने खुला स्थानको अभाव देखिन्छ । त्यसकारण नगरपालिकाले प्रत्येक वडामा यस्ता वालवालिका लक्षित पार्कहरुको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै वनस्पती उद्यानको निर्माणले वालवालिका, युवाहरुलाई वनस्पतीको अवलोकन, अध्ययन मार्फत सिक्ने मौकापनि प्राप्त हुन्थ्यो। त्यसैले नगरपालिकाको आन्तरिक आयश्रोत वढाउन र नागरिकलाई मनोरञ्जन दिनका लागी यस्ता पार्क, वनस्पती तथा उद्यानको व्यवस्थापन हुन जरुरी छ । जसले पर्यावरण संरक्षणमा पनि ठूलो मद्दत पुग्दछ र नगरपालिकालाई हरित, सफा र सुन्दर नगरपालिका बनाउन पनि सहयोग गर्दछ। यस नगरपालिकामा रहेका पार्क तथा उद्यानहरु सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ५ पार्क, वनस्पति तथा उद्यान को नाम

वडा नं.	पार्क, वनस्पति तथा उद्यान को नाम	अनुमानित क्षेत्रफल
४	चिल्ड्रेन पार्क	०.४.०
२	गणेशमान पार्क	
३	वनवाटिका	

स्रोत: नपा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

२.९ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

२.९.१ स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेलाहरुको विवरण

यस बेलौरी नगरपालिकामा विभिन्न जाती, धर्म सम्प्रदाय र भेषभुषाका मानिसहरू बसोबास गर्दछन्। यहाँ अधिकांश हिन्दू धर्म मान्ने मानिसहरूको बसोवास रहेका पाईन्छ, भने बौद्ध, इस्लाम र इसाई धर्म मान्ने मानिसहरू पनि छन् । सबै जातजाती र सम्प्रदायका आ-आफ्नै खाले धर्म संस्कृति र चालचलनहरू रहेको पाईन्छन् । जसमा बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका तिज, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, गौरापर्व पहाडी समुदायको मुख्य पर्व हुन् । त्यसैगरी, माघी र आईतवारी थारु चौधरी समुदायको मुख्य पर्वका रुपमा रहेको छ भने क्रिस्मस ईसाई धर्मालम्बीहरुका लागी महान् पर्वका रुपमा रहदै आएका छ । विभिन्न धर्मालम्बीहरुका आ आफ्नै चाडपर्व भएतापनि वद्लिदो समाजको स्वरुपका कारण सबै धर्मालम्बीहरुले सबैका चाडपर्वहरुमा उत्सव मनाउदै आएको पनि पाईन्छ। त्यसैले परापूर्वकाल देखि नै चल्दै आएका यी र यस्ता सांस्कृतिक धरोहरहरुले समाजमा एकता र सौहार्दताको वातावरण सिर्जना गरेको पाईन्छ। त्यस कारण यी सांस्कृतिक उत्कृष्टताहरुको जगेर्ना गर्नु जरुरी देखिन्छ । यस नगरपालिकामा मनाईने स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ६ चाडपर्व जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	चार्डपर्वहरुका नाम	मनाइने महिना	मेलाहरुका नाम	मनाइने महिना
१	नयाँ वर्ष	बैशाख १ गते	शिवरात्री	फागुन
२	तिज, श्री कृष्ण जन्माष्टमी, गौरापर्व	भदौ		
३	दशै, तिहार	असोज, कार्तिक		
४	होली	फागुन		
५	माघी	माघ १ गते		
६	नयाँ वर्ष	बैशाख १ गते	शिवरात्री	फागुन
७	तिज,श्री कृष्ण जन्माष्टमी, गौरापर्व	भदौ		
८	दशै, तिहार	असोज, कार्तिक		
९	होली	फागुन		
१०	माघी	माघ १ गते		
११	आईतवारी पर्व			
१२	किस्टमस	पुष		

स्रोतः वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

२.९.२ पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरुको विवरण

नेपाल सामाजिक, सांस्कृति, भौगोलिक र वन वनस्पतीमा विविधतापूर्ण राष्ट्र भएका कारण विश्वमा नै एउटा पर्यटकीय गन्तब्य स्थलकोरुपमा परिचित छ । ८००० मि. भन्दा अग्ला हिमालका चोटी देखि समुद्री सतह देखि ७२ मि.सम्मको समथर भूमि पनि यहाँ नै रहेको छ । त्यसैले प्राकृतिक सौन्दर्यताका साथै सामाजिक साँस्कृतिक रुपमा पनि धनी यस राष्ट्रमा पर्यटनका अनेक सम्भाव्यताहरु रहेका छन् । त्यसैले नेपाल सरकारले भिजन २०२० को योजनामा २० लाख पर्यटकहरु नेपाल भित्र्याउने लक्ष्यपनि राखेको छ । साथै पर्यटन नीति २०६५ ले मुलभूतरुपमा पर्यटन मार्फत स्वरोजगार श्रृजना, गरिबी निवारण, मूर्त तथा अमूर्त सम्पदाको खोज अनुसन्धान, हवाई तथा स्थलमार्गको थप विकास र विस्तार गर्ने र पर्यटन पुर्वाधारलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप अगाडि बढाउने उद्देश्य लिएको छ ।

यी उद्देश्यपूरा गर्नका लागी स्थानीय सरकारको पनि अहम भूमिका देखिन्छ । बेलौरी नगरपालिकासँग पनि अनेकन धार्मिक, पर्यावरणीय पर्यटन स्थलहरु रहेका छन् । यहाँका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक धार्मिक पर्यटकीय स्थलहरुले आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरुलाई आकर्षण गर्न सक्दछ । तर यसका लागी नगरपालिकासँग उचित पर्यटन प्रवर्द्धन रणनीति हुन जरुरी छ । जसले नीजि लगानीकर्ताहरुलाई पनि साझेदार बनाउन सकोस् । साथसाथै नेपाल सरकारको भिजन २०२० र पर्यटन नीतिका लक्ष्यहरुलाई पनि पूरा गर्न सकोस् । यस नगरपालिकामा रहेका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ७ पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण (धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक):

क्र.सं.	वडा नं	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	विशेषता
१	१	संयुक्त मन्दिर समिति (कालिका), उभियाफाँटा	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२		राधाकृष्ण मन्दिर, मटैया	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
३		भूईया मन्दिर, मटैया रानाटोल	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
४		कालिका मँन्दिर मटैया	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
५		कालिका मन्दिर, फटिया	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
६		शिव मन्दिर, भूपूसैनिकटोल	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
७		शिव मन्दिर, बैशाखी	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
८		गुराँसमैं, बैशाखी	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
९		राधाकृष्ण मन्दिर, भैसोरी	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१२	२	लक्ष्मी नारायण मन्दीर	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१३		शिव मन्दीर	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१४		कालिका मन्दिर खिरिया	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१८	३	शिव मन्दिर, मतिपूर	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१९		भुइया मन्दिर, खिरिया रानागाउँ	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२०		चर्च, वुटावारी	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२१		चर्च, खिरिया रानागाउँ	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२२		भुइया मन्दिर,पडावा	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२३		चर्च, पडाउ	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
१०	४	शिवमन्दिर	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
११		व्रह्मकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालय, शाखा	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
२४	५	कालेश्वर मन्दिर	धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय
३९	७	जय दुर्गा मन्दीर	
४०		सिद्धनाथ मन्दीर	
४१		भवानी मन्दीर	
४२		भैरवदेव मन्दीर	
४३		बरैया भुंईया थान	
४४		खैराना भुंईया थान	
४५		धनुवा मन्दीर ठुलो सिंगपुर, सानो सिंगपुर र पौलाहा	
४६		बिजय चर्च	
२५	८	त्रिपूरा मन्दिर	
२६		घटाल मन्दिर	
२७		भूँईया मन्दिर	
२८		कलकत्ता चर्च	

२९		हेब्रोल चर्च	
३०		कालेश्वर मन्दिर	
१५	९	शिद्धनाथ मन्दिर, रतनपूर	
१६		कालिका मन्दिर, रतनपूर	
१७		चर्च, कुण्डा	
३१	१०	सिद्धेश्वर मन्दीर	
३२		भगवती मन्दीर	
३३		भोडाभुंई थान	
३४		सडकघाट भुंईथान	
३५		शिवनगर भुंईथान	
३६		कालिका मन्दीर	
३७		ओम शान्ति आश्रम	
३८		बलीदान चर्च	

स्रोतः वस्तुगत विवरण, २०७५

२.१० होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरणः स्थानीय स्तरको उत्पादनलाई प्रबर्दन गर्दै

नागरिकहरुलाई रोजगार बनाउन होटल, रिसोर्ट, रेष्टुरण्टहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । यसले नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्नपनि मद्दत पुर्‍याउँछ । बेलौरी नगरपालिका पनि आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनको सम्भाव्यता बोकेको नगरपालिका भएकाले स्थानीय व्यवसायीहरुलाई होटल, रिसोर्ट र होमस्टे संचालनको आचारसहिंता अनुसार संचालनका लागी प्रोत्साहन गरेमा पर्यटन तथा आर्थिक विकासमा टेवा पुग्ने देखिन्छ । थारु, चौधरीहरुको वाहुल्यता भएको यो नगरपालिकामा थारु संस्कृति, खानपानलाई होमस्टे मार्फत संरक्षण गर्न सकेमा पनि यहाँका नगरवासि र नगरपालिका दुवैको विकास हुने देखिन्छ । त्यसकारण नगरपालिकाले यस क्षेत्रको विकासका लागी विषय विज्ञहरुको सहयोगमा योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

२.११ विकासका सम्भावनाहरुः

बेलौरी नगरपालिका भित्र अनेकन विकासका सम्भावनाहरुको रहेको देखिन्छ । जसलाई नगरपालिकाले अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजना मार्फत कार्यान्वन गर्नुपर्ने हुन्छ । सो योजनाहरुका लागी विषयविज्ञ, प्राविधिकहरुको सल्लाह सुझाव अपरिहार्य रहेको देखिन्छ । यो नगरपालिका प्राकृतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक रुपमा विविधतायुक्त रहेको क्षेत्र हो । बेलौरी नगरपालिका कञ्चनपुर जिल्लाको पुरानो सदरमुकाम रहेका भएतापनि हाल सम्म वाटोघाटोको सुविधा समेत राम्रो भएको देखिदैन । त्यसकारण उक्त नगरपालिकामा नागरिकले चाहेको विकास अझै देख्न सकेका छैनन् ।

यस बेलौरी नगरपालिकामा रहेको विकास सम्भावनाहरु यस प्रकार छन् ।

१. धार्मिक तथा पर्यापर्यटन (Eco-tourism) विकासको सम्भावना
२. उखु उत्पादन अत्यधिक हुने भएका कारण चीनि, गुड मिलको स्थापनागरी रोजगारी वढाउन सकिने,

३. तालतलैयाहरु उचित संरक्षण गर्दै माछापालनका साथसाथै, जलचरहरु अवलोकन र पौडीखेल्ने स्थलहरुको विकास गर्न सकिने,

४. नगदेवालीको उत्पादन वढी हुनेभएको कारण विभिन्न औद्योगिक क्षेत्रको विकास गर्न सकिने,

५. होमस्टे, थारु म्युजिएमहरुको स्थापना गर्न सकिने,

६. नगरपालिकाको अधिकांश क्षेत्र वनजंगलले ओगटेकोले वनस्पती सम्वन्धि अध्ययन केन्द्र स्थापना गर्न सकिने, जडीवुटीको नर्सरी स्थापना गर्न सकिने,

७. कृषिका अन्य उत्पादन क्षेत्रलाई आधुनिक प्रविधिद्धारा प्रवर्द्धन गर्न सकिने,

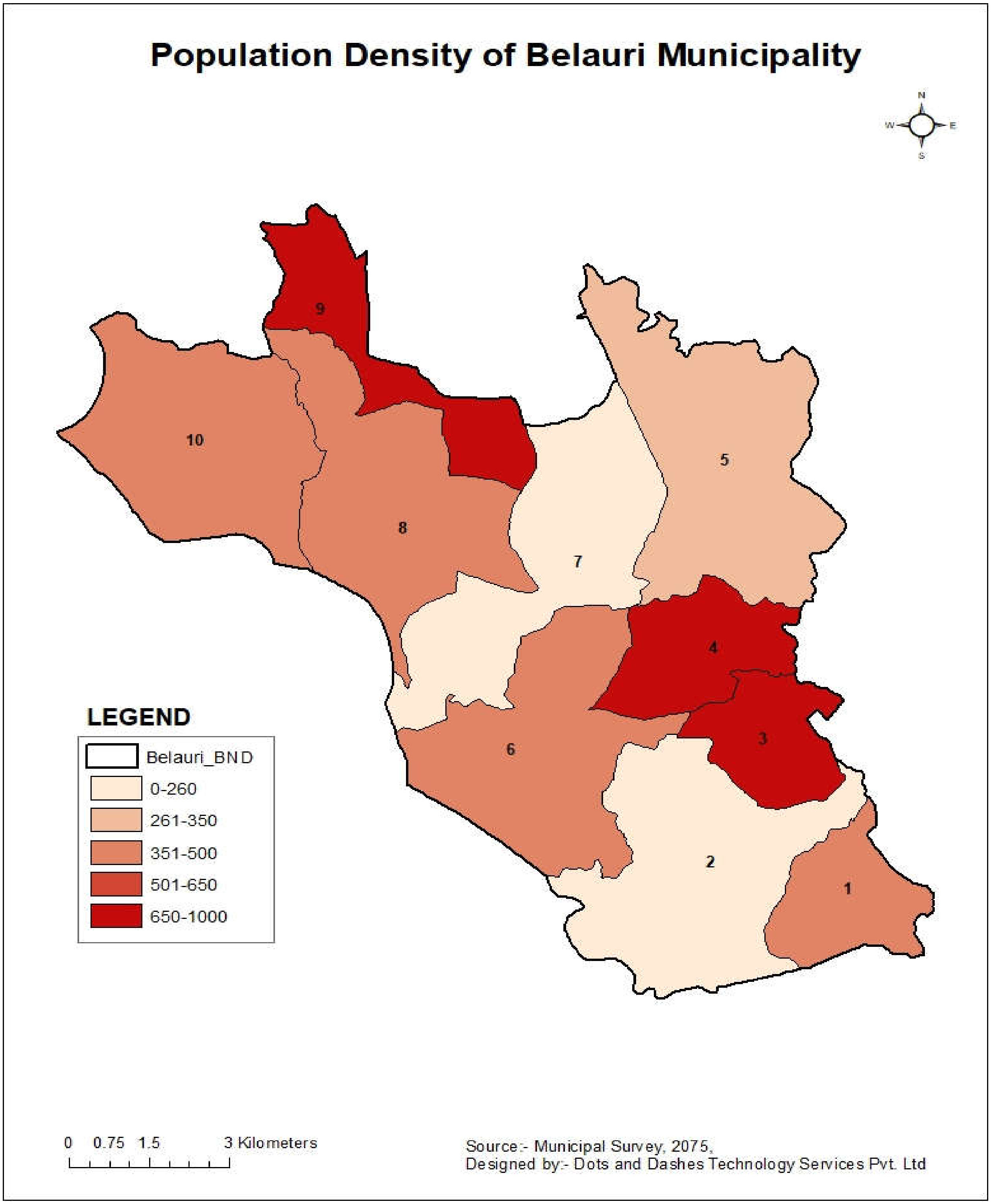
Population Density of Belauri Municipality
N
W
E
S
9
10
8
5
7
4
3
6
2
1
LEGEND
Belauri_BND
0-260
261-350
351-500
501-650
650-1000
0 0.75 1.5 3 Kilometers
Source:- Municipal Survey, 2075,
Designed by:- Dots and Dashes Technology Services Pvt. Ltd

३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण

साविकका ३ वटा गाविसहरु (श्रीपूर, रामपूर विलासीपूर र लक्ष्मीपूर) समायोजन गरी हाल १० वटा वडाहरुमा विभाजित भएको छ । स्थानीय तह पुर्नसंरचनाको तथ्यांक अनुसार बेलौरी नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ५३५४४ रहेको थियो भने क्षेत्रफल १२३.३७ वर्ग किलो मिटर रहेको छ । यस नगरपालिकामा थारु चौधरीहरुको वाहुल्यता देखिन्छ । यस नगरपालिकाको मुख्य टोल, वस्तीको तथा घरधुरी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं ८ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका मुख्य वस्तीहरु

वडा नम्बर	जम्मा घरधुरी	मुख्य वस्ती
०१	६३५	उमियाफाँटा, रानाटोल मटैया, फटिया, मटैया उत्तरटोल, बैशाखी, मटैया चौधरी टोल,
०२	६६२	भैसोरी, दिनापूर उत्तर, दिनापूर दक्षिण, गोकुलपूर, बैजुडाँडा, पूर्वटोल, उत्तरटोल, चार घरुवा, कटान, मोतिपूर, खोपियापुरुवा, कमपरिया, टेडुवा, देहरादुन,चौधविघा, भगतपूर, खैरानी दिनापूर, पूर्व तेडुवा, मोतिपूर
०३	९४२	मोतिपूर, खिरिया, प्रगातिटोल, गोकुलपूर, ढक्का, दिनापूर खैरानी, नयाँवस्ती, पडाउ, पुष्पलालवस्ती, वन्दाताल, वुटावारी मोतिपूर, हिरापूर
०४	११०१	शान्तिपूर, आँपबगैचा, चपर तल्ला, नयाँरिछाहा, बेलौरी बजार, वुटावारी, शाहीटोल, भकुण्डा, मोतिपूर, रामनगर, शाहीटोल, सुदर्शनपूर
०५	१०८८	अनामनगर, उदयपूर, अमरापट्टी, कलकत्ता, कुरकैया, खोल्टीपूर, पौलाहा, वंग्रापट्टी, वन्तरिया, भकुण्डा, वन्तरिया चौधरी टोल, वुटावारी, भकुण्डा, मैनाहा, महुलिया, मोतिपूर, रामनगर, रिछाहा, शान्तीपूर, शोभाताल, सालघारी सितानगर, सुदर्शनपूर हिक्कमतपूर
०६	१२९७	हात्तिवोझटोल, क्याम्पसरोड, ढक्का चाँदर, दुम्लि नयाँगाउँ, प्रेमनगर, विद्यानगर, वोटगाउँ, भुराकोट, भुराकोट दूर्गामन्दिर, रिछाहा, शान्तिनगर
०७	६४०	सानो सिहंपूर, खैराना, गणेशपूर, तेरिया, तेरिया चौधरी टोल, ठूलो सिंहपूर, पुरानो बेलौरी, पौलाहा, पौलाहा चौधरी टोल, बरैया, भगतपूर
०८	१०८१	कानपूर,कलकत्ता, टिसियन, पईचु, वरैया, विचपूरी, सिंगापूर, सियाराम बोट
०९	१२२२	अण्डैया टोल, आदर्श, कुण्डा,कालिका, खजुवा टोल, ठाकुरटोल, भतपूरिया, भुडा, भुर्सा, मिलन, रतनपूर, राधाटोल, रामघाट, लक्ष्मीनारायण, सिद्धकालिका टोल
१०	१३०२	शिवनगर, आदर्शटोल, खैरेनीटोल, खल्ला, गौरी, गौडीशिवनगर, चुडागौरी, छटकपूर, छटकपूर भुडा, जमराटोल, जिउलालटोल, पहाडीटोल, वाणजला, बर्काटोल, शान्तिटोल, सडकघाट, सिक्रीकुण्ड, सिमाटोल

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

तालिका नं ९ घर परिवारको विवरण

वार्ड नं.	घर संख्या	परिवार संख्या	जनसंख्या			
			महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत
१	६३५	६३५	११८८	१०८१	२२६९	४.१०
२	६६२	६६२	२२०७	२२१६	४४२३	७.९९
३	९४२	९४२	२७७६	२६८५	५४६१	९.८७
४	११०१	११०१	२८७७	३०७३	५९५०	१०.७५
५	१०८८	१०८८	३३७२	२८४४	६२१६	११.२३
६	१२९७	१२९७	३२१८	३५३१	६७४९	१२.१९
७	६४०	६४०	१९०९	२०६४	३९७३	७.१८
८	१०८१	१०८१	३२३९	३२३९	६४७८	११.७१
९	१२२२	१२२२	३५२५	३२०४	६७२९	१२.१६
१०	१३०२	१३०२	३८५२	३२४३	७०९५	१२.८२
जम्मा	९९७०	९९७०	२८१६३	२७१८०	५५३४३	१००
प्रतिशत			५०.८९	४९.११	१००	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

यस बेलौरी नगरपालिकामा जम्मा १० ओटा वडा रहेको छन् । क्षेत्रफलका हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वडा नम्बर ५ रहेको छ । नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२३.३७ वर्ग किलोमिटरको १८.२६ वर्गमिटर यस वडामा रहेको छ । भने जनसंख्याको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो अर्थात १२.८२ प्रतिशत जनसंख्या वडा नं.१० मा रहेको छ भने सबैभन्दा सानो वडा नं.१ रहेको छ, जसमा कुल जनसंख्याको जम्मा ४.१० प्रतिशत मात्र जनसंख्या रहेको छ। नगरपालिकाको वस्तुगत तथ्यांक २०७५ अनुसार नगरपालिकाको कुल जनसंख्याको ५५३४३ रहेको छ, जसमा महिलाको जनसंख्या २८१६३ अर्थात ५०.८९ प्रतिशत र पुरुषको जनसंख्या २७१८० अर्थात ४९.११ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । वडाको घर परिवार संख्या, लिंग अनुसारको विवरण तलको तालिका र चार्ट बाट हेर्न सकिन्छ ।

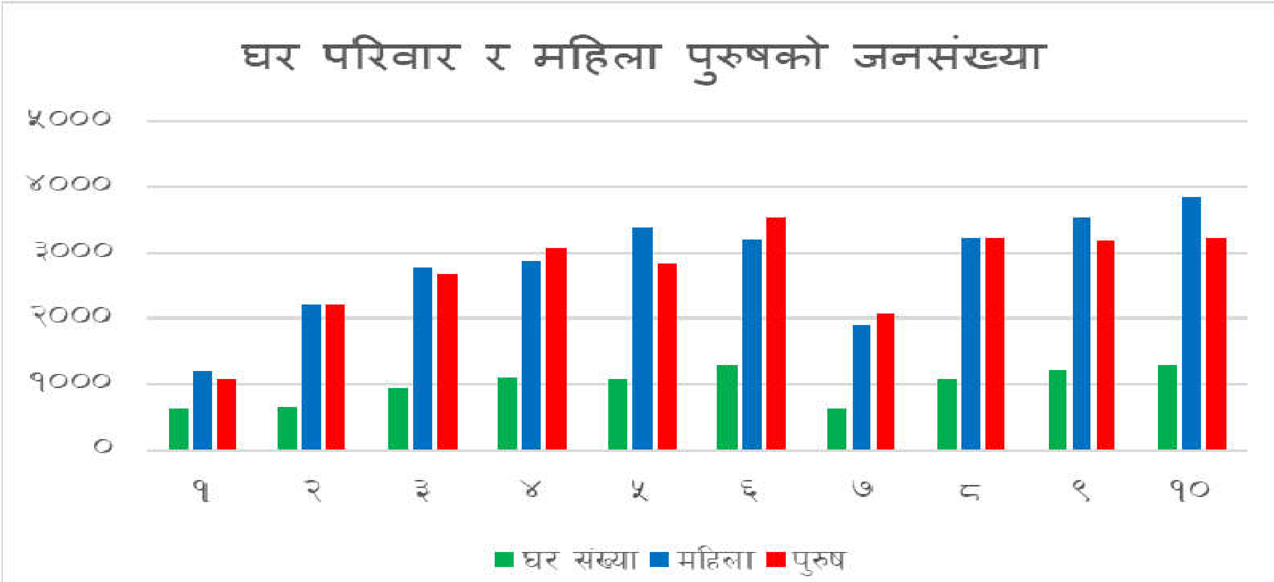

३.३ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या विवरण

नगरपालिकाको कुल जनसख्या ५५३४३ मध्ये सबै भन्दा कम ७० वर्षभन्दा माथीकाको संख्या १५४८ अर्थात२.८० प्रतिशत रहेको छ, त्यसैगरी ५ वर्षमुनिका वालवालिकाको संख्या जम्मा ४२४५ अर्थात ७.६७ प्रतिशत छ, भने सबैभन्दा वढी २५ देखि ४५ उमेर समूहका मानिसको जनसंख्या १८८१७ अर्थात ३४ प्रतिशत रहेको छ । यस तथ्याकंले नगरपालिकामा उत्पादकमूलक जनशक्ति राम्रो भएको देखिन्छ । जुन नगरको सामाजिक, आर्थिक विकासको लागी अवसर पनि हो । नगरपालिकाले युवा स्वरोजगारमुलक कार्यक्रमका लागी दीर्घकालीन योजना बनाई परिचालन गर्न सकेमा युवाहरुले वाहिर पलायन हुने अवस्थामा कमी आउन सक्थ्यो । नगरपालिकाको जनसांख्यिकीय विवरण तलको चार्ट र तालिकाबाट लिन सकिन्छ ।

तालिका नं. १०उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा	लिंग	०-२ वर्ष	३-५ वर्ष	६-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१८ वर्ष	१९-२४ वर्ष	२५-४५ वर्ष	४६-५९ वर्ष	६०-६९ वर्ष	७० वर्ष भन्दा माथि	जम्मा
१	पुरुष	४१	६०	७५	१०९	९३	१९७	३४०	७९	५६	३१	१०८१
	महिला	२९	४८	७५	१०९	११०	२१३	३७७	१३०	५९	३८	११८८
	जम्मा	७०	१०८	१५०	२१८	२०३	४१०	७१७	२०९	११५	६९	२२६९
२	पुरुष	२२	७३	१८५	२२२	१८५	२३६	९१९	२२६	१०२	४३	२२१३
	महिला	१३	६५	१६०	२५१	२०६	३२१	८९१	२०६	८१	१६	२२१०
	जम्मा	३५	१३८	३४५	४७३	३९१	५५७	१८१०	४३२	१८३	५९	४४२३
३	पुरुष	११७	१४५	१८६	३१०	२७३	४३४	८५६	१९६	९२	७५	२६८४

	महिला	९५	११६	१९५	२७६	२५७	४३९	९१८	२५८	१३५	८८	२७७७
	जम्मा	**२१२**	**२६१**	**३८१**	**५८६**	**५३०**	**८७३**	**१७७४**	**४५४**	**२२७**	**१६३**	**५४६१**
४	पुरुष	१२१	१५४	२०२	२७४	२८२	३७६	१०८८	३११	१५१	१०९	३०६८
	महिला	७२	१२९	१६३	२८०	२३८	३९५	१०५७	२९३	१५८	९७	२८८२
	जम्मा	**१९३**	**२८३**	**३६५**	**५५४**	**५२०**	**७७१**	**२१४५**	**६०४**	**३०९**	**२०६**	**५९५०**
५	पुरुष	१२६	१६८	२२२	३८२	३७३	४५२	७७६	१४८	११०	८४	२८४१
	महिला	१०२	१४०	१९४	३५३	३७०	५५५	११३२	२८३	१६९	७७	३३७५
	जम्मा	**२२८**	**३०८**	**४१६**	**७३५**	**७४३**	**१००७**	**१९०८**	**४३१**	**२७९**	**१६१**	**६२१६**
६	पुरुष	१२७	१५५	१८७	३२४	३१३	४४९	१२५४	३९४	२१२	१०९	३५२४
	महिला	११२	१२८	१५२	३२०	२५५	४४७	११२५	३६९	१७६	१४१	३२२५
	जम्मा	**२३९**	**२८३**	**३३९**	**६४४**	**५६८**	**८९६**	**२३७९**	**७६३**	**३८८**	**२५०**	**६७४९**
७	पुरुष	७६	७२	११७	२१०	२३१	२७१	७४१	१८७	१०३	५६	२०६४
	महिला	८२	६१	११४	१६७	१८७	३०५	६८६	१७४	९६	३७	१९०९
	जम्मा	**१५८**	**१३३**	**२३१**	**३७७**	**४१८**	**५७६**	**१४२७**	**३६१**	**१९९**	**९३**	**३९७३**
८	पुरुष	८९	१४२	२१०	३४१	३२५	३८६	११५९	३२७	१५१	१०८	३२३८
	महिला	८९	१२९	१९४	३३८	३४२	४५५	११०४	३३१	१८३	७५	३२४०
	जम्मा	**१७८**	**२७१**	**४०४**	**६७९**	**६६७**	**८४१**	**२२६३**	**६५८**	**३३४**	**१८३**	**६४७८**
९	पुरुष	१०६	१९४	२६२	४१२	३७१	४८८	९६५	२०४	१०८	९२	३२०२
	महिला	१०६	१७७	२४१	३९०	३५५	५२१	१११०	३५३	१७२	१०२	३५२७
	जम्मा	**२१२**	**३७१**	**५०३**	**८०२**	**७२६**	**१००९**	**२०७५**	**५५७**	**२८०**	**१९४**	**६७२९**
१०	पुरुष	१२६	१७२	२३९	३९६	४१५	५२४	९७७	१९२	१२५	७२	३२३८
	महिला	११४	१५२	२१९	३७५	३६९	६३५	१३४२	३६८	१८५	९८	३८५७
	जम्मा	**२४०**	**३२४**	**४५८**	**७७१**	**७८४**	**११५९**	**२३१९**	**५६०**	**३१०**	**१७०**	**७०९५**
जम्मा	पुरुष	९५१	१३३५	१८८५	२९८०	२८६१	३८१३	९०७५	२२६४	१२१०	७७९	२७१५३
	महिला	८१४	११४५	१७०७	२८५९	२६८९	४२८६	९७४२	२७६५	१४१४	७६९	२८१९०
	जम्मा	**१७६५**	**२४८०**	**३५९२**	**५८३९**	**५५५०**	**८०९९**	**१८८१७**	**५०२९**	**२६२४**	**१५४८**	**५५३४३**
प्रतिशत		३.१९	४.४८	६.४९	१०.५५	१०.०३	१४.६३	३४.००	९.०९	४.७४	२.८०	१००

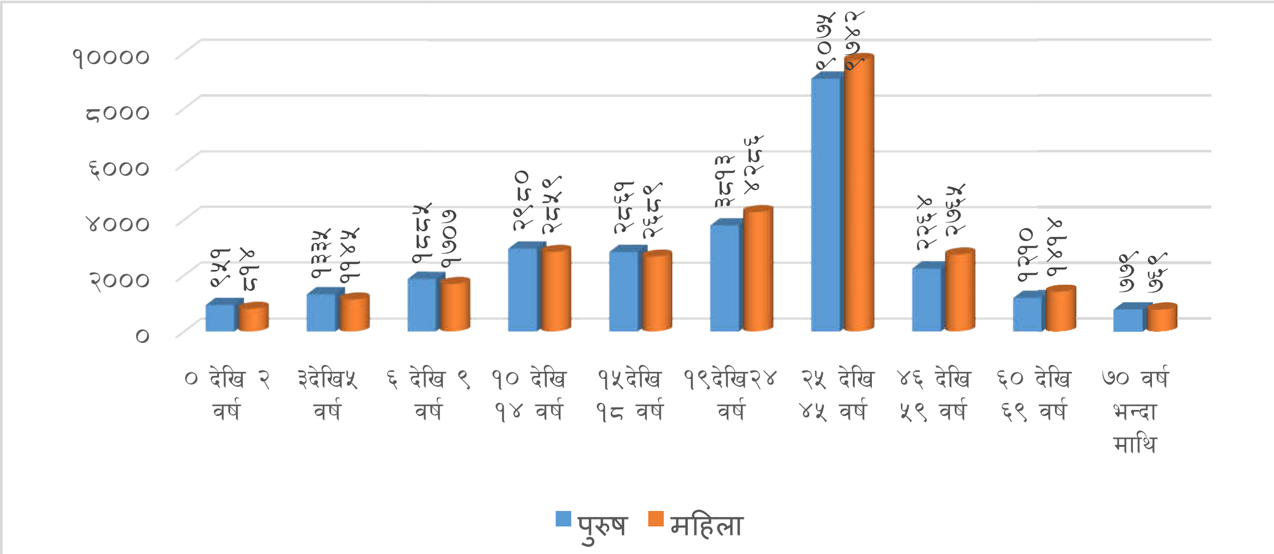

लिंग र उमेर अनुसार जनसंख्या विवरण

३.४ मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका नं. ११वडा अनुसार मातृभाषा विवरण

वडा न	अछामी	अन्य	चौधरी	डोटेली	दैलेखी	नेपाली	बझांगी	बैतडी	राना	जम्मा
१	५९		५५४		१४	१०१५	४	२१२	४११	२२६९
२		१८४	२८५४			९३६			४४९	४४२३
३	२९४		१२२९	७३	५८	२३९९	७८	२५६	१०७४	५४६१
४	१	३५	९५८	१२३	५१	३००१	६७	५०८	१२०६	५९५०
५	५	०	४०८१	२८०	५२	२८६	७	३८०	११२५	६२१६
६	१	५४	१३९९	४३२	३०	१३३०	२५	१६२२	१८५६	६७४९
७		७	२६४३	६९		३१५		४६	८९३	३९७३
८		१५०	२५६९	२४०	३१	९४	२०४	५०९	२६८१	६४७८
९	३०	९०	१३२०	३९८		१९४	१०७६	२१६५	१४५६	६७२९
१०		२४	३९६३	३१	१६५	१२४०	१०३३	२९१	३४८	७०९५
जम्मा	३९०	५४४	२१५७०	१६४६	४०१	१०८१०	२४९४	५९८९	११५००	५५३४३
प्रतिशत	०.७	१.०	३९.०	३.०	०.७	१९.५	४.५	१०.८	२०.८	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण २०७५

नगरपालिकामा रहेका कुल ५५३४३ जनसङ्ख्यामध्ये सबैभन्दा बढी २१,५७० जना अर्थात् ३९ प्रतिशतले चौधरी भाषा, त्यसपछि ११५०० जना अर्थात् १०.८ प्रतिशतले रानाथारु भाषा वोल्ने गरेको पाईयो । भने सबैभन्दा कम क्रमश: ०.७ प्रतिशत अछामी, ०.७ प्रतिशत दैलेखी, १.० प्रतिशतले अन्य भाषा बोल्ने गरेको पाइयो । यस नगरपालिकामा थारु, चौधरी समुदायको बाहुल्यता रहेको छ । त्यसकारण उनीहरूको कला, संस्कृति तथा भाषालाई जर्गेना गर्ने खालका विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने जुन नेपालको संविधानको धारा ३२ मा भाषा तथा सांस्कृतिको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित पनि गरीसकेको छ । थारु चौधरीको कला तथा संस्कृतिद्वारा पर्यटकीय कार्यक्रमलाई प्रवर्धन गर्न पनि सकिन्छ । त्यसको लागी नगरपालिकाले रणनीतैक योजना बनाई लागू गर्न सक्छ । वडाअनुसार विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

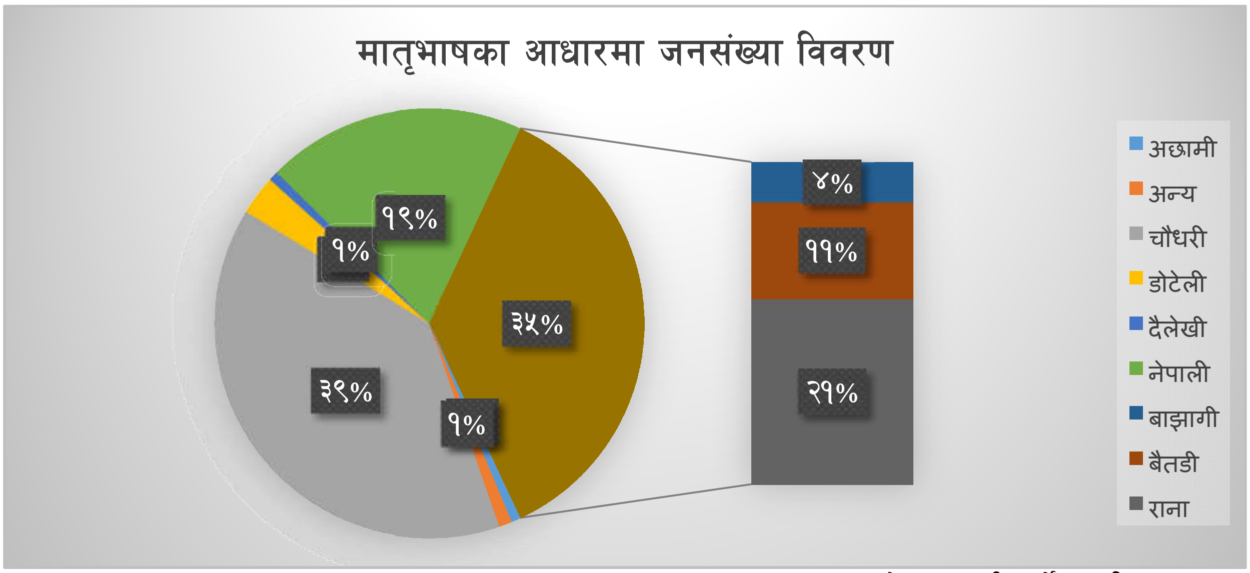

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण २०७५

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

तालिका नं. १२ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नं.	इस्लाम	किराँत	किस्टियन	बौद्ध	शिख	हिन्दु	अन्य	जम्मा संख्या
०१			४६	४		२२१८	१	२२६९
०२			३३	५		४१८४	२०१	४४२३
०३			२७४	४		५१७१	१२	५४६१
०४	३		३०	०	२	५८१४	१०१	५९५०
०५			२४८	१०		५९२०	३८	६२१६
०६		१	१००	९		६६०१	३८	६७४९
०७	३७		३९२	३		३५१८	२३	३९७३
०८			५३६	१		५८९४	४७	६४७८

०९	२		१८४	१७		६५२१	५	६७२९
१०		१	४९५	३८		६५६१		७०९५
जम्मा	४२	२	२३३८	९१	२	५२४०२	४६६	५५३४३
प्रतिशत	०.१	०.०	४.२	०.२	०.०	९४.७	०.८	१००.०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

नगरपालिकामा रहेका कुल जनसङ्ख्यामध्ये ५२४०२ अर्थात् ९४.७ प्रतिशत जनसङ्ख्याले हिन्दू धर्म मान्दछन् । दोस्रोमा क्रिस्चियन धर्म मान्नेको सङ्ख्या २३३८ अर्थात् ४.२ प्रतिशत रहेको छ भने ईस्लाम, किराँत, बौद्ध, शिख धर्म तथा अन्य धर्म मान्नेको सङ्ख्या थोरै रहेको छ । नगरपालिका भित्र धार्मिक विविधता रहेतापनि हिन्दु धर्मालम्बीहरुको वाहुल्यता रहेको देखिन्छ । नगरवासीहरु जुनसुकै धर्मालम्बी भएतापनी आपसमा सद्भाव तथा सामाजिक सौहार्दता भने राम्रो रहेको देखिन्छ । वडागत रूपमा विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

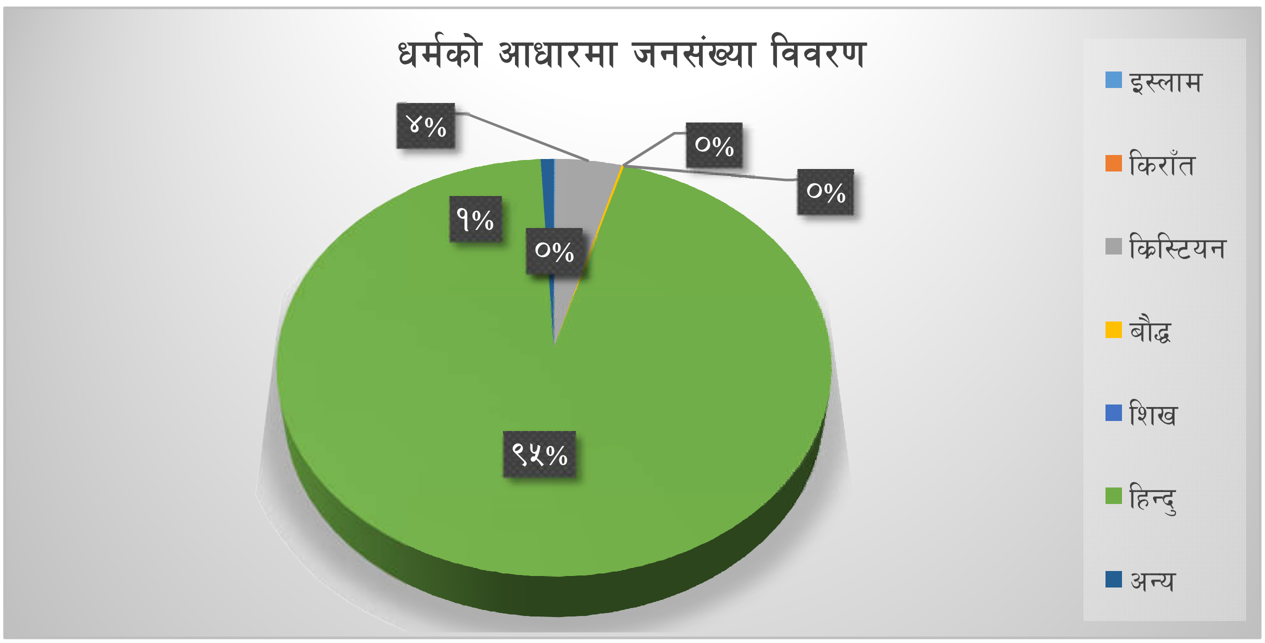

३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका नं. १३जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा न	थारु	क्षेत्री	ब्राह्मण	ठकुरी	दलित	मगर	गुरुङ	अन्य	छन्त्याल	तामांग	थकाली	दनुवार	नेवार	भोटे	यादव	राई	लिम्बु	सदा	जम्मा
१	९६४	५१६	२९२	२७४	१८९	१८	१५	१											२२६९
२	२८३२	४५३	१३४	२४	१८९	१४६	४३	५९९								३			४४२३
३	२३०३	१३८६	७०३	१५७	८०७	६		९६								३			५४६१
४	२१८५	१४४८	१६४८	१४५	२७०	४०	४२	१०१					४८		२३				५९५०
५	५२०९	७३०	१६१	४०	३३	१		४०				१				१			६२१६
६	३२५३	१५४०	९२७	२८२	४६१	१२०	६५	७१		२	१		२६			१			६७४९
७	३५३६	२०७	६१	२२	१९	१७		२३					८१	१		६			३९७३
८	५२५७	५४४	२५२	२०८	१५८			४७							१२				६४७८
९	२७७८	१०६२	११६१	१६३	१५०३	१७	१०	५	१								८	२१	६७२९
१०	४३२७	११९६	८५१	२८६	४३३										२				७०९५
जम्मा	३२६४४	९०८२	६१९०	१६०१	४०६२	३६५	१७५	९८३	१	२	१	१	१५५	१	३७	१४	८	२१	५५३४३
प्रतिशत	५८.९	१६.४	११.२	२.८९	७.४९	०.६६	०.३२	१.७७	०	०	०	०	०.३	०	०.०७	०.०३	०.०१	०.०४	१००

बेलौरी नगरपालिकाको वस्तुगत तथ्यांक, २०७५ अनुसार १८ जातजातिहरु पहिचान भएका छन्, जसमा थारु चौधरी, ब्राह्मण, क्षेत्री, ठकुरी, दलित, मगर, गुरुङ्ग र अन्य गरी मुख्य जातजातिहरु रहेका छन् । नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ५५३४३ मध्ये सबैभन्दा वढी ३२६४४ अर्थात ५८.९ प्रतिशत वसोवास थारु चौधरीहरुको रहेको छ । एक हिसाबले भन्नुपर्दा थारुचौधरी यस क्षेत्रका रैथाने पनि हुन । त्यसपछिको ठूलो संख्या क्षेत्रीहरुको ९०८२ अर्थात १६.४ प्रतिशत रहेको छ । भने छन्त्याल, तामाङ, थकाली, नेवार, यादव को संख्या नगन्य मात्रामा रहेको छ । वडागत जातिगत विवरण माथीको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

३.७ उमेर र लिंगका आधारमा घरमुलीको विवरण

तालिका नं. १४उमेर र लिंगका आधारमा घरमुली विवरण

वडा नं.	लिंग	१२ वर्ष भन्दा मुनि	१३ देखि १९ वर्ष	२० देखि ३० वर्ष	३१ देखि ५९ वर्ष	६० देखि ७० वर्ष	७० भन्दा माथी	जम्मा
१	पुरुष		२	३७	४१३	१०५	१७	५७४
	महिला			१	४१	१७	२	६१
	जम्मा	०	२	३८	४५४	१२२	१९	६३५
२	पुरुष		२	५३	३८६	१२५	३४	६००
	महिला			७	४१	११	३	६२
	जम्मा	०	२	६०	४२७	१३६	३७	६६२
३	पुरुष		१	७८	६०९	११५	३६	८३९
	महिला			६	५९	३२	६	१०३
	जम्मा	०	१	८४	६६८	१४७	४२	९४२
४	पुरुष		८	६५	६६१	१६०	४८	९४२
	महिला			११	९७	४१	१०	१५९
	जम्मा	०	८	७६	७५८	२०१	५८	११०१
५	पुरुष		३	१३०	८०६	८५	२०	१०४४
	महिला		१	३	३५	३	२	४४
	जम्मा	०	४	१३३	८४१	८८	२२	१०८८
६	पुरुष		४	८३	८२१	१९३	५९	११६०
	महिला			६	७२	४४	१५	१३७
	जम्मा	०	४	८९	८९३	२३७	७४	१२९७
७	पुरुष		१	६३	४७५	६३	१५	६१७
	महिला			३	१६	३	१	२३
	जम्मा	०	१	६६	४९१	६६	१६	६४०
८	पुरुष		१	१०८	७८९	११२	२२	१०३२
	महिला			४	३४	१०	१	४९
	जम्मा	०	१	११२	८२३	१२२	२३	१०८१
९	पुरुष	१	१	१०१	८१३	१५४	५२	११२२
	महिला			६	६०	२४	१०	१००
	जम्मा	१	१	१०७	८७३	१७८	६२	१२२२
१०	पुरुष		३	११५	९०३	१४९	४४	१२१४
	महिला		१	५	६२	१६	४	८८

	जम्मा	०	४	१२०	९६५	१६५	४८	१३०२
कुल जम्मा	**पुरुष**	१	२६	८३३	६६७६	१२६१	३४७	९१४४
	महिला	०	२	५२	५१७	२०१	५४	८२६
	जम्मा	१	२८	८८५	७१९३	१४६२	४०१	९९७०
	प्रतिशत	०.०	०.३	८.९	७२.१	१४.७	४.०	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण २०७५

बेलौरी नगरपालिकाको कुल घरधुरी ९९७० रहेका छन् जसमध्ये ९२ प्रतिशत घरधुरीमा घरमुलीको रुपमा पुरुष रहेका छन् भने ८ प्रतिशत मात्र घरपरिवारमा घरमुलीका रुपमा महिलाहरु रहेका छन् । उमेरगत रुपमा हेर्दा ३१ देखि ५९ वर्ष उमेरसमुहका घरमुलीको संख्या सबै भन्दा वढी ७१.१ प्रतिशत रहेको छ । घरमुलीको विस्तृत विवरण माथीको तालिकामा हेर्न सकिन्छ ।

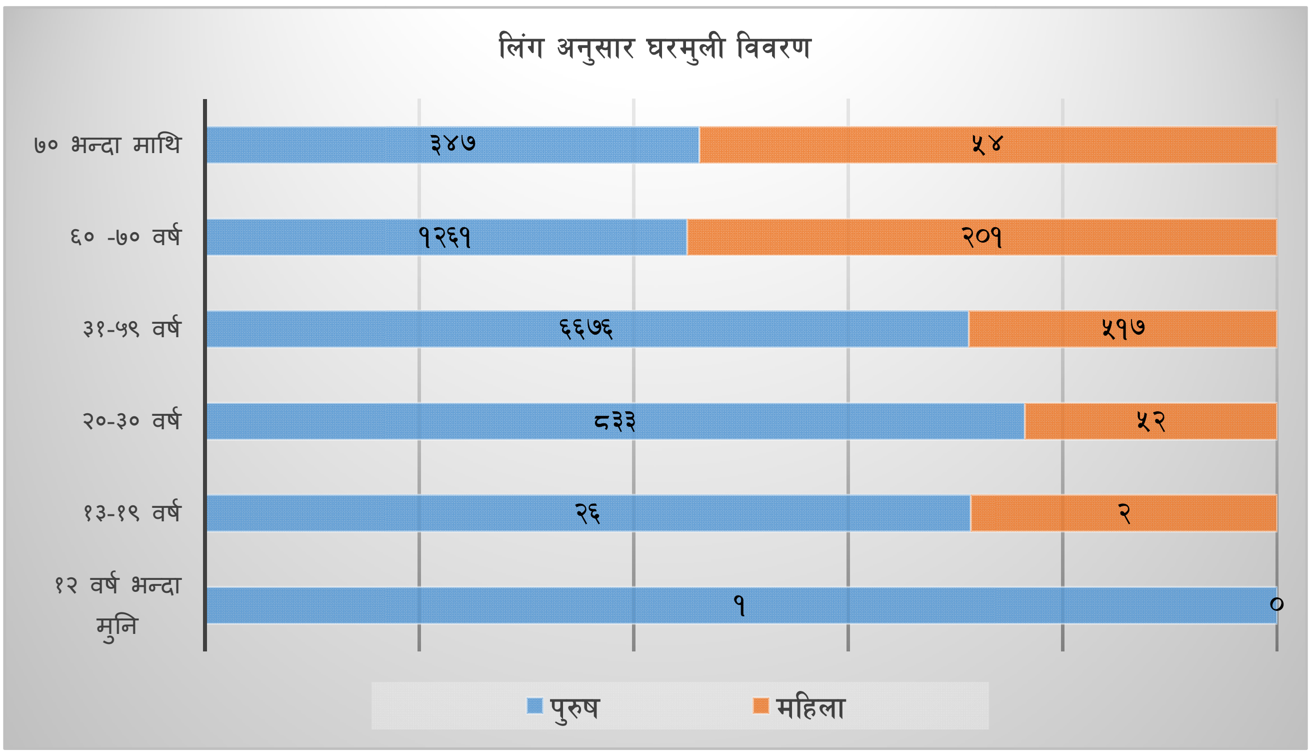

३.८ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण

यस नगरपालिकामा पेशागत रुपमा जनसंख्याको विवरण हेर्दा कुल जनसंख्याको **३६६४८ अर्थात** ६६.२ प्रतिशत मानिसहरु अझैपनि कृषिपेशामा आवद्ध रहेका छन्, २१.१ प्रतिशत जनसंख्या अन्य पेशामा आवद्ध रहेको छ । त्यसैगरी ४.४४ प्रतिशत मानिसहरु सरकारी पेशामा संलग्न छन् । वडागत रुपमा हेर्दा सबै वडाका घरपरिवारको मुख्य जीवनयापनको श्रोत भनेको कृषि पेशा रहेको देखिन्छ र वडा नं. १० मा सबैभन्दा वढी जनसंख्या कृषिपेशामा निर्भर भएको देखिन्छ, ज्यालादारीमा संलग्नमा सबैभन्दा वढी वडा नं.३ मा देखिन्छ । नगरपालिकामा कृषिपेशामा संलग्नको जमात वढी देखिएको कारण कृषिपेशालाई निर्वाहमुखीबाट व्यवसायीमुखी बनाउन युवा उद्यमीशिलता जस्ता कार्यक्रमहरुमा नगरपालिकाले जोडदिनुपर्ने देखिन्छ। वडागत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ।

तालिका नं. १५ पेशागत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	अन्य	उद्योग	कृषि	जागिर	ज्यालादारी	सरकारी नोकरी	व्यापार	नोकरी	जम्मा
१	१		२२६०	१	३	३	०	१	२२६९
२	१२११		२६४०	४८	११	२८	४८४	१	४४२३
३	२२४२	२	२०५१	११९	२७८	५९६	१०८	६५	५४६१
४	१९१३	६	२३०८	१८५	७५	६०८	६३६	२१९	५९५०
५	२३		५८२२	५३	९४	१२१	४३	६०	६२१६
६	१०००	१	४७९३	४०३	४२	२८३	१५४	७३	६७४९
७	६४३		२९३६	७२	९७	१५४	६०	११	३९७३
८	१८६५	४	४०१२	७५	१३३	१९३	१३२	६४	६४७८
९	२७५०	१	३०६९	१०७	३३०	३४२	४९	८१	६७२९
१०	४	३	६७५७	४९	२८	११८	९७	३९	७०९५
जम्मा	११६५२	१७	३६६४८	१११२	१०९१	२४५९	१७७१	६१४	५५३४३
प्रतिशत	२१.१	०.०३	६६.२	२.०१	१.९७	४.४४	३.२	१.११	१००

३.९ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

नगरपालिकाको कुल जनसंख्यालाई हेर्दा आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्या अर्थात ६७.७५ प्रतिशत जनसंख्या १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुहको रहेको पाईन्छ। ६० वर्षमाथी को उमेर समुहका ७.५४ प्रतिशत संख्या मात्र आर्थिकरुपमा सक्रिय देखिन्छ। १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुह आर्थिक सामाजिक विकासका लागी सक्रियहुने भएको कारण यो उमेरसमुहलाई लक्षित गरेर नगरपालिकाले स्थान, परिवेश र समय सान्दर्भिक आर्थिक विकासका कार्यक्रममा युवायुवतीहरुलाई संलग्न गराउनु पर्ने देखिन्छ। यो उमेर समुहका मानिसहरु बेरोजगार भएमा विभिन्न सामाजिक विकृतीहरु वढ्नुका साथसाथै कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा पनि कमी

आउँछ । साथै स्थानीयतहमा उपयुक्त रोजगार नपाउँदा युवाहरुको मनोबल घट्नुका साथै विदेश पलायन हुने सम्भावना अधिक रहन्छ । त्यसकारण नगरपालिकाले युवालक्षित अल्पकाली तथा दीर्घकालीन योजनाहरु बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. १६ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

वडा	उमेर समुह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
१	० देखि १४	२८५	२६१	५४६	०.९९
	१५ देखि ५९	७०९	८३०	१५३९	२.७८
	६० भन्दा माथि	८७	९७	१८४	०.३३
	जम्मा	१०८१	११८८	२२६९	४.१०
२	० देखि १४	५०२	४८९	९९१	१.७९
	१५ देखि ५९	१५६६	१६२४	३१९०	५.७६
	६० भन्दा माथि	१४५	९७	२४२	०.४४
	जम्मा	२२१३	२२१०	४४२३	७.९९
३	० देखि १४	७५८	६८२	१४४०	२.६०
	१५ देखि ५९	१७५९	१८७२	३६३१	६.५६
	६० भन्दा माथि	१६७	२२३	३९०	०.७०
	जम्मा	२६८४	२७७७	५४६१	९.८७
४	० देखि १४	७५१	६४४	१३९५	२.५२
	१५ देखि ५९	२०५७	१९८३	४०४०	७.३०
	६० भन्दा माथि	२६०	२५५	५१५	०.९३
	जम्मा	३०६८	२८८२	५९५०	१०.७५
५	० देखि १४	८९८	७८९	१६८७	३.०५
	१५ देखि ५९	१७४९	२३४०	४०८९	७.३९
	६० भन्दा माथि	१९४	२४६	४४०	०.८०
	जम्मा	२८४१	३३७५	६२१६	११.२३
६	० देखि १४	७९३	७१२	१५०५	२.७२
	१५ देखि ५९	२४१०	२१९६	४६०६	८.३२
	६० भन्दा माथि	३२१	३१७	६३८	१.१५
	जम्मा	३५२४	३२२५	६७४९	१२.१९
७	० देखि १४	४७५	४२४	८९९	१.६२
	१५ देखि ५९	१४३०	१३५२	२७८२	५.०३
	६० भन्दा माथि	१५९	१३३	२९२	०.५३
	जम्मा	२०६४	१९०९	३९७३	७.१८
८	० देखि १४	७८२	७५०	१५३२	२.७७
	१५ देखि ५९	२१९७	२२३२	४४२९	८.००
	६० भन्दा माथि	२५९	२५८	५१७	०.९३
	जम्मा	३२३८	३२४०	६४७८	११.७१
९	० देखि १४	९७४	९१४	१८८८	३.४१

	१५ देखि ५९	२०२८	२३३९	४३६७	७.८९
	६० भन्दा माथि	२००	२७४	४७४	०.८६
	जम्मा	३२०२	३५२७	६७२९	१२.१६
१०	० देखि १४	९३३	८६०	१७९३	३.२४
	१५ देखि ५९	२१०८	२७१४	४८२२	८.७१
	६० भन्दा माथि	१९७	२८३	४८०	०.८७
	जम्मा	३२३८	३८५७	७०९५	१२.८२
जम्मा	० देखि १४	७१५१	६५२५	१३६७६	२४.७१
	१५ देखि ५९	१८०१३	१९४८२	३७४९५	६७.७५
	६० भन्दा माथि	१९८९	२१८३	४१७२	७.५४
	जम्मा	२७१५३	२८१९०	५५३४३	१००.००

३.१० व्यक्तिगत घटना सम्वन्धि विवरण

संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकारको प्रत्याभूत गरेको छ । त्यसको केन्द्र विन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो । कहाँ कति जन्मे, कतिको मृत्यु भयो कतिले बसाइँसराइँ गरे, कतिको विवाह र सम्बन्ध विच्छेद भयो भन्ने कुराको जानकारी राज्यले पाउनु पर्छ किनकी यस तथ्यांकले देश विकासको योजनामा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । त्यसकारण स्थानीय सरकार वा संघीय सरकारले सामाजिक, पुर्वाधार, आर्थिक वा अन्यक्षेत्रमा नीति नियमबनाउन, योजना तर्जुमागर्न बजेट बनाउनका लागी नागरिकको अवस्थाबारे जान्न पाउनुपर्ने अधिकार रहन्छ भने नागरिकको पनि बेलैमा व्यक्तिगत घटनाको दर्ता गरी सरकारलाई सहयोग गर्ने कर्तव्य रहन्छ । व्यक्तिगत घटना सम्वन्धि नीतिमा कुनैपनि घटना भईसकेपछि ३५ दिन भित्र वडा वा नगरपालिकाकार्यालयलाई जानकारी गराउनुपर्ने हुन्छ । तर अझै पनि नागरिकहरुमा आफुलाई जतिबेला चाहियो त्यो बेला दर्ता गर्ने परिपाटिले वास्तविक तथ्यांक पाउनका लागी अप्ठ्यारो भईरहेको देखिन्छ । त्यसैले नगरपालिकाले विभिन्न टोल विकास समिति, नागरिक सचेतना केन्द्र र अन्य समुहहरु मार्फत व्यापक जनचेतना जगाउनुपर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकाको गत २०७४ श्रावण देखि २०७५ असार मसान्त सम्मको घटना दर्ता सम्वन्धि विवरणमा जम्मा १२२१ जनाले जन्मदर्ता, २८० मृत्यु दर्ता, ६७० विवाह दर्ता गरेको तथ्यांक छ भने बसाई सरी आउनेमा ७५ घरपरिवार र बसाईसरी जानेमा ६८ घरपरिवारहरु रहेका छन् । बसाईसराई गरी आउने र जाने कारणमा अध्ययन, नोकरी, आर्थिक उन्नती, व्यापार, द्वन्द्व र सामाजिक अवस्था रहेको पाईन्छ ।

तालिका नं. १७ व्यक्तिगत घटना सम्वन्धि विवरण

वडा नं.	जन्म			मृत्यु			विवाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने	
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	दर्ता संख्या	सदस्य संख्या	दर्ता संख्या	सदस्य संख्या
१	५०	५२	१०२	७	८	१५	४९	४	१४	११	२४
२	६९	४७	११६	१६	९	२५	५८	७	२०	२	४
३	७२	५५	१२७	१४	१२	२६	५७	८	२५	७	१७
४	६७	६२	१२९	११	१४	२५	७३	१३	४५	१०	२७
५	५०	६६	११६	१५	६	२१	६९	५	१६	५	९

६	५६	६१	११७	१९	११	३०	४१	५	१२	९	२८
७	४१	४४	८५	१२	१५	२७	७०	७	१५	५	१४
८	६०	६६	१२६	२१	११	३२	६१	३	७	२	४
९	७९	६९	१४८	१९	१०	२९	१०२	१८	६५	९	३७
१०	७९	७६	१५५	२६	२४	५०	९०	४	१७	८	३०
जम्मा	६२३	५९८	१२२१	१६०	१२०	२८०	६७०	७४	२३६	६८	१९४

स्रोतः पंजिकरण शाखा, बेलौरी, २०७५

३.११ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण गरिबी न्युनिकरण र मानव सुरक्षाको महत्वपूर्ण साधन हो । नेपालको संविधानले सामाजिक सुरक्षाको हक मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको छ । मुलुकको समावेशी विकास गर्न र दिगो विकास लक्ष्यका प्रमुख नतिजाहरुको प्राप्तीका लागी सामाजिक सुरक्षाले महत्वपूण योगदान गर्न सक्छ । सामाजिक सुरक्षा ऐन २०७५ अनुसार जेष्ठ नागरिक (दलितका हकमा ६० वर्ष र अन्यका हकमा ७० वर्ष), आर्थिक रुपले विपन्न, असक्त र असहाय अवस्थामा रहेका व्यक्ति, असहाय एकल महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, वालवालिका, आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने र लोपोन्मुख जातिले सामाजिक सुरक्षाभत्ता पाउने व्यवस्था गरेको छ । सोही व्यवस्था अनुसार बेलौरी नगरपालिकाले पनि आफ्नो नगरवासीका यी वर्गलाई प्रत्येक चौमासिकमा वडा कार्यालय मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आईरहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ पुषसम्ममा ३७९१ जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाईरहेको जसमध्ये ३२८ जना ५ वर्षमुनिका दलित वालवालिका सुरक्षा भत्ताबाट लाभान्वित भएका छन् भने १२१९ अन्य जेष्ठ नागरिक र ३०४ दलित जेष्ठ नागरिकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाईरहेका छन् । जवकी नगरपालिकाको वस्तुगत तथ्यांक २०७५ अनुसार ७० वर्ष भन्दा माथीको जनसंख्या १५४८ रहेको छ । त्यसकारण नगरपालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता र यसको सुविधाका लागी उमेर पुगेका नागरिकले गर्नुपर्ने प्रक्रियाका बारेमा वडा वडाबाट जानकारी दिन पनि जरुरी छ ।

तालिका नं. १८ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाईरहेकाको विवरण

वडा नं.	लिंग	सामाजिक सुरक्षा भत्ताको किसिम						जम्मा
		जेष्ठ नागरिक अन्य	जेष्ठ नागरिक दलित	विधवा	पुर्ण अपांग	आंशिक अपांग	वालवालिकासुरक्षा भत्ता दलित	
१	महिला	३०	१५	१२८	३	६	२३	२०५
	पुरुष	५५	२०	०	२	४	१२	९३
२	महिला	३९	१५	१७१	४	१०	८	२४७
	पुरुष	९७	९	०	६	१३	१८	१४३
३	महिला	४७	४१	१७३	४	१	२४	२९०
	पुरुष	६४	४४	०	३	४	२७	१४२

४	महिला	४७	९	१८४	१	११	१९	२७१
	पुरुष	८१	११	०	२	६	६	१०६
५	महिला	३८	१	१३८	४	११	०	१९२
	पुरुष	७२	१	०	८	७	१	८९
६	महिला	६४	१४	२४५	७	६	१७	३५३
	पुरुष	७८	१८	०	६	१७	१७	१३६
७	महिला	२५	०	८२	१	३	०	१११
	पुरुष	४८	०	०	४	२	०	५४
८	महिला	४३	५	१६६	०	११	१०	२३५
	पुरुष	७५	५	०	५	१३	६	१०४
९	महिला	५५	३६	१७३	५	७	५८	३३४
	पुरुष	८९	३७	०	६	६	५१	१८९
१०	महिला	७४	१२	२१५	१२	१५	१३	३४१
	पुरुष	९८	११	०	१६	१३	१८	१५६
जम्मा	महिला	४६२	१४८	१६७५	४१	८१	१७२	२५७९
	पुरुष	७५७	१५६	०	५८	८५	१५६	१२१२
		१२१९	३०४	१६७५	९९	१६६	३२८	३७९१

स्रोतः सामाजिक सुरक्षा तथा पंजिकरण शाखा बेलौरी, २०७५

३.१२ पहिलो पटक बिबाह गरेको उमेरको आधारमा जनसंख्या (१० वर्ष र सो भन्दा माथिका

नगरपालिकाको कुल जनसंख्यामा पहिलो पटक विवाह भएको उमेर अनुसार हेर्दा सवैभन्दा कम अर्थात जनाले ४५ देखि ४९ वर्षको उमेरमा विवाह गरेको देखियो भने सबैभन्दा वढी अर्थात ११५७१ जना पहिलो पटक विवाहगर्दा १५ देखि १९ वर्षका थिए भन्ने तथ्यांक घरधुरी सर्वेक्षणको क्रममा देखिएको छ । थारुचौधरीको वाहुल्यता रहेको यस नगरपालिकामा चाँडै विवाह गर्ने प्रचलन अझै रहेको देखिन्छ जसले गर्दा भविष्यमा सामाजिक, स्वास्थ्य तथा आर्थिक समस्याहरु देखापर्ने गर्दछन् । त्यसकारण नगरपालिकाले वालविवाह अन्त्य गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्नुपर्ने देखिन्छ । वडागत रुपमा पहिलो पटक विवाह गरेको उमेर तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १९पहिलो पटक विवाहगरेको उमेर अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा		१० बर्ष भन्दा मुनी	१०-१४ बर्ष	१५-१९ बर्ष	२०-२४ बर्ष	२५-२९ बर्ष	३०-३४ बर्ष	३५-३९ बर्ष	४०-४४ बर्ष	४५-४९ बर्ष	५० र सो भन्दा बढि	जम्मा
१	पुरुष	३	६	१६५	२१३	१००	१५	४	१	१	०	५०८
	महिला	१	२८	४२६	१९६	२९	२	१	०	०	०	६८३
	जम्मा	४	३४	५९१	४०९	१२९	१७	५	१	१	०	११९१
२	पुरुष	०	८	२७९	५५१	४७	९	१	०	०	१	८९६
	महिला	०	०	१७	३२	१	०	०	०	०	०	५०
	जम्मा	०	८	२९६	५८३	४८	९	१	०	०	१	९४६
३	पुरुष	१	४	४१९	५९८	१६०	२६	९	१	०	२	१२२०
	महिला	८	१०४	९८२	४३६	४६	४	१	०	०	०	१५८१
	जम्मा	९	१०८	१४०१	१०३४	२०६	३०	१०	१	०	२	२८०१
४	पुरुष	४	४०	४९४	६६४	३३१	४३	६	२	४	१	१५८९
	महिला	१६	२०२	९५८	४४०	६१	५	४	१	०	०	१६८७
	जम्मा	२०	२४२	१४५२	११०४	३९२	४८	१०	३	४	१	३२७६
५	पुरुष	१	१२	३२२	६५३	१७६	१०	३	०	०	०	११७७
	महिला	८	६९	८८१	८०८	८१	४	०	०	०	२	१८५३
	जम्मा	९	८१	१२०३	१४६१	२५७	१४	३	०	०	२	३०३०
६	पुरुष	१	८	२००	४९८	२१५	३७	४	२	०	१	९६६
	महिला	२	३५	३९८	३२३	३९	१	१	०	०	०	७९९
	जम्मा	३	४३	५९८	८२१	२५४	३८	५	२	०	१	१७६५
७	पुरुष	२	३	३६८	५६१	१३३	९	३	१	०	१	१०८१
	महिला	२	१३	६४४	४०३	३५	०	०	०	०	०	१०९७
	जम्मा	४	१६	१०१२	९६४	१६८	९	३	१	०	१	२१७८
८	पुरुष	०	१४	५९५	८९५	१६७	३७	३	०	०	०	१७११
	महिला	२	९९	१२०४	४६५	५९	८	०	१	०	१	१८३९
	जम्मा	२	११३	१७९९	१३६०	२२६	४५	३	१	०	१	३५५०
९	पुरुष	४	३३	४९४	६७२	१३०	११	३	०	१	०	१३४८
	महिला	१५	१७३	११२५	६१३	४४	१	०	०	०	०	१९७१
	जम्मा	१९	२०६	१६१९	१२८५	१७४	१२	३	०	१	०	३३१९
१०	पुरुष	०	११	३४१	८०२	१२९	२१	५	०	०	०	१३०९
	महिला	१	४८	१२५९	७८४	४३	४	०	०	०	२	२१४१
	जम्मा	१	५९	१६००	१५८६	१७२	२५	५	०	०	२	३४५०
जम्मा	पुरुष	१६	१३९	३६७७	६१०७	१५८८	२१८	४१	७	६	६	११८०५
	महिला	५५	७७१	७८९४	४५००	४३८	२९	७	२	०	५	१३७०१
	जम्मा	७१	९१०	११५७१	१०६०७	२०२६	२४७	४८	९	६	११	२५५०६

३.१३ घर भाडामा लगाइएको आधारमा परिवार संख्याको विवरण

यस बेलौरी नगरपालिकाका १० वटै वडामा रहेका कुल ९९७० घरपरिवारमध्ये १३२ अर्थात १.३१ घरपरिवारले आफ्नो घर विभिन्न प्रयोजनका लागी भाडामा दिएको देखियो । ती भाडामा लगाएका घरहरुमा जम्मा ४१६ परिवारहरुका ४७० व्यक्तिहरु वस्ने गरेको छ ।

तालिका नं. २० घर भाडामा लगाएको आधारमा परिवार संख्या विवरण

वडा न	जम्मा घर संख्या		भाडामा दिइएको घर संख्या		भाडामा वस्ने परिवार संख्या		भाडामा वस्ने व्यक्ति संख्या	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	पुरुष	महिला
१	६३५	६.१८	०	०.००	०	०.००	०	०
२	६६२	१२.६७	०	०.००	०	०.००	०	०
३	९४२	९.४२	१८	०.१८	३४	०.३४	१३	०
४	११०१	९.१७	६७	०.६७	२५५	२.५६	१५८	११०
५	१०८८	१०.७१	१०	०.१०	२५	०.२५	१७	१६
६	१२९७	१०.५९	२३	०.२३	७२	०.७२	४५	६५
७	६४०	१२.६२	५	०.०५	६	०.०६	६	८
८	१०८१	६.२३	२	०.०२	८	०.०८	६	२
९	१२२२	१०.५२	१	०.०१	४	०.०४	०	४
१०	१३०२	११.८९	६	०.०६	१२	०.१२	१४	६
जम्मा	९९७०	१००.००	१३२	१.३२	४१६	४.१७	२५९	२११

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

४.१.१ औसत आम्दानी विवरण

घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ अनुसार यस नगरपालिकाका वासिन्दाहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेको देखिन्छ। अधिकांशले कृषिपेशालाई व्यवसायिकमूलक भन्दा पनि निर्वाहमुखिका रुपमा गर्ने गरेको देखिन्छ। नगरपालिकाका कुल घरधुरी ९९७० मध्ये २७.९४ प्रतिशत घरपरिवारको वार्षिक औसत रु. १ लाख भन्दा कम आम्दानी भएको देखिन्छ, १ लाख देखि २ लाख सम्म वार्षिक आम्दानी भएको परिवारको संख्या ३६.४२ प्रतिशत रहेको छ। वडागत रुपमा वार्षिक आम्दानी विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ।

तालिका नं. २१ वार्षिक आम्दानीका आधारमा परिवार संख्याको विवरण

वडा	परिवार संख्या		रु १००००० भन्दा कम		१ देखि २ लाख		२ देखि ४ लाख		४ देखि ६ लाख		६ लाख भन्दा वढी	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	६३५	६.३७	२८५	२.८६	१५५	१.५५	१५६	१.५६	३०	०.३०	९	०.०९
२	६६२	६.६४	३९७	३.९८	१८३	१.८४	२०	०.२०	३१	०.३१	३१	०.३१
३	९४२	९.४५	२३५	२.३६	४०७	४.०८	२३७	२.३८	३७	०.३७	२४	०.२४
४	११०१	११.०४	९८	०.९८	२६५	२.६६	४७१	४.७२	१६२	१.६२	१०५	१.०५
५	१०८८	१०.९१	३१५	३.१६	५१२	५.१४	२२२	२.२३	२२	०.२२	१३	०.१३
६	१२९७	१३.०१	४१०	४.११	३६५	३.६६	३०७	३.०८	८६	०.८६	८४	०.८४
७	६४०	६.४२	२८१	२.८२	२४५	२.४६	१२१	१.२१	२३	०.२३	२०	०.२०
८	१०८१	१०.८४	२४९	२.५०	४६९	४.७०	२९३	२.९४	४८	०.४८	२३	०.२३
९	१२२२	१२.२६	३३२	३.३३	४८४	४.८५	३२७	३.२८	५३	०.५३	२५	०.२५
१०	१३०२	१३.०६	१८४	१.८५	५४६	५.४८	४१५	४.१६	८६	०.८६	६९	०.६९
जम्मा	९९७०	१००	२७८६	२७.९४	३६३१	३६.४२	२५६९	२५.७७	५७८	५.८०	४०३	४.०४

स्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

४.१.२ ऋणका आधारमा घरपरिवार संख्या विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका कुल परिवारमध्ये ४५७७ घरपरिवार ऋणमा रहेको पाइएको छ । तीमध्ये बैंक तथा बित्तिय संस्थाबाट ऋण लिने परिवारको संख्या २६०२, सहकारीबाट कृणलिनेको संख्या १५५२, विभिन्न प्रकारको कोषबाट ऋण लिने परिवारको संख्या १५२६, र अन्य विभिन्न ठाँउबाट ऋण लिनेको संख्या ४६९ रहेको पाइएको छ । यसरी हेर्दा सबैभन्दा बढी बैंक तथा बित्तिय संस्था र सबैभन्दा अन्यबाट ऋण लिने परिवार रहेको देखिएको छ । कृण खासगरी घरधन्दा चलाउनका लागी, जग्गा जमिन खरिद गर्न, घरवनाउन, अध्ययन, व्यापारका लागी लिने गरेको देखिन्छ । गाउँघरमै सस्तो व्याजमा सहजै कृण प्राप्त गर्न सकिने भएका कारण विभिन्न साना साना समुहहरुमा पनि वचत तथा कृण गर्ने गरेको पाईन्छ ।

तालिका नं. २२ऋणका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	परिवारको ऋण		ऋण भएमा ऋणको स्रोत के हो			
	छ	छैन	वैंक वितिय संस्था	सहकारी	अन्य कोष	अन्य
१	३८२	२५३	१५२	१३४	१६९	३४
२	४०३	२५९	१६७	४७६	३१९	२०
३	४२६	५१६	३५५	६६	३८	१
४	५९४	५०७	५००	१४१	१९२	५६
५	७३०	३५८	४०४	१५८	३२८	३
६	८४७	४५०	६२१	१५५	१३१	१६६
७	३७०	२७०	८४	२७७	२४	२
८	२७८	८०३	९५	५४	१७२	४४
९	३७९	८४३	१७१	४१	७१	१४१
१०	१६३	११३९	५३	५०	८२	२
जम्मा	४५७७	५३९८	२६०२	१५५२	१५२६	४६९

स्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

४.१.३ पारिवारिक खर्च (ने रु. हजारमा) का आधारमा परिवारहरुको खर्च सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकाको पारिवारिक खर्च विवरण हेर्दा सबैभन्दा वढी खर्च शिक्षा क्षेत्रमा अर्थात कुल खर्च रकमको १८ प्रतिशत, त्यसपछि क्रमशः स्वास्थ्य १७ प्रतिशत, कृणफिर्तागर्नमा १४ प्रतिशत, लत्ताकपडा १३ प्रतिशत र खाद्यान्नमा १० प्रतिशत खर्च हुने गरेको पाईयो । त्यसैगरी सबैभन्दा कम खर्च पानीविजुली, लघुउद्यम, घडी रेडियो टेलिफोनमा खर्च हुने गरेको देखियो ।

तालिका नं. २३ पारिवारिक खर्च विवरण (रु.हजारमा)

वडा नं.	खाद्यान्न	शिक्षा	स्वास्थ्य	लत्ता कपडा	चाडपर्व	कर तिरो	लघु उद्योग	पानी विजुली	घडी रेडियो टेलीफोन	संचार	ऋण फिर्ता	व्याज
१	८२१०	२२५०५	२२१५१	१२९३१	७४७५	२५०२	३८१	६६९७	१४६९	५४४२	९४४	९०२४
२	१४२९	४४५४२	५४०५६	४०७४६	१६०४५	९६७४	३९४९	८१६४	२०४६	६४५७	५००	१७३९२
३	२७७८	३३८५०	२१८४३	२३४७९	१५४४८	९००८	७	६४५६	२९	२३	७२९०	१८२५८
४	९१२५	५४८०६	३७३१२	३८२२१	२८३६८	४९७८	५९३१	१४२२०	५७९६	७५१३	७१३५८	६६१३८
५	४५७८६	२९६८९	३२७९५	२२२८४	१३४३९	४९९९	३०	७७०९	१२५	५३५२	५८०९०	६२५
६	६७३८	६७४८६	४४२३५	३२१३०	२३५४५	४३४०	१६५	११६५१	९८	१११५२	५५६८२	३७३१९
७	१६७१६	१८५४१	१६६६२	१३९४८	६९५२	३६२४	१७५०	४६७७	५८५	३९८८	२१०१७	१३६२१
८	४९७७	२८६४२	३८५८१	२६७५८	१४०३३	२७१२	८७०	८५४६	१०५७८	१०८६६	२९०६५	६६७९
९	१४६२७	२४२११	२३१६२	२१०८९	८०९६	२४६०	१	३३९६	३	५५८३	३०९७५	३४७६
१०	७७२००	२९४७२	२९२०७	२११७१	९०३०	२४७६	३९२	७००९	१०२८	९६७०	१०१४	६००
जम्मा	१८७५८६	३५३७४४	३२०००४	२५२७५७	१४२४३१	४६७७३	१३४७६	७८५२५	२१७५७	६६०४६	२७५९३५	१७३१३२

स्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

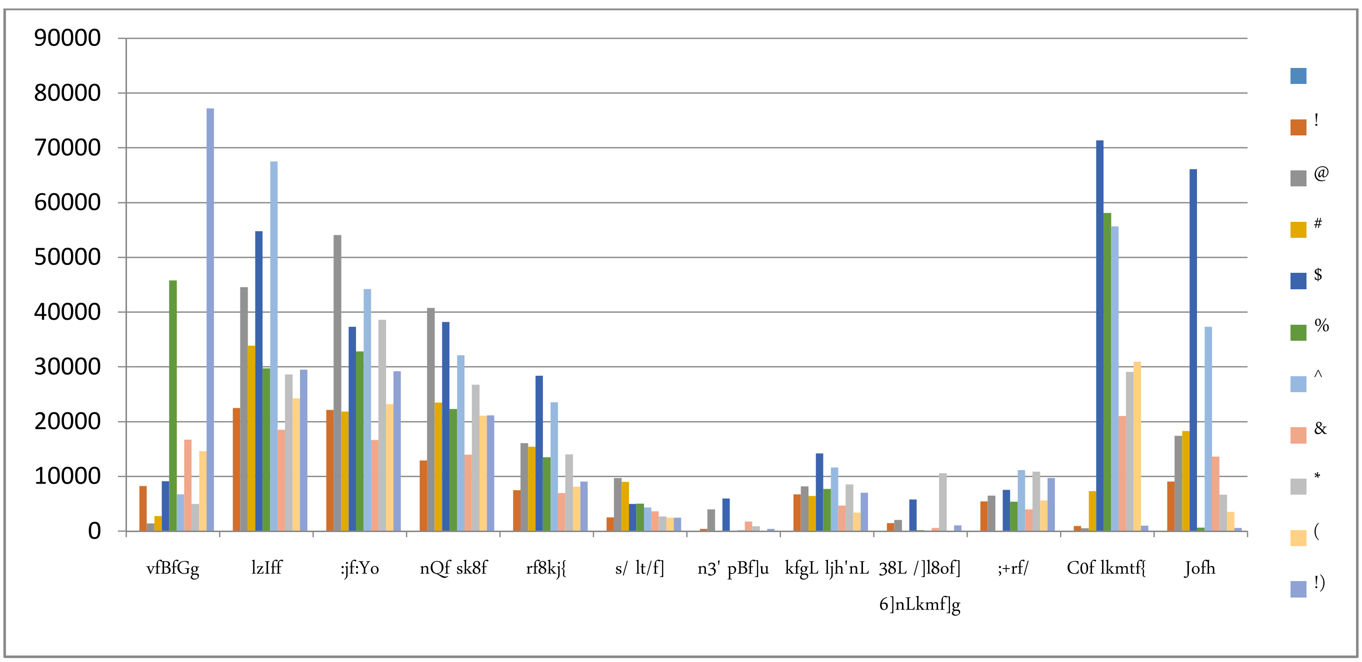

४.१.४ छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या

घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा घरको छानाको प्रकारका बारेमा जान्नका लागी ६ प्रकारका प्रश्न राखी प्रश्न सोधिएको थियो । जसमा ५१.४५ प्रतिशत घरपरिवारको छाना टायल/कपडा/झिगटी/ढुंगा लगाएको देखियो, त्यसैगरी २४.३४ प्रतिशत घरपरिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादर लगाई बनाएको देखिन्छ भने २२.०२ प्रतिशतको घर सिमेन्ट लगाएको छ । सवैभन्दा कम काठ, माटो, खर, पराल लगाएर घरको छाना बनाएको छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.२४ छानाका प्रकारका आधारमा घरधुरी संख्या

वडा नं.	खर / पराल / छवाली		जस्ता / टिन / च्यादर		टायल /कपडा / झिगटी / ढुंगा		सिमेन्ट /ढलान		काठ / फलाक		माटो		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	११	०.११	२४१	२.४२	२२४	२.२५	१५९	१.५९		०.००		०.००		०.००
२	१३	०.१३	१६५	१.६५	४५१	४.५२	३३	०.३३		०.००		०.००		०.००
३	३	०.०३	२६९	२.७०	४७०	४.७१	१९९	२.००		०.००		०.००	१	०.०१
४	१०	०.१०	१३५	१.३५	४९५	४.९६	४६०	४.६१	१	०.०१		०.००		०.००
५	२१	०.२१	२९०	२.९१	६८३	६.८५	९१	०.९१	३	०.०३		०.००		०.००
६	१	०.०१	२७६	२.७७	५४६	५.४८	४७२	४.७३	२	०.०२		०.००		०.००
७		०.००	१३८	१.३८	४०१	४.०२	८१	०.८१		०.००	२०	०.२०		०.००
८	११	०.११	३३९	३.४०	६०१	६.०३	११८	१.१८	४	०.०४	८	०.०८		०.००
९	३४	०.३४	३०८	३.०९	६०८	६.१०	२६९	२.७०		०.००	१	०.०१	२	०.०२
१०	३८	०.३८	२६६	२.६७	६५१	६.५३	३१३	३.१४	४	०.०४	२९	०.२९	१	०.०१
जम्मा	१४२	१.४२	२४२७	२४.३४	५१३०	५१.४५	२१९५	२२.०२	१४	०.१४	५८	०.५८	४	०.०४

स्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी, २०७५

४.१.५ तलाको आधारमा घरधुरी संख्या

नगपालिकाको कुल घरधुरी मध्ये सबैभन्दा वढी ९०१३ अर्थात ९०.४० घरधुरीहरु भई तला, ८.७२ प्रतिशत एकतला, ०.७५ प्रतिशत दुईतला, ०.११ भएका तीन तला र ०.०२ प्रतिशत चारतला भएका घरधुरी रहेका छन् । अधिकांश थारु चौधरीको वसोवास भएको यस नगरपालिकामा माटोले पोतेको घरहरु वढीमात्रामा देख्न सकिन्छ ।

तालिका नं. २५ तलाको आधारमा घरधुरी संख्या

वडा नं.	भुइ तला		एक तला		दुइ तला		तीन तला		चार तला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	६२८	६.३०	७	०.०७		०.००		०.००		०.००	६३५	६.३७
२	६५१	६.५३	८	०.०८	३	०.०३		०.००		०.००	६६२	६.६४
३	७७१	७.७३	१५२	१.५२	१८	०.१८	१	०.०१		०.००	९४२	९.४५
४	९१९	९.२२	१३४	१.३४	३८	०.३८	९	०.०९	१	०.०१	११०१	११.०४
५	१०४६	१०.४९	४२	०.४२		०.००		०.००		०.००	१०८८	१०.९१
६	११४७	११.५०	१४५	१.४५	५	०.०५		०.००		०.००	१२९७	१३.०१
७	६२७	६.२९	११	०.११	१	०.०१		०.००	१	०.०१	६४०	६.४२
८	१०५०	१०.५३	२७	०.२७	४	०.०४		०.००		०.००	१०८१	१०.८४
९	१०४२	१०.४५	१७७	१.७८	३	०.०३		०.००		०.००	१२२२	१२.२६
१०	११३२	११.३५	१६६	१.६६	३	०.०३	१	०.०१		०.००	१३०२	१३.०६
जम्मा	९०१३	९०.४०	८६९	८.७२	७५	०.७५	११	०.११	२	०.०२	९९७०	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

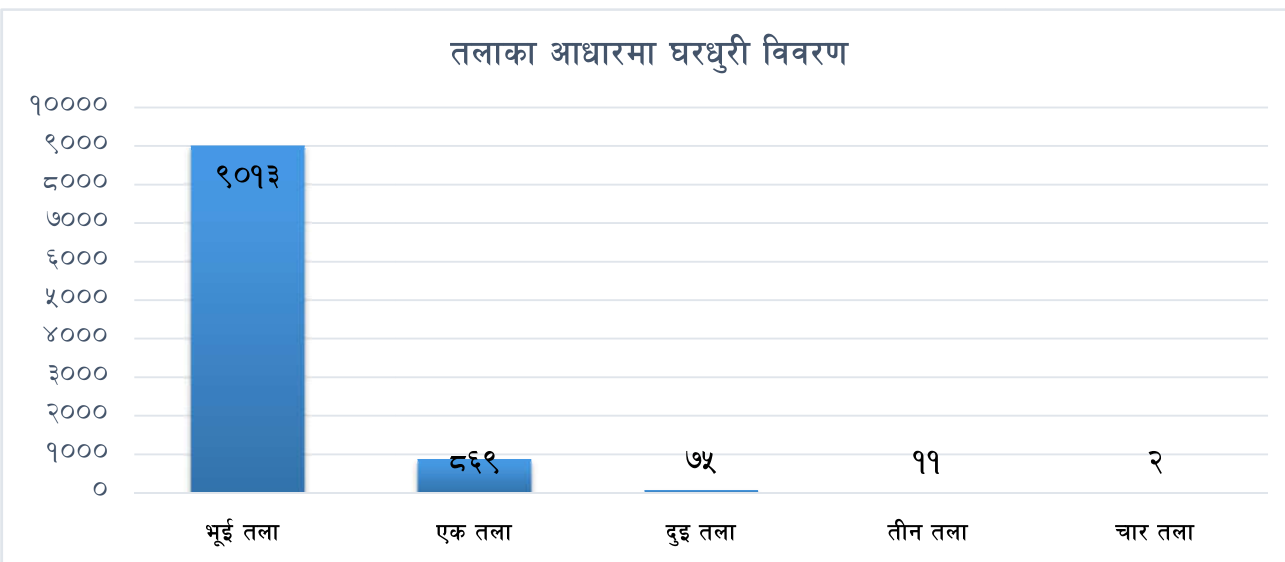

४.१.६ खाद्यान्न आत्मनिर्भरतका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

नेपालको संविधानले नै खाद्यान्न संम्वन्धि हकलाई मौलिक हकका रुपमा स्थापित गरेको छ । साथै सन् २०३० सम्मा कुनैपनि मानिसले भोगको कारणले ज्यान गुमाउन नपरोस् भन्नकालागी दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तका लागी पनि नेपाल सरकारले विभिन्न कार्यक्रमहरु गरिरहेको छ । बेलौरी नगरपालिका

तराईक्षेत्र भएका कारण पनि यस क्षेत्रमा कृषि वाहेक पनि आयआर्जनका अन्य सम्भावना पनि रहन्छन् त्यसकारण खाद्य संकटकै अवस्था भने त्यति आउदैन । यस नगरपालिकाको कुल घरपरिवार मध्ये ५९६४ अर्थात ५९.८ प्रतिशत घरपरिवारलाई आफ्नो खेतीबाट १२ महिना सम्म नै पुग्ने गरेको छ । त्यसैगरी १०९१ अर्थात १०.९ प्रतिशत घरपरिवारलाई १२ महिनासम्म खानपुगी बेच्न सहित पुग्ने गरेको तथ्यांकले देखाउँछ भने १०.४ प्रतिशत घरपरिवारलाई आफ्नो खेतीपातीले ३ महिना भन्दा कम पुग्ने गरेको देखिन्छ । बाँकी महिनाका लागी यी घरपरिवारले अन्य जिविकोपार्जनका कार्यहरु गरेको देखिन्छ ।

तालिका नं.२६ खाद्यान्न सुरक्षाको विवरण

वडा नं.	३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने		४ - ६ महिना खान पुग्ने		७- ९ महिना खान पुग्ने		१० - १२ महिना खान पुग्ने		आफनो खेतवारीको उत्पादनवाट खान पुगेर वेच विखन गर्ने	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	९४	०.९४	४८	०.४८	१८	०.१८	४३१	४.३२	४४	०.४४
२	२	०.०२	५३	०.५३	११	०.११	४३१	४.३२	१६५	१.६५
३	२२२	२.२३	८९	०.८९	७५	०.७५	५५४	५.५६	२	०.०२
४	१२१	१.२१	५२	०.५२	१३९	१.३९	६१५	६.१७	१७४	१.७५
५	१२८	१.२८	१५७	१.५७	११७	१.१७	६७७	६.७९	९	०.०९
६	१५८	१.५८	१३३	१.३३	६४	०.६४	८५६	८.५९	८६	०.८६
७	३६	०.३६	८५	०.८५	९०	०.९	४२७	४.२८	२	०.०२
८	६२	०.६२	६३	०.६३	१४३	१.४३	६४२	६.४४	१७१	१.७२
९	१५४	१.५४	२२१	२.२२	१०४	१.०४	७३४	७.३६	९	०.०९
१०	६२	०.६२	९०	०.९	१२४	१.२४	५९७	५.९९	४२९	४.३
जम्मा	१०३९	१०.४	९९१	९.९४	८८५	८.८८	५९६४	५९.८	१०९१	१०.९

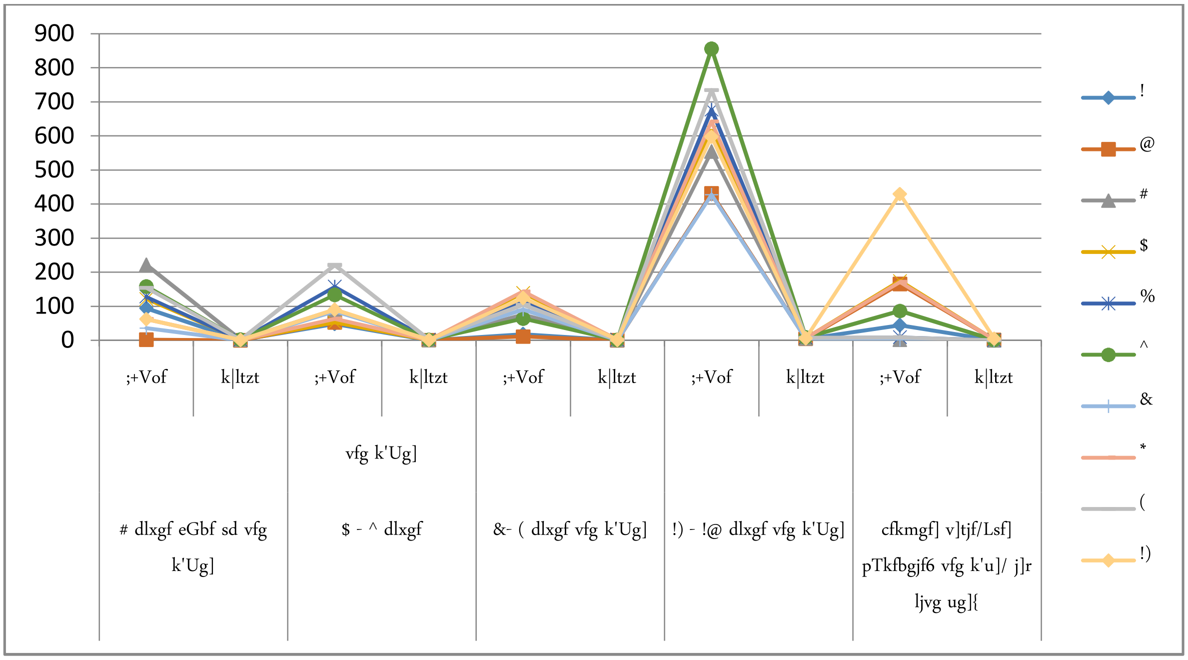

४.१.७ बैदेशिक रोजगारीमा गएका र विप्रेषणको विवरण

नगरपालिकाको संस्थागत विवरण संकलनगर्ने क्रममा ४ वटा वडाहरुबाटमात्र बैदेशिक रोजगारीका लागी गएका व्यक्तिहरुको विवरण प्राप्त भयो । जसमा युवाहरु विभिन्न कामको खोजीमा मलेसिया, साउदी अरब, जापान, कतार, दुवै, अमेरिका र छिमेकी राष्ट्र भारत जाने गरेको पाईयो । अन्य वडाहरुबाट वैदेशिक रोजगारीका लागी गएका देशहरुको नाम आएतापनी कामदारको संख्या आउन नसकेका कारण यहाँ उल्लेख गर्न सकिएको छैन । बैदेशिक रोजगारीबाट विप्रेषण वढेतापनी युवाजनशक्तिको विदेश पलायनका कारण भविष्यमा नगरपालिकामा दक्ष युवा जनशक्तिको अभाव भई विकासका कामगर्नका लागी वाह्य जनशक्ति मगाउनुपर्ने अवस्था आउन सक्छ । त्यसकारण युवाहरुलाई विदेशिन नदिन रोजगारमुलक योजनावद्ध रोजगारमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं.२७ बैदेशिक रोजगारीमा गएका र विप्रेषणको विवरण

वडा नं.	यस ठाउँबाट रोजगारीको लागि गएको मुख्य देशहरु	बैदेशिक रोजगारमा गएको कामदारहरुको अनुमानित सख्या:	बार्षिक आयतित (भित्रने) रकम
४	मलेसिया	५०	६०००००
	साउदी अरब	४०	४०००००
	जापान	१००	१५०००००
	अमेरिका	१०	७०००००
६	दुवै	१२	
	मलेसिया	३५	

	कतार	१३	
	साउदी अरब	१२	
	भारत	२००	
७	दुवै	८	
	मलेसिया	६	
	कतार	५	
	साउदी अरब	३	
१०	भारत	२५०	२००००००
	मलेसिया	१०	२५०००००
	कोरिया	७	१५०००००
	दुवै,कतार,साउदी,अमेरिका	२५	५००००००
	जम्मा	**७८६**	**१४२०००००**

स्रोतः संस्थागत तथ्यांक, २०७५

४.२ भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२.१ कृषियोग्य जमिनका आधारमा परिवारको संख्या सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा कुल घरपरिवार मध्ये ६८९ अर्थात ६.९१ प्रतिशत घरपरिवारसँग खेतीयोग्य जमिन नभएको पाईयो । खेती योग्य जमिन भएको परिवार मध्ये ८२३८ घरपरिवारमा जमिनको स्वामित्व पुरुषको रहेको छ, ९८० घरपरिवारमा महिलाको स्वामित्वमा छ भने ८० घरपरिवारमा संयुक्त स्वामित्व रहेको छ । त्यसैगरी ८८९५ घरपरिवारसँग खेतीपातीका लागी खेत रहेको छ, १४ परिवारसँग पाखोवारी र १५२३ घरपरिवारसँग ऐलानी जमिन रहेको छ ।

तालिका नं.२८ कृषि योग्य जमिनका आधारमा परिवार संख्या विवरण

वडा नं.	छैन		जमिनको प्रकार			खेती योग्य जमिनको स्वामित्व		
	संख्या	प्रतिशत	खेत	पाखो वारी	ऐलानी	पुरुषको नाममा भएको	महिलाको नाममा भएको	पुरुष र महिलाको संयुक्त स्वमित्व भएको
१	२२	०.२२	५७३		१८१	५३९	६८	
२	३९	०.३९	६१५		२	५६३	९७	
३	१०५	१.०५	८२९	७	२	६७७	१५०	१३
४	१६६	१.६६	९२९	४	३३	७९४	१५८	१५
५	९३	०.९३	९८८		२७२	९५९	१२	७

६	६८	०.६८	१२०३		२४२	१०६१	२१७	१३
७	१२	०.१२	६०९		३३३	६०४	४१	१
८	३२	०.३२	९११		२१७	९७६	७२	५
९	६७	०.६७	१०२६		१५	९११	१२६	४
१०	८५	०.८५	१२१२	३	२२६	११५४	३९	२२
जम्मा	६८९	६.९१	८८९५	१४	१५२३	८२३८	९८०	८०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.२.२ सरकारी/सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण

यस नगरपालिकाको सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको विवरण संकलनका क्रममा वडा नं. ३,४, ५, ७ र ९ मा जमिनहरु रहेको देखियो । यी सार्वजनिक जमिनहरु हाल विभिन्न प्रयोजन जस्तै, मन्दिर, क्लव, सामुदायिक भवन, विद्यालय, खेलमैदानका रुपमा प्रयोग हुदैआईरहेको छ । जग्गाको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख भएको छ ।

तालिका नं.२९ सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण

वडा नं.	जग्गा रहेको स्थान	क्षेत्रफल (वर्ग मि.)	स्वामित्व
९	वे.न.पा ९ कुण्डा वन समिति घर	१४५.८४	समुदाय
	वे.न.पा ९ कुण्डा मन्दिर	१६९.३	समुदाय
	वे.न.पा ९ कुण्डा क्लव	३४८.६३	समुदाय
	वे.न.पा ९ कुण्डा क्लिनिक		समुदाय
३	जन जागृति पुष्पलाल स्मृति मावि		विद्यालय
	दुर्गा प्रावि, मोतिपूर		विद्यालय
	सरस्वती मा.वि. बुटावारी		विद्यालय
४	मन्च	२७०.९	
५	खेन्हवा (खल्यान)		
	शोभाताल खेल फिल्ड		
	भकुण्डा	३ बिघा	
७	खम्तीमा रहेको मसानघाटको पूर्व दक्षिण	७७.५४	
	सिंहपूरमा रहेको	२०.३१	
	भगतरपूर स्थित	६.७७	
	पुरानो बेलौरीमा रहेको	६.७७	

श्रोत: वडा कार्यालय, बेलौरी २०७५

४.३ कृषि तथा पशु विकास

४.३.१ कृषियोग्य जमिनको सिचाइका आधारमा परिवारको संख्या सम्वन्धी विवरण

६७६१ परिवारले सिँचाईको सुविधा पाइरहेको अध्ययनले देखाएको छ । त्यसमा ५६०२ परिवारको खेतमा र ८४९ परिवारको पाखोवारीमा बाह्रै महिना सिँचाई पुग्ने गरेको छ । वर्षातको समयमा मात्र सिँचाई हुने परिवारको संख्या ३१० रहेको छ, जसमा २७३ को खेतमा र ३७ को पाखेवारीमा सिँचाई हुने गरेको पाइएको छ ।

तालिका नं. ३० कृषियोग्य जमिनमा उपलब्ध सिंचाईका आधारमा परिवार संख्या विवरण

वार्ड	खेत सिचाई		पाखोबारी सिचाई		जम्मा सिचाई सुबिधा
	छ	छैन	छ	छैन	
वार्ड 1	369	233	8	37	377
बाह्रै महिना सिंचाई	298	5	8		306
वर्षातको समयमा सिंचाई	71	228		37	71
वार्ड 10	589	29	306	19	895
बाह्रै महिना सिंचाई	579	20	301	13	880
वर्षातको समयमा सिंचाई	10	9	5	6	15
वार्ड 2	736	68	19	4	755
बाह्रै महिना सिंचाई	719	5	19		738
वर्षातको समयमा सिंचाई	17	63		4	17
वार्ड 3	715	21	4	0	719
बाह्रै महिना सिंचाई	715	21	4		719
वर्षातको समयमा सिंचाई					0
वार्ड 4	822	95	439	77	1261
बाह्रै महिना सिंचाई	776	15	416	9	1192
वर्षातको समयमा सिंचाई	46	80	23	68	69
वार्ड 5	901	61	10	1	911
बाह्रै महिना सिंचाई	848	22	4		852
वर्षातको समयमा सिंचाई	53	39	6	1	59
वार्ड 6	198	0	13	0	211

बाह्रै महिना सिंचाई	193		12		**205**
वर्षातको समयमा सिंचाई	5	0	1	0	**6**
वार्ड 7	**497**	**124**	**59**	**1**	**556**
बाह्रै महिना सिंचाई	490	12	59		**549**
वर्षातको समयमा सिंचाई	7	112		1	**7**
वार्ड 8	**171**	**645**	**1**	**1**	**172**
बाह्रै महिना सिंचाई	130	2			**130**
वर्षातको समयमा सिंचाई	41	643	1	1	**42**
वार्ड 9	**877**	**83**	**27**	**2**	**904**
बाह्रै महिना सिंचाई	854	13	26	1	**880**
वर्षातको समयमा सिंचाई	23	70	1	1	**24**
बाह्रै महिना सिंचाई जम्मा	5602		849		**6451**
वर्षातको समयमा सिंचाई जम्मा	273		37		**310**
Grand Total	**5875**	**1359**	**886**	**142**	**6761**

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

४.३.२ सिचांईको स्रोत

यस नगरपालिकामा नहर, वोरिङबाट सिंचाईको सुविधा उपलब्ध भएको देखिन्छ । नगरपालिका भित्र सबैवडामा सिंचाईको सुविधा पुगेको देखिदैन । धेरैजसोले खेती हुने समयमा मात्र प्रयोग गर्ने गरेर वोरिङबाट सिंचाई गर्ने गरेको देखिन्छ । कम्तीमा पनि १० वटैवडाका खेतहरुमा मात्र पनि सिंचाईको सुविधा पुग्ने हो भने अहिले भईरहेको उत्पादनमा डबल गर्न सकिन्छ। यस नगरपालिकाभित्र बाह्रै महिना सिंचाई गर्नका लागी उपयोग भईरहेका नदीहरु महाकाली र सुतिया नदी हुन । यी नदीहरुले पनि केही वडालाई मात्र सिंचाईको सुविधा दिईरहेको छ। नगरपालिकालाई अन्न उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन सकिन्छ। तथ्यांक संकलनका क्रममा यस नगरपालिका भित्र भएका सिंचाईका स्रोतको विवरण तलको तालिकाबाट लिन सकिन्छ।

तालिका नं. ३१ सिंचाईका स्रोतको विवरण

वडा नं.	सिचांईको स्रोतको नाम	प्रकार (नहर, खोला, खोल्सा, कुलो आदि)
९	नहर	नहर
	वोरिङ	
७	महाकाली जल उत्पन्न	नहर
१०	नहर	
	बोरिङ	
	सुतिया नदी	नदी

स्रोतः वडा कार्यालय, बेलौरी नपा २०७५

४.३.३ कृषि उत्पादन (प्रति के.जि.)

यस नगरपालिकाको मुख्य उत्पादन धान, मकै, गहुँ, उखु, आलु, दलहन, तेलहन तथा तरकारी मुख्य कृषि रहेका छन् । त्यसमध्ये पनि सबैभन्दा बढी धान उत्पादन हुने गरेको छ भने दोस्रोमा गहुँ उत्पादन हुने गरेको छ । धान ६१५३४०० केजी, गहुँ ५०७६६०० केजी र उखु ३३७३५७५ उत्पादन वार्षिक हुने गरेको पाइएको छ । सबैभन्दा कम मकै, कोदो हुने गरेको देखिन्छ । वडागत कृषि उत्पादनको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३२ कृषि उत्पादनको विवरण (प्रति के.जि)

वडा	धान	गहुँ	उखु	तेलहन	आलु	दलहन	मकै	कोदो
१	२६२६२५	२११९२५	१६८०००	१५२७५	४७६००	५२५	९७५	०
२	३११०५०	३१४२५०	१४४४००	१४००५०	४५४७५	४४२७५	२५५०	१६२५
३	५८४०७५	५३२४५०	६८१५०	८००	१३००	०	४६२५	१०००
४	६९८६२५	६६२७५०	२२९४७५	३३०५०	१५५७५	१३६००	१४१५०	४३५०
५	७८८९२५	७५५७५०	३८००७५	२००३२५	१९९२५	१२२६७५	७७७५	११७५
६	८७८७२५	७९८७७५	३८२९२५	१४३२५०	५७९२५	१६१००	२०७५	३२५०
७	४७९१००	२१५४००	४०९१७५	६५६७५	४००२५	२५०५०	२२००	१०२५
८	८१४८५०	५१९३२५	६५४९५०	१०१५००	३५२५०	१५२२५	१६००	१९२५
९	६६५२५०	५५८९००	१२४८२५	८५२५	१३००	१५०	१५५०	२५००
१०	६७०१७५	५०७०७५	८११६००	९६९७५	१०२७५	३६७५	४९७५	२५२५
जम्मा	६१५३४००	५०७६६००	३३७३५७५	८०५४२५	२७४६५०	२४१२७५	४२४७५	१९३७५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.३.४ पशु धन र उत्पादन सम्वन्धि विवरण

बेलौरी नगरपालिकामा रहेका कुला ९९७० घरपरिवारमा पशुपंक्षीहरुको विवरण र तीनबाट हुनेगरेको उत्पादनका तथ्यांक लिने क्रममा सबैभन्दा वढी १३४०१ वटा बाखाभेडाको संख्या रहेको पाईयो, त्यसैगरी २१८४५ वटा कुखुराहरु रहेको पाईयो । गाईगोरु र भैसीरागाको संख्या क्रमश: ७९१३ र ७०३८ रहेको पाईयो । यी पशुपंक्षीहरु मासुबाट लागी, दुधजन्य चिजहरु र उनको उत्पादन भएको देखियो । मासुवार्षिक ९४९१७८ के.जि.उत्पादन, दुध ८४८७६९४ के.जि, अण्डा २७३२६० गोटा र उन १०५७ के.जी. उत्पादन हुने गरेको पाईयो । यस तथ्यांकमा व्यवसायिक रुपमा र व्यक्तिगत प्रयोजनका लागी पालन गरेको पशुपंक्षीहरुको विवरण छुट्याईएको छैन । तर अधिकांश परिवारले व्यवसायिक रुपमा भन्दा पनि व्यक्तिगत उपभोगका लागी पशुपालन गरेको पाईन्छ ।त्यसकारण नगरपालिकाले युवाहरुलाई उद्यमी बनाउनकालागी परिवेश सुहाउँदो योजना बनाउनुपर्ने देखिन्छ । वडागत पशुधन र तीनको उत्पादन सम्वन्धि विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३३ पशुधन र उत्पादन सम्वन्धि विवरण

वडा नं.	गाई गोरु	भैसी रागा	घोडा खच्चर	वाखा भेडा	सुगुर वंगुर	खरायो	हास परेवा	कुखुरा	माछा पोखरी	उन	मासु केजी	दुध लिटर	अण्डा वटा
१	३५४	४००	२	१०८९	८२	६	०	८३९	१		८०५२	१०४९	४१८१
२	७४९	५८०	०	१५१३	५३६	०	२८५	३०४२	१		६३४७९	६२५२८	५८६१५
३	१५०	२३९	०	९३६	११०	०	०	२४	२		२२५५९	२०७७४३	१४०

४	५९६	६४५	१	९६५	८३	११	११	१०७६		५७	३८९५५०	६०६५७६	२३१६०
५	१०७५	१०२३	१	१९९०	६५४	१५	२२३	३६५०			१००८८२	९५१८६९	१७१५
६	१०६७	९८६	१	१६४४	२६७	१०	३२९	५६००	२		२६६९२	२३२९१७	१६४५०५
७	७३७	५४२	०	९२५	३११	२६	३३	१७६८	१		१११४४६	८७५४३	१००
८	११०८	७८६	७	१२५१	२९३	२३	१३९	१०२४	१		४५२३५	९४९५१७	१३८८७
९	८५३	५७७	२	१२२६	१५०	४	६४	१८९६			३१६५२	२१७९५१	२२४५
१०	१२२४	१२६०	७	१८६२	५४६	८	७१	२९२६	१	१०००	१४९६३१	५१७०००१	४७१२
जम्मा	७९१३	७०३८	२१	१३४०१	३०३२	१०३	११५५	२१८४५	९	१०५७	९४९१७८	८४८७६९४	२७३२६०

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.३.५ कृषि सेवा प्रवाह विवरण

यस बेलौरी नगरपालिका मा कृषि तथा पशुसेवाको क्षेत्रमा विकास गर्नका लागी एक कृषि विकास शाखा र एक पशुसेवा शाखा रहेको छ । जसले नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका १० वटै वडामा सेवा प्रवाह गरेको पाईन्छ । त्यसकारण प्रत्येक वडामा कृषि समुह र पशुपालन समुहको गठन गरी विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिरहेको पाईन्छ । १० वटै वडामा जम्मा १९१ वटा लगाएर कृषक समुहहरु र २६ वटा पशुपालनका समुहहरु गठन भएको छ । वडा नं.१, ७ र १० मा पशुपालन सम्वन्धि समुह गठन नभएको देखियो । वडागत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ३४ कृषि तथा पशुपालन विवरण

सि.नं.	विवरण	वडा नं.										जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	कृषि शाखा				१							१
२	कृषक समूह	१३	१७	२२	२०	२५	२३	१५	२४	९	२३	१९१
३	पशु सेवा शाखा				१							१
४	पशुपालन समूह	०	३	१	२	११	३	०	१	५	०	२६
जम्मा		१३	२०	२३	२४	३६	२६	१५	२५	१४	२३	२१९

स्रोतः कृषि विकास शाखा वार्षिक पुस्तिका २०७४,७५ र पशुसेवा शाखा

४.३.६ कृषि सहकारी सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिकाको कृषि विकास शाखा अनुसार कृषि सम्वन्धि विभिन्न सिप, ज्ञान वढाउन र लगानी आफ्नै स्थानीय तहमा सस्तो व्याजदरमा लगानी गर्न पाईने गरी कृषकहरुलाई निर्वाहमुखि भन्दा जिवनोपयोगी कृषिको विकास गर्ने उद्देश्यका साथ विभिन्न वडाहरुमा कृषक सहकारी संस्थाहरु गठन गरिएको छ । जसको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३५ कृषि सहकारी सम्वन्धि विवरण

सि.नं.	नाम	ठेगाना
१	जनजागृति कृषक सहकारी संस्था लि.	३
२	सम्झना कृषि सहकारी संस्था लि.	
३	जनदिया कृषि सहकारी	

४	संयुक्त दलित सहकारी संस्था लि.	
५	असल खबर संस्था लि.	
६	सुनगाभा सहकारी संस्था लि.	
७	शिव ज्ञानेश्वर संस्था लि.	
८	उज्यालो सहकारी संस्था	
९	ग्वाल्लेक केदार संस्था लि.	
१०	शक्ति एकल संस्था लि.	
११	सिद्धेश्वर संस्था लि.	
१२	सुशान्ति संस्था लि.	
१३	जगदम्बा संस्था लि.	
१४	कंचनजंघा संस्था लि.	
१५	अन्नपूर्ण संस्था लि.	
१६	नमस्ते संस्था लि.	
१७	कृषि बहुउद्देश्यीय संस्थ लि.	
१८	रामनगर कृषि वहुउद्देश्यीय संस्था लि.	
१९	गुराँस संस्था लि.	

स्रोत कृषि विकास शाखा, बेलौरी

४.३.७ बेलौरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र एग्रोभेट एवं विउ तथा मलखाद विक्रेताहरुको विवरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र कृषि तथा पशुपालनको विकाससंगसंगै विभिन्न एग्रोभेट खुल्ने क्रममा पनि विकास भएको छ । जसले किसानहरुलाई कृषि वालीमा तथा पशुपंक्षीमा लाग्ने विभिन्न रोगहरुको उपचार, आधुनिक विउ विजनका साथै अन्य कृषि जन्य सामग्री पाउन सहज भएको देखिन्छ । बेलौरी क्षेत्रभित्र भएको एग्रोभेट तथा मलखाद विक्रेताको विवरण तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.३६ एग्रोभेट एवं वीउ तथा मलखाद विक्रेताहरुको विवरण

क्र.सं.	एग्रोभेटको नाम	ठेगाना	संचालकको नाम	संचालन भएको वर्ष
१	अनुपम एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. २ गोकुलपूर	अनुप चौधरी	२०६७
२	नवयुग एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. २ गोकुलपूर	युगलाल चौधरी	२०७१
३	दिलिप एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	जल बहादुर चौधरी	२०६९
४	आ.वि.सि. एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	राम बं चौधरी	२०७०
५	न्यु सरिता वीउ विजन सहयोग केन्द्र	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	सति जैसी	२०६६
६	किसान एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	दिपा चौधरी	२०६७
७	विनय एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	सराढु चौधरी	२०६९
८	संम्झना एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ८ बेलौरी वजार	वल बहादुर चौधरी	२०६९
९	सुमित एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ८ बेलौरी वजार	रंग बहादुर चौधरी	२०६९
१०	अमित एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ८ बेलौरी वजार	हर्कलाल चौधरी	२०६९

११	कर्णाली एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	श्री प्रसाद चौधरी	२०७२
१२	आयुसा एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	हेमलाल चौधरी	२०७२
१३	खडक एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ४ बेलौरी वजार	खड्क चौधरी	२०६६
१४	रिदम एग्रोभेट	बेलौरी न.पा. ३	प्रेम राना	२०७४

स्रोत कृषि विकास शाखा, बेलौरी

तालिका नं ३७ पशुपालन समूह सम्वन्धि विवरण

सि. नं.	वंगुर पालन समुह/फर्म	वडा नं.	सि.नं.	बाखापालन समुह	वडा नं.
१.	जिवन वंगुरपालन फर्म	०५, रामनगर	१.	हिमचुली वाखापालन समुह	०५, रामपूर
२.	गणेश वंगुरपालन फर्म	०६ प्रेमनगर	२.	रतनपूर बाखापालन समुह	०९ रतनपूर
३.	न्यु दहित वंगुरपालन फर्म	०९, रामघाट	३.	सूर्यमुखी बाखपालन समुह	०४, शान्तिपूर
४.	रमन वंगुरपालन फर्म	०२, बैजुडाँडा	४.	हरियाली बाखापालन समुह	०५, उदयपूर
५.	अर्विन वंगुरपालन फर्म	०२, टेढुवा	५.	शोभाताल वाखापालन समुह	०५, शोभाताल
६.	लालीगुराँस वंगुरपालन फर्म	०२, दिनापूर	६.	लालीगुँरास वाखापालन समुह	०९, रतनपूर
७.	सुशिल वंगुरपालन फर्म	०६, ढक्का चाँदर	७.	लामीकाने वाखापालन समुह	०५, वन्तरिया
८.	मोतिपूर वंगुरपालन फर्म	०३, मोतिपूर	८.	प्रगति वाखापालन समुह	०५, अनामनगर
९.	साहनी वंगुरपालन फर्म	०५, सुदर्शनपूर	९.	विरपोल्ट्री एण्ड बाखापालन फर्म	०९
१०.	रतौली वंगुरपालन फर्म	०५, वन्तरिया	१०.	हिमालय बंगुर तथा बाखापालन फर्म	०८
११	प्रगति वंगुरपालन फर्म	०५, उदयपूर			
गाईभैसी पालन फर्म					
१.	शतगुरु भैंसी फर्म	०४	२.	भागरथी गाईफर्म	०५
३.	वामुनिमाता पशुपालत तथा पोल्ट्रीफर्म		४.	श्री वासुलिंग गाईभैसी पालनफर्म	०९
५.	जनजागरण भैंसीपालन समुह	०६			

स्रोतः पशुसेवा शाखा,बेलौरी, २०७५

४.४ उद्योग, व्यापार तथा बैंकिङ

४.४.१ व्यापार तथा व्यवसाय (किराना, थोक, मासु, तरकारी र फलफुल आदी) सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकाको वस्तुगत अध्ययनको क्रममा प्रत्येक वडाबाट व्यापार तथा व्यवसायको विवरण संकलन गरिएको थियो । जसमा वडा नं.२, ४, ६ र १० बाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार जम्मा ९७५ वटा व्यापार तथा व्यवसायहरुको संख्या प्राप्त भयो । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.३८ व्यापार तथा व्यवसाय सम्वन्धि विवरण

सि.नं	व्यापार,व्यवसाय विवरण	जम्मा	सि.नं	व्यापार,व्यवसाय विवरण	जम्मा
1	दुग्घ व्यवसायी	५	36	खाजाघर तथा चिया पसल	९७

2	टेलर्स	६३	37	ढुवानी सेवा	०
3	सुनचाँदी व्यवसायी	११	38	पांगो माटो व्यवसाय	०
4	भाडा व्यवसायी	८	39	टयुसन सेन्टर	५
5	होटल व्यवसायी	४८	40	हाउजिंग	०
6	फेन्सी व्यवसायी	७२	41	कार्पेट पसल	७
7	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	३२	42	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	२
8	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	२६	43	नर्सरी फुल व्यवसायी	०
9	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	२९	44	कुरियर	१
10	माछामासु पसल, व्यवसायी	४५	45	मदिरा व्यवसाय	१२
11	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	२७		नास्ता र मदिरा व्यवसाय	१८
12	उद्योग	२३	46	ग्यास डिलर	६
13	आर्ट व्यवसायी	३	47	नृत्य प्रशिक्षण तथा संगित प्रशिक्षण केन्द्र	०
14	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	७	48	पाउ भण्डार	०
15	वाल मनोरञ्जन	०	49	क्याटरिंग	४
16	बंगुर पालन	१४	50	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	८
17	कार्ड बोर्ड उत्पादन	२	51	जिमखाना	१
18	बोर्डिंग स्कुल संचालन	१६	52	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	५
19	ठेक्कापट्टा	३	53	कवाडी संकलन केन्द्र	५
20	जुत्ता पसल	६	54	मल बिउ उत्पादन	४
21	फोटो स्टुडियो	९	55	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	११
22	फर्निचर	१५	56	फिल्म हल	२
23	किनारा पसल तथा व्यवसायी	२१०	57	सिसा पसल	१
24	सि.डि.पसल	६	58	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	७
25	पुल हाउस	३	59	मनी टान्सफर	५
26	अटो वर्कसप	२०	60	सहकारी	१७
27	कपास उद्योग	०	61	बैक	५
28	राइस मिल	२३	62	बिज्ञापनमिडियारकेवल सेवा	२
29	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	६	63	कागज उद्योग तथा छापाखाना	०

30	पेट्रोल पम्प	३	64	पानी फिल्टर	५
31	मसला उद्योग	०	65	पार्टी प्यालेस	०
32	चस्मा पसल	३	66	भेटनरी	७
33	पस्मिना पसल	०		**जम्मा**	**२३७**
34	माटाका भाडा, मुकुण्डो तथा सेरामिक्स	०			
35	खोज अनुसन्धान सेन्टर	०			
	जम्मा	**७३८**			
	कुल जम्मा	**९७५**			

स्रोतः वस्तुगत विवरण, २०७५

४.४.२ उद्योग (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग)

तालिका नं. ३९ उद्योगको विवरण

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नं.	घर नं	स्थान	व्यापार र व्यवसाय को किसिम	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसाय को स्वामित्व	वार्षिक कारोवा र (रु. हजार मा
महाकाली सुगर मिल	१०		शिवनगर	उद्योग		निजि	५ करोड
अमृत डिस्लरी	१०		शिवनगर	उद्योग		निजि	६ करोड

४.४.३ नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यापार तथा व्यवसायको विवरण

बेलौरी नगरपालिकामा राजस्व शाखाका अनुसार २५७ विभिन्न प्रकारका व्यवसाय तथा व्यापार दर्ता भएको पाईयो । जसमा चिया पसल देखि लिएर कृषि व्यवसाय फर्महरु पनि रहेका छन् । ४.३.२ को तालिका अनुसार ९७५ वटा व्यावासायहरु संचालनमा रहेका देखिन्छन् भने नगरपालिकाको विवरण हेर्दा जम्मा २५७ वटा व्यवसायमात्र दर्ता भएको देखिन्छ । त्यसकारण नगरपालिकाले साना ठूला सवै प्रकारका व्यवसायीलाई नगरपालिकामा दर्ता गर्नका लागी सम्वन्धित वडाबाट पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ । जसले नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा पनि वृद्धि गर्न सकियोस् । विभिन्न व्यवसायीहरुको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ४० नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यापार तथा व्यवसायहरु

सि.नं.	व्यवसाय, फर्म	स्थान	सि.नं.	व्यवसाय, फर्म	स्थान
१	चौधरी मासु पसल	वडा नं. २ , गोकुलपूर	१३१	श्री सिद्धार्थ ईन्जिनिरिङ सर्भिस	वडा नं.४, बेलौरी वजार
२	विटाना गल्ला खरिद विक्रि पसल	वडा नं.१०, भुडा	१३२	श्री देवेन्द्र फलोरेन्स सेटरिङ सेवा	वडा नं.३, पडावा
३	सङगी चिया नास्ता पसल	वडा नं.५ भकुण्डा	१३३	श्री के.सि(कृषि फर्म	वडा नं.६
४	मिना सिंगार पसल	वडा नं.७, पौलाहा	१३४	लक्ष्मी होटल एण्ड विर्को खोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं.८, कलकत्ता

५	उमा वइवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्म	वडा नं.६ कञ्चनपूर	१३५	जय दुर्गे फुड प्रोडक्सन	वडा नं.४, सिसमघारी
६	सुनिल एण्ड एसोसिएट्स	वडा नं.४ बजार	१३६	सिर्जना विर्कोखोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं ९, रतनपूर
७	विर पोल्ट्री एण्ड बाखापालन	वडा नं.९ रतनपूर	१३७	सागर केमिकल घरेलु उद्योग	वडा नं.३, वुटावारी
८	स्वदेशी लघुवित्त वित्तिय संस्था लि.	वडा नं.४	१३८	भुमिराज विर्कोखोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं.९ रतनपूर कंञ्चनपूर
९	मासु पसल	वडा नं.२, दिनापूर	१३९	क्लिनिक	वडन नं.४
१०	गल्ला खरिद विक्रि	वडा नं.१०, भुडा	१४०	लेखापढी	वडा नं.१
११	चिया नास्ता पसल	वडा नं.५, भकुण्डा	१४१	सुनचाँदीका गरगहना निर्माण विक्रिवितरण	वडा नं.४, वजार
१२	सिंगार पसल	वडा नं.७	१४२	ईन्जिनियरिङ सेवा तथा परामर्श	वडा नं.४ वजार
१३	व्यवसयिक कृषि तथा पशुपालन	वडा नं.६ रिछाहा	१४३	सेटरिङ सेवा	वडा नं.३ पडावा
१४	बुक किपिङ सेवाहरु, कर सम्वन्धि तथा परामर्श सेवाहरु, कम्प्युटर तथा अन्य माध्यमबाट सूचना सेवाप्रदान गर्ने	वडा नं.६ ऐठपूर	१४४	कृषि फर्म	वडा नं.६,
१५	व्यवसायिक बाखापालन तथा पोल्ट्री फर्म	वडा नं.९, रतनपूर	१४५	नास्ता पसल	वडा नं.८, कलकत्ता
१६	वित्तिय सेवाहरु, बेलौरी शाखा	वडा नं.४, बेलौरी	१४६	चाउमिन बनाउने	वडा नं.६ रिछाहा
१७	सरस्वती बाखापालन फर्म	वडा नं.१० कंञ्चनपूर	१४७	विर्को खोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं.९ रतनपूर कंञ्चनपूर
१८	पवन सटरिङ सेवा	वडा नं.६,	१४८	लिक्वीड सोप, फिनाईल, अटो बाँस, क्लास, किला आदी	वडा नं.३
१९	मन्जु व्युटी पार्लर	वडा नं.८, कलकत्ता	१४९	नास्ता तथा विर्कोखोली मदिरा विक्रि	
२०	महालिंग बाखापालन	वडा नं.१०	१५०	क्लिनिक	
२१	न्यु युनिक होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	वडा नं.१०, कंचनपूर	१५१	किराना पसल तथा मदिरा सम्वन्धि	
२२	वलविर नास्ता पसल	वडा नं.१, फटिया	१५२	फेमिङ र गिफ्टका सामान विक्रि वितरण	वडा नं.५
२३	शिखर इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड	वडा नं.४, बेलौरी	१५३	वंगुर पालन	वडा नं.५,
२४	कपिल मेडिकल	वडा नं.९, रतनपूर	१५४	वंगुर पालन	
२५	खप्तड एग्रोभेट	वडा नं.४, बेलौरी बजार	१५५	वंगुर पालन	
२६	महादेव समैजी कन्सट्रक्सन	वडा नं.९, रतनपूर	१५६	जगदम्बा हेल्थ क्लिनिक एण्ड	वडा नं.६

	एण्ड सप्लायर्स			जगदम्बा प्याथोलोजी	कञ्चनपूर
२७	शाही ईन्जिरिङ कन्सल्टेन्सी	वडा नं.४, बेलौरी बजार	१५७	पवन किराना पसल तथा विर्को खोली मदिरा पसल	वडा नं.१
२८	बाखापालन	वडा नं.१०, कंचनपूर	१५८	अनु गिफ्ट एण्ड फोटो फ्रेमिङ	वडा नं.६
२९	सटरिङ सेवा		१५९	नारायण क्लिनिक	वडा नं.४ शान्तिपूर
३०	व्युटि पार्लर	वडा नं.१०, बेलौरी	१६०	सागर केमिकल घरेलु उद्योग	वडा नं.३, वुटावारी
३१	बाखापालन	वडा नं.१०, बेलौरी	१६१	पवन वंगुर फर्म	वडा नं.५
३२	होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	वडा नं.१०, बेलौरी	१६२	वडायक वंगुर पालन फर्म	वडा नं.६ हात्तिवोझ
३३	चिया नास्ता	वडा नं.१ फटिया	१६३	रोयल बाखापालन फर्म	वडा नं.१
३४	लामो अवधीको विमा, छिटो अवधिको विमा (पव्लिक लिं.)	वडा नं.४ कञ्चनपूर	१६४	गुप्ता फलफुल सागसब्जी	वडा नं.६
३५	मेडिकल	वडा नं.६, बेदकोट, सिसैया	१६५	गिता मदिरा पसल	वडा नं.४, कञ्चनपूर
३६	एग्रोभेट	वडा नं.४, कञ्चनपूर	१६६	जैसवाल किराना तथा फलफुल सागसब्जी पसल	वडा नं. बेलौरी बजार
३७	कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	वडा नं.९, रतनपूर	१६७	जय प्रकाश किराना तथा फलफुल सागसब्जी पसल	वडा नं.६, बजार
३८	नक्सा खिच्ने तथा छपाई गर्नेहरु	वडा नं.५	१६८	विशु होटल एण्ड नास्ता पसल	वडा नं.१०, भुडा
३९	सिलाई कटाई		१६९	पार्वती हेल्थ क्लिनिक	वडा नं.६ बजार
४०	मोवाईल मर्मत	वडा नं.८, बरैया	१७०	सुलभ ईन्टरप्राईजेज	वडा नं.६ बजार कञ्चनपूर
४१	नास्ता पसल	वडा नं.३, वुटावारी	१७१	साग सब्जी तथा फलफुल विक्रि गर्ने	वडा नं.६,
४२	पशुपालन	वडा नं.६, बेलौरी	१७२	किराना तथा फलफुल साग सब्जी विक्री वितरण	वडा नं.६
४३	पशुपालन	वडा नं.५, कञ्चपूर	१७३	मदिरा विर्को खोली विक्रि वितरण	वडा नं.४
४४	माछापालन, माछाकटिङ, कुखुरापालन	वडा न..८,	१७४	किराना तथा फलफुल साग सब्जी विक्री वितरण	
४५	जानु सिलाई सेन्टर	वडा नं.४, बेलौरी वजार	१७५	किराना तथा फलफुल साग सब्जी विक्री वितरण	
४६	एस.के मोवाईल ग्यालरी	वडा नं.८ कलकत्ता	१७६	नास्ता पसल र खुद्रा मदिरा विक्रि	वडा नं.१०
४७	वोहरा नास्ता पसल	वडा नं.३, वुटावारी	१७७	क्लिनिक	वडा नं.२
४८	श्री मालिकार्जुन पशुपालन	वडा नं.६, कञ्चनपूर	१७८	इलेक्ट्रोनिक्स सम्वन्धि कामा	वडा नं.६

४९	जिवन वङगुर पालन फर्म	वडा नं.५, रामनगर	१७९	सुरत पशुपालन गौशाला फर्म	वडा नं.१०
५०	पाण्डेय माछापालन, माछा कटिङ, कुखुरापालन	वडा नं.८	१८०	गुप्ता भाडा वर्तन पसल	वडा नं.६
५१	गरिमा प्रिन्टर्स	वडा नं. ८ कंचनपूर	१८१	न्यु कंचन नास्ता पसल	वडा नं.६
५२	लक्ष्मी ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	वडा नं.८ कलकत्ता	१८२	धिरज मत्स्य पालन फर्म	वडा नं.
५३	राज डि.जे एण्ड टेन्ट हाउस	वडा नं.६	१८३	ठुल्दाई होटल	वडा नं.६
५४	शंस्कार कृषि फर्म	वडा नं.८, पचुई	१८४	न्यु लक्ष्मी हाडवयर एण्ड मेटल उद्योग	वडा नं.२ गोकुलपूर
५५	रानाथारु केरा फर्म नर्सरी तथा प्रशोधन फर्म	वडा नं ८, क	१८५	गुप्ता किराना तथा फलफुल सागसब्जी पसल	वडा नं.६
५६	विकास बाखापालन	वडा नं. ५ रामनगर	१८६	सोनु जाल सेन्टर	वडा नं.६
५७	न्यु गणेश किराना, पसल	वडा नं.४, बजार	१८७	पशुपालनगरी दुग्ध विक्रि वितरण	
५८	जमुना श्रृगार सेन्टर	वडा नं.४, कञ्चनपूर	१८८	भाँडाकुडा खरिद विक्रि	
५९	नयाँ शक्ति कृषि तथा पशुपालन तर्फ	वडा नं.८, बेलौरी	१८९	नास्ता पसल	
६०	शिरिल नास्ता पसल	वडा नं.४,	१९०	माछापालन गरी विक्रिवितरण	
६१	छपाईको काम	वडा नं.८, बेलौरी	१९१	खाने वस्ने तथा नास्ता	वडा नं.६
६२	किराना होलसेल र खुद्रा	वडा नं.८, कंचनपूर	१९२	हार्डवयर र मेटलको सामान विक्रि वितरण	वडा नं.१
६३	टेन्ट सम्वन्धि	वडा नं.६, कञ्चनपूर	१९३	किराना सामान र फलफुल सब्जी खरिद विक्रि	
६४	कृषि फार्म, धान, गहुँ, आलु तरकारी, उखु आदी	वडा नं.८ पचुई, कंञ्चनपूर	१९४	जाल विक्रि वितरण सेन्टर	वडा नं.६
६५	केरा प्रशोधन गरी विभिन्न वस्तु उत्पादन र नर्सरी उत्पादन गर्ने	वडा नं.८, कञ्चनपूर	१९५	न्यु डोटी सुनचाँदी पसल	बेलौरी ६ बजार, कञ्चनपूर
६६	जय वहादुर कुँवर बाखापालन गर्ने	वडा नं.५, कञ्चनपूर	१९६	आशिका साईकल मर्मत स्टोर	वडा नं.६
६७	किराना पसल	वडा नं.४, कञ्चनपूर	१९७	पदम किराना पसल	वडा नं.
६८	श्रृगार पसल	वडा नं.४, बेलौरी	१९८	श्री केदार बाखापालन फर्म	वडा नं.
६९	कृषि तथा पशुपालन	वडा नं.६, क	१९९	श्री वाल किसन लेन्टर सामग्री सप्लायर्स	वडा नं.३
७०	नास्ता पसल	वडा नं.३, क	२००	श्री अनुप किपना पसल	वडा नं.६
७१	शुशान्त वङगुर पालन फार्म	वडा नं.१०	२०१	श्री शक्ति किराना पसल	वडा नं.७, रामनगर्
७२	मिलन वङ्गर पालन फर्म	वडा न.१०, कञ्चनपूर	२०२	श्री शुभम पशुपालन	वडा नं.
७३	गणेश वङ्गर पालन	वडा नं.६, प्रेमनगर	२०३	सुनचाँदी गहना बनाउने विक्रि गर्ने	वडा नं.६

७४	पवन वंगुर फर्म	वडा नं. ५, कञ्चनपूर	२०४	साईकल मर्मत कार्य	वडा नं.६
७५	न्यु दहित वगुंरपालन फर्म	वडा नं. ९ कञ्चनपूर	२०५	किराना पसल	वडा नं
७६	वडायक वंगुर पालन फर्म	वडा नं.६ हात्तिवोभ्क	२०६	बाखापालन	वडा नं.
७७	सचित कन्स्ट्रन प्रा.लीी	वडा नं.१, कञ्चनपूर	२०७	सेप्टर सामग्री सप्लायर्स	वडा नं.३
७८	थोमस कन्स्ट्रक्सन	वडा नं.१	२०८	किराना पसल	वडा नं.६
७९	वंगुर पालन गरी विक्रिवितरण		२०९	किराना पसल	वडा नं.७
८०	वंगुर पालन गरी विक्रिवितरण		२१०	पशुपालनगरी दुग्ध विक्रि वितरण	वडा न.
८१	वगुंरपालन		२११	विर्को खोली मदिरा पसल	वडा नं.४
८२	वुद्धिराम चौधरी वंगुरपालन	वडा नं.५ कञ्चपुर	२१२	सुनचाँदीका गर गहना निर्माण गरी विकि वितरण गर्ने	वडा नं.४
८३	वगुंरपालन	वडा नं.९, कञ्चनपूर	२१३	किरना सामानहरु खुद्रा विक्रि वितरण	वडा नं.६
८४	वगुंरपालन	वडा नं.६,	२१४	कस्मेटिक सम्वन्धि फुटकर विकेता	वडा नं.६
८५	निर्माण व्यवसायी	वडा नं. १	२१५	सुनचाँदीका गरगहना निर्माण विक्रिवितरण	वडा नं.६
८६	निर्माण व्यवसायी	वडा नं.१	२१६	सुनचाँदीका गरगहना निर्माण विक्रिवितरण	वडा नं.६
८७	श्री समैजी उन्नत बाखापालन कृषक समुह	वडा नं.१०, शिवनरग	२१७	कुँवर कटेज	वडा नं.४
८८	डि.आर कस्मेटिक तथा किरानापसल	वडा नं. वुटावारी	२१८	न्यु मेची महकाली सुनचाँदी पसल	वडा नं.६
८९	शान्ति नास्ता पसल	वडा नं.६,	२१९	न्यौपानै किराना पसल	वडा नं.६
९०	दिनेश माछा कटिङ पसल	वडा नं.८	२२०	सुशिला कस्मेटिक	वडा नं. ६, वुटावारी
९१	शुक लाल चौधरी हैल्थ क्लिनिक	वडा नं.२, गोकुलपूर	२२१	शुर्मादेवी सुनचाँदी पसल	वडा नं.६
९२	शारदा माछापालन	वडा नं.२, दिनापूर	२२२	न्यु विष्णु कृष्ण सुनचाँदी पसल	वडा नं.६
९३	न्यु युनिक	वडा नं. ४	२२३	नास्ता पसल	वडा नं.४
९४	बाखापालन गरी विक्रिवितरण		२२४	नास्ता पसल	वडा नं.१, फटिया
९५	कस्मेटिक तथा किराना पसल	वडा नं.३	२२५	माछापालन गर्ने तथा विक्रि वितरण	वडा नं.१०,शिवन गर
९६	नास्ता पसल	वडा नं.१	२२६	भैसी पालन र गाईपालन	वडा नं.१० शिवनगर
९७	माछा कटिङ		२२७	ग्यास र किचन सम्वन्धि खरिद तथा विक्रि गर्ने	वडा नं.४

९८	क्लिनिक	वडा नं.२	२२८	पप्पु होटल	वडा नं.६
९९	माछापालन गरी विक्रिवितरण	वडा नं.२ दिनापूर	२२९	एम.आर.पि. रेष्टुरण्ट	वडा नं.६, बजार
१००	नास्ता पसल र खुद्रा मदिरा विक्रि	वडा नं.४	२३०	अनुमित मत्स्य पालन	वाड नं.१०, शिवनगर
१०१	वि.आपर इलेक्ट्रोनिक्स	वडा नं.१ मटैया	२३१	अमृत कृषि मल्टिफर्म	वडा नं.१०, शिवनगर
१०२	सौम्या जनरल स्टोर	वडा नं.४	२३२	श्री मनकामना माता स्टोर	वडा नं.४ गोकुलपूर
१०३	विष्ट भैसी पालन	वडा नं.४	२३३	कपडा सिलाई तथा कटाई	वडा नं.४
१०४	लाईफ केयर ल्याव क्लिनिक एण्ड डायगोनिसिस सेन्टर	वडा नं.४	२३४	नास्ता पसल	वडा नं.५
१०५	हिल्स निर्माण सेवा	वडा नं.२	२३५	चिया नास्ता, चाउमिन र विर्को खोली वितरण	वडा नं.५, भुराँकोट
१०६	न्यु आदर्श कन्सटक्सन	वडा नं.८	२३६	मुर्गापालन गरी विक्रि वितरण गर्ने	वडा नं.७, रामनगर्
१०७	तुलसी वाईन सप	वडा नं.४	२३७	किराना पसल	वडा नं.९, खैराना
१०८	इलेक्ट्रोनिक्स सम्वन्धि कामा	वडा नं.१ मटैया	२३८	ग्लोबल सिप विकास केन्द्र	वडा नं.६, कञ्चनपूर
१०९	किराना पसल	वडा नं.४	२३९	सृष्टि एण्ड कृष्टि सिलाई सेन्टर	वडा नं.४
११०	भैसी पालन	वडा नं.४, बजार केन्द्र	२४०	महिमा स्वीट एण्ड सन्याक्स	वडा नं.६
१११	ल्याव एण्ड क्लिनिक	वडा नं.४, कञ्चनपूर	२४१	विन्दास होटल बेलौरी	
११२	निर्माण सम्वन्धि	वडा नं.२, कञ्चनपूर	२४२	रमेश पोल्ट्रि फर्म	वडा नं.७, रामनगर
११३	निर्माण व्यवसाय	वडा नं.८, कलकत्ता	२४३	लक्ष्मी किराना पसल	वडा नं. ९, कञ्चनपूर
११४	विको नखोली मदिरा विक्रि वितरण	वडा नं.४	२४४	कुखुरा पालन गरी विक्रिवितरण गर्ने	वडा नं.८ हात्तिवोफ
११५	शितल होटल एण्ड विको खोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं.१०, शिवनरग	२४५	उच्चकोटीको मदिरा विर्को खोली विक्रि वितरण व्यवसाय	वडा नं.९, गणेशपूर
११६	अनुज होटल एण्ड विको खोली मदिरा विक्रि पसल	वडा नं.८, कलकत्ता	२४६	खुद्रा किराना पसल	वडा नं.१, फटिया
११७	प्रिन्स होटेल एण्ड विको खोली मदिरा विक्रि	वडा नं.८, कलकत्ता	२४७	पशुपक्षिको खाद्य सामग्री तथा दानापानीको भाडाका साथै कृषि जन्य सामग्री उत्पादन तथा विक्रि वितरण	वडा नं.५
११८	सन्तोष होटल एण्ड विर्को खोली मदिरा विक्रि	वडा नं.८ कलकत्ता	२४८	मुर्गापालन गरी विक्रि वितरण गर्ने	बेलौरी ६ बजार, कञ्चनपूर
११९	भुमिराज विर्कोखोली मदिरा विकि पसल	वडा नं.९, रतनपूर	२४९	श्रृगारका सामान खरिद विक्रि	वाड नं.६

१२०	आयुष क्लिनिक	वडा नं.४, बेलौरी वजार	२५०	सुनचाँदी गहना पसल	बेलौरी ६
१२१	विशाल खाद्य उद्योग	वडा नं.८ कलकत्ता	२५१	शशि पोल्ट्री फर्म	वडा नं.८
१२२	नास्ता तथा विर्को खोली मदिरा विक्रि	वडा नं. १०, शिवनगर	२५२	रोयल जनरल स्टोर	वडा नं. ९ गणेशपूर
१२३	नास्ता तथा विर्को खोली मदिरा विक्रि	वडा नं.८ कलकत्ता	२५३	शाही किराना पसल	वडा नं.१ फटिया
१२४	नास्ता तथा विर्कोखोली मदिरा विक्रि	वडा नं.८, कञ्चनपूर	२५४	ए.आर.ट्रेडर्स एण्ड सप्लायर्स	वडा नं.५, प्रेमनगर
१२५	नास्ता तथा विर्को खोली मदिरा विक्रि	वडा नं.९, रतनपूर	२५५	पुष पोल्ट्री फर्म	वडा नं.७, भकुण्डा
१२६	औषधी विक्रि वितरण	वडा नं.४	२५६	न्यु पुजा श्रृगार सेन्टर	वडा नं.६
१२७	कुटाई, पिसाई, पेलाई (सेलर मिल) तथा खाद्य खरिद विक्री	वडा नं.८	२५७	स्टजना ज्वर्लस (सुनचाँदी, गहना पसल)	वडा नं.६
१२८	नारायण क्लिनिक	वडा नं.४, कञ्चनपूर			
१२९	राना लेखापढी कानुन व्यवसायी फर्म	वडा नं.४, कञ्चनपूर			
१३०	न्यु पोखरा सुनचाँदी पसल	वडा नं.४ कञ्चनपूर			

स्रोतः राजस्व शाखा, बेलौरी नपा, २०७५

४.४.४ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको विवरण

बेलौरी नगरपालिका भित्र ८ प्रकारका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु रहेको छ । जसमध्ये ५ वटा विकास बैक, १ वाणिज्य बैंक र २ लघुवित्त बैकहरु रहेका छन् । भने ४ वटा वचत तथा ऋृण र वहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.रहेको छ । जसले गर्दा ग्रामीण क्षेत्रमा वसोवास गर्ने मानिसहरुलाई विभिन्न व्यवसायका लागी सजिलै ऋृण प्राप्ती गर्न, लघुकर्जाहरुको सुविधा भएको छ भने वचत गर्ने वानीको विकास पनि भएको पाईन्छ ।

तालिका नं.४१बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरुको विवरण

सि.नं.	वडा नं.	नाम	बैंक किसिम
१		कृषि विकास बैक	विकास
२		महलक्ष्मी विकास बैंक	विकास
३		कुमारी विकास बैंक	विकास
४	४	ग्रामीण विकास बैंक	विकास
५		राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	वाणिज्य
६	४	निर्धन उत्थान बैंक	लघुवित्त
७		बैंक अफ काठमाण्डौ	विकास
८		घोडाघोडी लघुवित्त	लघुवित्त
सि.नं.	**वडा नं.**	**नाम**	**सहकारीको किसिम**

१	४	उदयदेव सहकारी	बचत तथा ऋण
२	४	सिद्धबाबा सहकारी	बचत तथा ऋण
३	४	सृजनशिल बचत तथा ऋण	बचत तथा ऋण
४		दलित बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	वहुउद्देश्यीय

स्रोतः संस्थागत विवरण संकलन, २०७५

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास

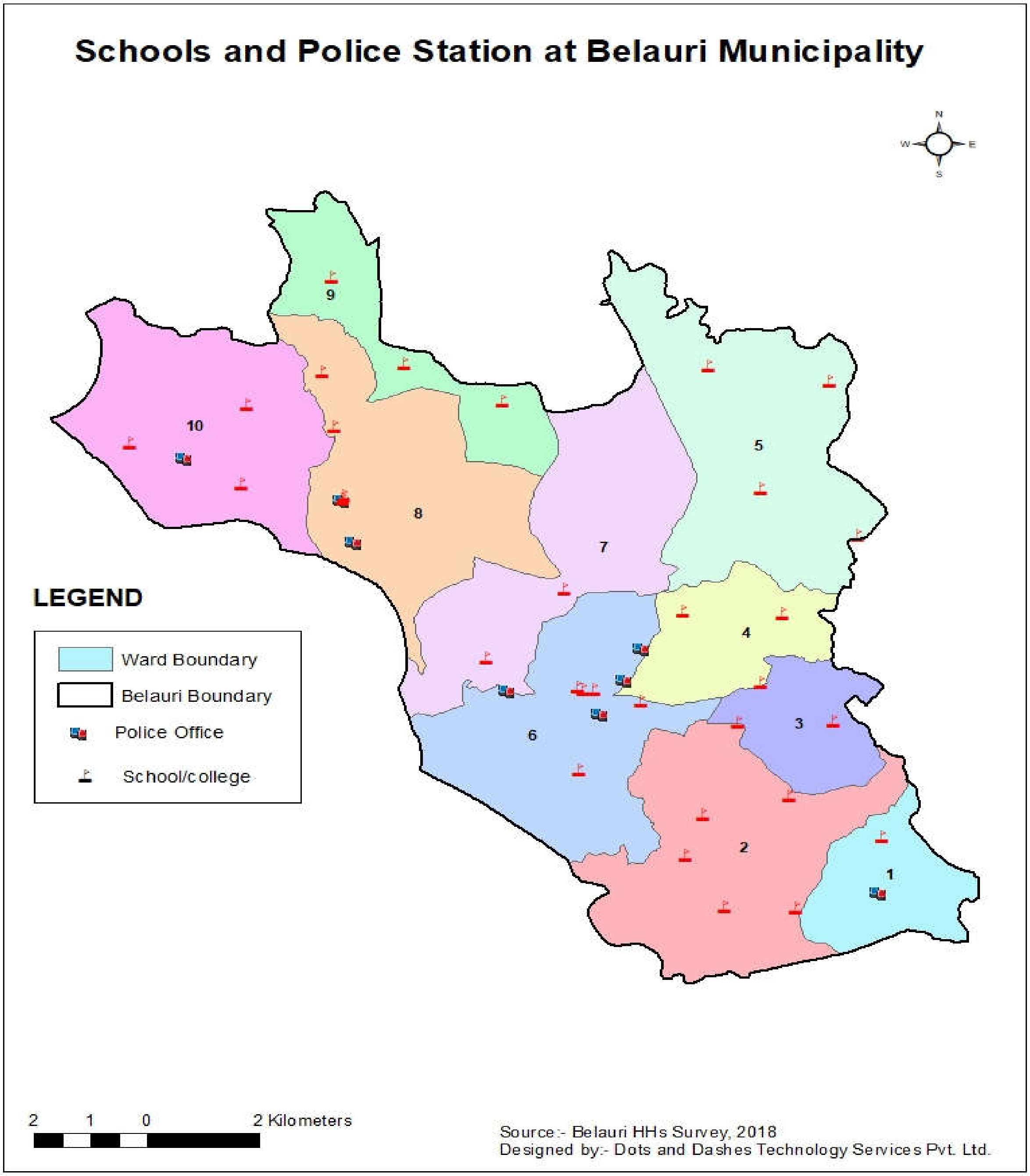

५.१.१ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. ४२ उमेर अनुसार शैक्षिक अवस्था

उमेरसमुह	पढ्न नसक्ने	पढ्न लेख्न नसक्ने	लेख्न नसक्ने	आधारभुत तह	प्रवेशिका तह	प्रमाणपत्र तह	स्नातक	स्नातकोत्तर	जम्मा
० देखि ९ वर्ष	३५	२००७	०	४८५९	०	०	०	०	६९०१
१० देखि १९ वर्ष	४	१४७	१	९०६६	१७१४	५८५	४४	५	११५६६
२० देखि २९ वर्ष	५७	६५०	१६	५७००	२३६६	२२३६	६८४	२१४	११९२३
३० देखि ३९ वर्ष	१८०	१४२२	३१	४४९२	८३३	५९८	२७५	१८६	८०१७
४० देखि ४९वर्ष	१६१	१८०५	३२	२६०७	३७२	१९८	७२	८२	५३२९
५०वर्षमाथी	१७५	४४८३	१३४	२३१९	२३६	७९	२६	३७	७४८९
जम्मा	६१२	१०५१४	२१४	२९०४३	५५२१	३६९६	११०१	५२४	५१२२५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.१.२ विद्यालयको विवरण

नेपालको संविधानको भाग ३ को धारा ३१ मा शिक्षा सम्वन्धि हकलाई मौलिक हकको रुपमा राखेको छ र भाग ४ को धारा ५१ को राज्यका नीतिमा पनि शिक्षालाई आधारभुत आवश्यकताको रुपमा वर्गिकरण गरेको छ । यसका साथै दिगो विकास लक्ष्य अन्तर्गत गुणस्तरीय शिक्षालाई लक्ष्य नम्बर ४ मा राखेको छ । नागरिकलाई शिक्षाको अवसर उपलब्ध गराउनका लागी राज्यबाट विभिन्न प्रयासहरु भईरहेका छन् । शिक्षालाई अझै व्यवहारिक तथा सिपमुलक बनाई जिवनोपयोगी बनाउनका लागी संविधानले शैक्षिक क्षेत्रको पूर्वाधार विकास, व्यवस्थापकीय, नीति तथा कार्यक्रम बनाई गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने अधिकार स्थानीय तहलाई दिईएको छ । सो अधिकार बमोजिम हाल नगरपालिकाले शिक्षा नीति, कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ । यस बेलौरी नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ सम्म संचालनमा रहेका सामुदायिक तथा नीजि विद्यालयको विवरण तपशिल बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४३ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका शिक्षण संस्थाहरुको विवरण

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल	कैफियत
वालविकास केन्द्र		५०			
आधारभुत	०	१७	१२	२९	
मा. वि.		१४	१०	२४	२ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुमा प्राविधिक विषय पनि पढाई भईरहेको
उच्च मा. वि.		०	१	१	

क्याम्पस		२			
	कुल जम्मा	३३	२३	५४	

स्रोतः शिक्षा शाखा, बेलौरी नगरपालिका २०७५

५.१.३ तहगह रुपमा शैक्षिक संस्था तथा विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत र विद्यार्थिक विवरण

यस बेलौरी नगरपालिकामा १७ वटा आधारभुत विद्यालय र १४ माध्यमिक विद्यालय गरेर जम्मा ३१ वटा सामुदायिक विद्यालयहरु र २३ वटा नीजि विद्यालयहरु रहेका छन् । साथै दुई वटा वहुमुखि क्याम्पसहरुपनि संचालनमा रहेका छन् । १४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरु मध्ये त्रिभुवन मावि रतनपूरले भि.आई.टि.ए.१८ महिने र र शान्तिपूर मावि शान्तिपूरले कृषि प्राविधिक सम्वन्धि पढाई पनि गर्दै आईरहेको छ । जसले गर्दा स्थानीय तहमा नै प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनमा मद्दत पुगेको पाईन्छ ।

तालिका नं. ४४ वालविकास केन्द्रको विवरण

सि.नं.	वाल विकास कक्षा/विद्यालयको नाम	मातृ विद्यालयको नाम	ठेगाना
१	श्री वागेश्वरी आ.वि.भकूण्डा	श्री वागेश्वरी आ.वि.भकूण्डा	बेलौरी न.पा ५
२	श्री कल्याण मा.वि.पौलाहा	श्री कल्याण मा.वि.पौलाहा	बेलौरी न.पा ७
३	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपूर क	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपूर	बेलौरी न.पा ४
४	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपूर ख		
५	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपूर ग		
६	श्री दूर्गा आ.वि.भूराकोट	श्री दूर्गा आ.वि.भूराकोट	बेलौरी न.पा ६
७	श्री कालिका आ.वि.आमवगिया क	श्री कालिका आ.वि.आमवगिया	बेलौरी न.पा ८
८	श्री कालिका आ.वि.आमवगिया ख		
९	श्री जननमूना मा.वि.रामनगर क र ख	श्री जननमूना मा.वि.रामनगर	बेलौरी न.पा ५
१०	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि.उदयपूर	श्री कृष्ण प्रसाद आ.वि.उदयपूर	बेलौरी न.पा ५
११	श्री कृष्ण आ.वि.रिछहा क	श्री कृष्ण आ.वि.रिछहा	बेलौरी न.पा ६
१२	श्री कृष्ण आ.वि.रिछहा ख		
१३	श्री गणेश मा.वि.गणेशपूर क	श्री गणेश मा.वि.गणेशपूर	बेलौरी न.पा ७
१४	श्री गणेश मा.वि.गणेशपूर ख		
१५	श्री कालेश्व आ.वि.भकूण्डा	श्री कालेश्व आ.वि.भकूण्डा	बेलौरी न.पा ५
१६	श्री शारदा मा.वि.वेलौरी	श्री शारदा मा.वि.वेलौरी	बेलौरी न.पा ६
१७	श्री महाकाली मा.वि.वेलौरी	श्री महाकाली मा.वि.वेलौरी	बेलौरी न.पा ६
१८	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि.शिवनगर क	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि.शिवनगर	बेलौरी न.पा १०
१९	श्री सिद्धेश्वरी मा.वि.शिवनगर ख		
२०	श्री आधारभूत आ.वि.सडकघाट	श्री आधारभूत आ.वि.सडकघाट	बेलौरी न.पा १०
२१	श्री भगवानपूर मा.वि.भूडा क	श्री भगवानपूर मा.वि.भूडा	बेलौरी न.पा १०
२२	श्री भगवानपूर मा.वि.भूडा ख		
२३	श्री गोरखनाथ मा.वि.कूण्डा क	श्री गोरखनाथ मा.वि.कूण्डा	बेलौरी न.पा ९

२४	श्री गोरखनाथ मा.वि.कूण्डा ख		
२५	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता क	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता	बेलौरी न.पा ८
२६	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता ख		
२७	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता ग		
२८	श्री शूक्लाफांटा आ.वि.अण्डैया क	श्री शूक्लाफांटा आ.वि.अण्डैया	बेलौरी न.पा ९
२९	श्री शूक्लाफांटा आ.वि.अण्डैया ख		
३०	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि.सित्तडीफांटा	श्री सिद्धकेदारनाथ आ.वि.सित्तडीफांटा	बेलौरी न.पा ९
३१	श्री शक्ति आ.वि.कानपूर क	श्री शक्ति आ.वि.कानपूर	बेलौरी न.पा ८
३२	श्री शक्ति आ.वि.कानपूर ख		
३३	श्री त्रिभूवन मा.वि.रतनपूर क	श्री त्रिभूवन मा.वि.रतनपूर	बेलौरी न.पा ९
३४	श्री त्रिभूवन मा.वि.रतनपूर ख		
३५	श्री अग्राशन आ.वि. मातिपूर	श्री अग्राशन आ.वि. मातिपूर	बेलौरी न.पा ४
३६	श्री सरस्वति मा.वि.वुटावारी क	श्री सरस्वति मा.वि.वुटावारी	बेलौरी न.पा ३
३७	श्री सरस्वति मा.वि.वुटावारी ख		
३८	श्री सरस्वति मा.वि.वुटावारी ग		
३९	श्री जनप्रिय आ.वि.दिनापुर	श्री जनप्रिय आ.वि.दिनापुर	बेलौरी न.पा २
४०	श्री सरस्वति आ.वि.वैसाखी क	श्री सरस्वति आ.वि.वैसाखी	बेलौरी न.पा १
४१	श्री सरस्वति आ.वि.वैसाखी ख		
४२	श्री लक्ष्मी मा.वि.जवदिया क	श्री लक्ष्मी मा.वि.जवदिया	बेलौरी न.पा २
४३	श्री लक्ष्मी मा.वि.जवदिया ख		
४४	श्री गौरीशंकर आ.वि.मोतिपुर	श्री गौरीशंकर आ.वि.मोतिपुर	बेलौरी न.पा ३
४५	श्री जनसेवा आ.वि.टेडुवा	श्री जनसेवा आ.वि.टेडुवा	बेलौरी न.पा २
४६	श्री वि.पि.स्मृति आ.वि.चारघरुवा	श्री वि.पि.स्मृति आ.वि.चारघरुवा	बेलौरी न.पा ३
४७	श्री दुर्गा आ.वि.मटैया	श्री दुर्गा आ.वि.मटैया	बेलौरी न.पा १
४८	श्री जनजागृति पुष्पलाल स्मृति मा.वि.खिरिया क	श्री जनजागृति पुष्पलाल स्मृति मा.वि.खिरिया	बेलौरी न.पा ३
४९	श्री जनजागृति पुष्पलाल स्मृति मा.वि.खिरिया ख		
५०	मिनाहा वाल विकास केन्द्र		बेलौरी न.पा ५

तालिका नं. ४५ तगहत विद्यालयको विवरण

सि.नं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	विद्यालयको किसिम	आधारभूत (१ देखि ८)			आधारभूत (९ देखि १२)			कुल जम्मा		
				छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	श्री लक्ष्मी मा.वि.जवदिया	२	सामुदायिक	२५९	१७०	१३२	१७५	१०७	२८२	४३४	२७७	७११
२	श्री सरस्वति आ.वि.वैसाखी	१	सामुदायिक	२०	१५	३५	०	०	०	२०	१५	३५
३	श्री सरस्वति मा.वि.वूटावारी	३	सामुदायिक	१०२	७५	७३	५५	२८	८३	१५७	१०३	२६०
४	श्री जनप्रीय आधारभूत विद्यालय दिनापुर	२	सामुदायिक	१७	१०	२७	०	०	०	१७	१०	२७
५	श्री दूर्गा आधारभूत विद्यालय भूराकोट	६	सामुदायिक	१०८	९२	१२२	०	०	०	१०८	९२	२००
६	श्री जनसेवा आ.वि.टेडूवा	२	सामुदायिक	२९	३५	६४	०	०	०	२९	३५	६४
७	श्री जनजागृति पूष्पलाल स्मृति मा.वि.खिरिया	३	सामुदायिक	१७०	१४९	१४१	८९	६१	१५०	२५९	२१०	४६९
८	श्री वि.पि.स्मृति आधारभूत विधालय, चारघरुवा	२	सामुदायिक	१८	२३	४१	०	०	०	१८	२३	४१
९	श्री गौरी शंकर आ.वि	३	सामुदायिक	४९	५४	१०३	०	०	०	४९	५४	१०३
१०	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता	८	सामुदायिक	२५७	१९२	१८४	१५१	१२५	२७६	४०८	३१७	७२५
११	श्री त्रिभूवन मा.वि.रतनपूर	९	सामुदायिक	१५०	१०४	१०३	८१	६६	१४७	२३१	१७०	४०१
१२	भगवानपुर मा.वि	१०	सामुदायिक	२४९	२१५	२४२	८४	५७	१४१	३३३	२७२	६०५
१३	श्री शिद्धेश्वरी मा.वि.शिवनगर	१०	सामुदायिक	१५८	१४७	१५०	८३	५५	१३८	२४१	२०२	४४३
१४	श्री आधारभूत विद्यालय सडकघाट	१०	सामुदायिक	२२	४१	६३	०	०	०	२२	४१	६३
१५	श्री गोरखनाथ मा.वि.कूण्डा	९	सामुदायिक	१०१	६३	१०६	२९	३२	६१	१३०	९५	२२५
१६	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय	८	सामुदायिक	११७	९९	११९	०	०	०	११७	९९	२१६

	आमवगिया											
१७	श्री शक्ती आधारभूत विद्यालय कानपूर	८	सामुदायिक	५	१२	१७	०	०	०	५	१२	१७
१८	श्री सि४केदारनाथ आधारभूत विद्यालय सित्तढीफांटा	९	सामुदायिक	७१	४७	६१	०	०	०	७१	४७	११८
१९	श्री शूक्लाफाँटा आधारभूत विद्यालय अण्डैयाफाँटा	९	सामुदायिक	१५	२५	४०	०	०	०	१५	२५	४०
२०	श्री महाकालि मा.वि.वेलौरी	६	सामुदायिक	१२८	९९	९८	१०५	१३१	२३६	२३३	२३०	४६३
२१	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपूर	४	सामुदायिक	१८०	१५०	१०७	११९	८६	२०५	२९९	२३६	५३५
२२	श्री कल्याण मा.वि.पौलाहा	७	सामुदायिक	११४	९७	१०६	५२	४४	९६	१६६	१४१	३०७
२३	श्री गणेश मा.वि.बरैया	७	सामुदायिक	१३७	११७	१२३	४१	२९	७०	१७८	१४६	३२४
२४	श्री शारदा मा.वि.वेलौरी	६	सामुदायिक	१०७	७९	७९	७०	७८	१४८	१७७	१५७	३३४
२५	श्री वागेश्वरी आधारभूत विधालय भकूण्डा	५	सामुदायिक	४६	२५	४१	०	०	०	४६	२५	७१
२६	श्री दूर्गा आधारभूत विधालय मटैया	१	सामुदायिक	८	७	१५	०	०	०	८	७	१५
२७	कृष्ण आधारभूत विद्यालय रिछाहा	६	सामुदायिक	९७	६४	९६	०	०	०	९७	६४	१६१
२८	श्री कृष्ण प्रसाद आधारभूत विधालय उदयपूर	५	सामुदायिक	२४	१८	४२	०	०	०	२४	१८	४२
२९	श्री कालेश्वर आधारभूत विधालय भकूण्डा	५	सामुदायिक	४३	२७	७०	०	०	०	४३	२७	७०
३०	श्री जननमूना मा.वि.रामनगर	५	सामुदायिक	१२९	१४५	१२७	७१	५०	१२१	२००	१९५	३९५
३१	श्री अग्राशन आधारभूत विधालय मोतिपूर	४	सामुदायिक	१६	१५	३१	०	०	०	१६	१५	३१
	जम्मा			२९४६	२४११	२७५८	१२०५	९४९	२१५४	४१५१	३३६०	७५११

तालिका नं. ४६ नगरपालिकामा रहेका नीजि विद्यालयको विवरण

क.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	संचालित कक्षा
१	श्री सिद्धार्थ बोर्डिङ्ग स्कुल बेलौरी	बे.न.पा ६	१ - १२
२	श्री एभरेष्ट बोर्डिङ्ग हाई स्कुल	बे.न.पा ४	१ - १०
३	श्री बीजडम एकेडमी बेलौरी	बे.न.पा ६	१ - १०
४	श्री ब्राइट स्टार बोर्डिङ्ग स्कुल	बे.न.पा ४	१ - १०
५	श्री सनराइज विद्या सदन	बे.न.पा ६	१ - १०
६	श्री लिटिल गार्डेन इ. स्कुल, गोकुलपुर	बे.न.पा ३	१ - १०
७	श्री सनराइज बोर्डिङ्ग स्कुल, गोकुलपुर	बे.न.पा २	१ - १०
८	श्री ज्ञानसाधना बो. स्कुल, कलकत्ता	बे.न.पा ८	१ - १०
९	दिप ज्योती एकेडमी भैसोरी	बे.न.पा १	१ - ६
१०	रिजेन्सी एकेडमी लक्ष्मीपुर	बे.न.पा २	१ - ९
११	उग्रतारा बाल बि. शान्तिपुर	बे.न.पा ४	१ - ९
१२	सद्धबाबा एकेडमी बेलौरी	बे.न.पा ६	१ - ७
१३	जिवन रेखा ईवोडिङ रतनपुर	बे.न.पा ९	१ - ९
१४	प्रकाश ज्ञान ज्योती बाडि स्कुल	बे.न.पा ८	१ - ६
१५	गोल्डेन गेट ई.वोडिङ स्कुल	बे.न.पा १०	१ - ३
१६	लर्निङ जोन ई. वोडिङ भुडा	बे.न.पा १०	१ - ३
१७	सगरमाथा ई.वोडिङ भुडा	बे.न.पा १०	१ - ८
१८	श्रीपुर ई. वोडिङ रामनगर	बे.न.पा ५	१ - ७
१९	पशुपती शिक्षा मंदिर	बे.न.पा ९	१ - ७
२०	रामपुर मोर्डन ऐकेडमी ई.वोडिङ	बे.न.पा ८	१ - ८
२१	ए.जी बोडिङ स्कुल	बे न पा १०	
२२	बाईट फिउजर एकेडेमी	बे न पा ७	
२३	वहाई ईङलिस	बे न पा ८	

तालिका नं. ४७ नगरपालिकामा रहेका क्याम्पसहरुको विवरण

क्र.सं	उ.मा.वि, कलेजको नाम	ठेगाना	संचालित कार्यक्रम तथा तह	विद्यार्थि संख्या
क.	**अप्राविधिक**			
१	रामपूर वहुमुखि क्याम्पस	वि.न.पा. ८		
२	महाकाली वहुमुखि क्याम्पस	वि.न.पा. ६		
ख.	**प्राविधिक**			
१	श्री त्रिभुवन मा.वि	वि.न.पा.९	भि.आई.टि.ए. १८ महिने	१५ जना
	कृषि प्राविधिक, शान्तिपूर मावि।	वडा नं.४		

५.१.४ शिक्षकहरुको विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका ३१ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुमा जम्मा २८२ जना शिक्षक/शिक्षिकाहरु अध्यापन गराईरहेका छन् । जसमा स्वीकृत दरवन्दीमा शिक्षण गरिरहेका जम्मा १४२ जना, परियोजना अन्तर्गत ४ जना, राहत दरवन्दीमा ७५ जना, वालविकासमा ६१ जना रहेका छन् । लिंगका आधारमा शिक्षक संख्या हेर्ने हो भने स्वीकृत दरवन्दी स्थायी तर्फ पुरुषको संख्या वढी छ भने महिलाको अनुदान तर्फ वालविकासमा पढाउनेको संख्या अधिक छ । यस तथ्यांकले अझै महिलाहरुको संख्या स्वीकृत दरवन्दी तर्फ र औपचारिक शिक्षामा कम भएको देखिन्छ । यसका लागी नरपालिकाले पनि शिक्षक सेवा आयोगका कक्षा संचालन मार्फत महिलाहरुलाई शिक्षक सेवाका लागी प्रेरित गर्नुपर्ने देखिन्छ । शिक्षक/शिक्षिकाको तहगत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.४८ सामुदायिक विद्यालयमा रहेका शिक्षक/शिक्षिकाहरुको विवरण

सि.नं.	विद्यालय तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत					परियोजना		राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			अनुदान (वालविकास)			कुल जम्मा		
		स्थायी		अस्थायी																
	१. आधारभूत तह	म	पु	म	पु	जम्मा	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा
१	श्री आधारभूत विद्यालय सडकघाट	०	३			३				१	१			०	१		१	१	४	५
२	श्री वागेश्वरी आधारभूत विद्यालय, भकुण्डा		४			४			३		३			०	१		१	४	४	८
३	श्री कालिका विद्यालय, आमबगिया		३	०		३	०	०	१	२	३			०	२		२	३	५	८
४	श्री कृष्ण आधारभूत विद्यालय, रिछाहा	०	०	०	०	०	०	०	१	३	४	०	०	०	२		२	३	३	६
५	श्री कालेश्वर आधारभूत विद्यालय, भकुण्डा					०		०	१	२	३	०	०	०	१		१	२	२	४
६	श्री कृष्ण प्रसाद आधारभुत विधालय उदयपुर					०		०	२		२	०		०	१		१	३	०	३
७	श्री शुक्लाफांटा आधारभुत विधालय अण्डैयाफांटा			०	१	१	०	१	०		१	०		०	२		२	२	२	४
८	श्री सिद्धकेदारनाथ आधारभुत विधालय सित्तडीफांटा	०	१	१	०	२	०	१	१		२	०		०	१		१	३	२	५
९	श्री शक्ती आधारभुत विधालय कानपुर	०	१	०	०	१	०	०	१		१	०		०	२		२	३	१	४
१०	श्री दुर्गा आधारभुत विधालय भुराकोट	०	१	२	०	३	०	०	०		०	०		०	१		१	३	१	४

११	श्री अग्राशन आधारभुत विधालय मोतिपुर	०	०	१	१	२	०	०	०		०	०		०	१		१	२	१	३
१२	श्री जनप्रीय आधारभुत विधालय दिनापुर	०	३	०	०	३	०	०	०		०	०	०	०	१		१	१	३	४
१३	श्री सरस्वति आ.वि.वैसाखी	०	४	०	०	४	०	०	०		०	०		०	२		२	२	४	६
१४	श्री गौरी शंक आ.वि	०	२	०	०	२	०	१	०		१			०	१		१	१	३	४
१५	श्री वि.पि.स्मृति आधारभुत विधालय	०	१	१	०	२	०	१	०		१	०	०	०	१		१	२	२	४
१६	श्री दुर्गा आधारभुत विधालय मटैया	१	१	१	१	४		०	३		३	०		०	१		१	६	२	८
१७	श्री जनसेवा आ.वि.टेडुवा	०	२	१	१	४					०			०	१		१	२	३	५
	जम्मा	१	२६	७	४	३८	०	४	१३	८	२५	०	०	०	२२	०	२२	४३	४२	८५
	२ मा.वि.तह																			
१	भगवानपूर मा.वि	१	४	०	२	७			१	३	४			०	२		२	४	९	१३
२	श्री गोरखनाथ मा.वि.कुण्डा	०	३	०	०	३	०	०	०	३	३	०	०	०	२		२	२	६	८
३	श्री गणेश मा.वि.गणेशपुर	२	३	०	१	६	०	०	१	२	३	०	०	०	२	०	२	५	६	११
४	श्री जननमुना मा.वि.रामनगर	०	१	०	०	१	०	०	१	२	३	०	०	०	२		२	३	३	६
५	श्री जनज्योति मा.वि.कलकत्ता	०	११	१	४	१६			०	१	१			०	३		३	४	१६	२०
६	श्री कल्याण मा.वि.पौलाहा	०	५			५			१	६	७			०	२		२	३	११	१४
७	श्री महाकालि मा.वि.वेलौरी	२	८	१	५	१६			१		१			०	०		०	४	१३	१७
८	श्री शान्ति मा.वि.शान्तिपुर	३	४			७			०	८	८			०	५	५	१०	८	१७	२५
९	श्री शिद्धेश्वरी मा.वि.शिवनगर	०	३	१	१	५			१	५	६			०	२	०	२	४	९	१३
१०	श्री शारदा मा.वि.वेलौरी	२	५			७			१	३	४			०	१		१	४	८	१२
११	श्री त्रिभुवन मा.वि.रतनपुर	२	४			६			१	४	५			०	२	२	४	५	१०	१५

१२	श्री लक्ष्मी मा.वि.जवदिया	०	९	२	४	१५			०	१	१			०	२	२	४	४	१६	२०
१३	श्री जनजागृति पुष्पलाल स्मृति मा.वि.खिरिया	०	४			४			३	३	६			०	२		२	५	७	१२
१४	श्री सरस्वति मा.वि.वुटावारी	१	३	१	१	६			१	१	२			०	३		३	६	५	११
	जम्मा	१३	६७	६	१८	१०४	०	०	१२	४२	५४	०	०	०	३०	९	३९	६१	१३६	१९७
	कूल जम्मा	१४	९३	१३	२२	१४२	०	४	२५	५०	७९	०	०	०	५२	९	६१	१०४	१७८	२८२

५.१.५ वालवालिका विद्यालय जाने आधारमा परिवार संख्या सम्वन्धि विवरण

यस बेलौरी नगरपालिकामा रहेका जम्मा घरधुरी ९९७० मध्ये ९५०८ घरपरिवारका वालवालिकाहरु विद्यालय जाने तथ्यांक देखिएको छ । जसमा नगरपालिका भित्र नै रहेका सामुदायिक विद्यालयमा ४६१८ घरपरिवारका वालवालिका जाने गरेको देखिन्छ भने नगरपालिका वाहिरका सरकारी विद्यालयमा ९०८ परिवारका वालवालिका अध्ययनरत रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी नगरपालिका भित्र रहेका २३ वटा वोर्डिङ स्कुलमा ३०१२ घरपरिवारका वालवालिकाले पढ्ने गरेको देखिन्छ र वाहिरका वोर्डिङमा ९७० वालवालिकाहरु पढ्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ४९वालवालिका विद्यालय जाने आधारमा परिवार संख्या

सि.नं.	नपा भित्रका सरकरी विद्यालय	वाहिरका वोर्डिङ	भित्रका वोर्डिङ	वाहिरका सरकारी विद्यालय	जम्मा
१	२३५	६८	२३५	७४	६१२
२	५९२	८५	२५३	७०	१०००
३	४०१	३७	३८२	७४	८९४
४	४२२	१०५	४२०	८२	१०२९
५	२६६	१९१	२९२	१९६	९४५
६	४९८	१७६	१०८	२०६	९८८
७	४३६	१२९	६००	११०	१२७५
८	३५०	१४	१८४	१७	५६५
९	६२०	४६	३०४	५९	१०२९
१०	७९८	११९	२३४	२०	११७१
जम्मा	४६१८	९७०	३०१२	९०८	९५०८

५.१.६ सामुदायिक विद्यालयमा रहेको शौचालयको अवस्था

यस बेलौरी नगरपालिकामा रहेका ३१ वटा सामुदायिक विद्यालय मध्ये शिक्षक शिक्षिका, छात्रछात्रा र अपांगता भएका विद्यार्थिहरुको छुट्छुट्टै र अपांग मैत्री शौचालयको व्यवस्थापन भएको देखिदैन र भएका विद्यालयहरुमा पनि उचित व्यवस्थापनको कमी छ । जसले गर्दा विद्यार्थि त्यसमा पनि छात्राहरुलाई पठनपाठनमा समस्या परिरहेको हुन्छ । त्यसकारण नगरपालिकाले पनि विद्यालयमा शौचालय र खानेपानीको निर्माणकालागी योजना बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।

५.१.७ विद्यालयको अनुगमन प्रतिवेदन २०७५

तालिका नं. ५० बेलौरी नगरपालिका द्धारा गरेको माध्यमिक तहका विद्यालयको अनुगमन विवरण

सि. न.	विद्यालयको नाम	स्थापना मिति	माग गरेको कार्यक्रम योजना	विगतकावर्षमापाएको कार्यक्रम	संचालित कक्षा	दरबन्दी संख्या				मुख्य समस्या
						आधार भुततह १-५	आधार भूततह ६-८	माध्यमिकतह ९-१०	माध्यमिकतह ११-१२	
१	महाकालीमा.वि. बेलौरी	२०२८	पुस्तकालय, क्ष्त्रृत, शौचालय, ४ कोठे भवन	विज्ञान प्रयोगशाला, खानेपानी, शौचालय	१(१२	५	४	६	३	पुस्तकालय, ICT, ४ कोठे भवन
२	कल्याण मा.वि. पौलाहा	२०४५	ICT, शौचालय,	पुस्तकालय,(६५०)	१(१२	५	४	३	०	ICT, शौचालय,
३	गणेश मा.वि. बरैया	२०३४	ICT, खानेपानी, शौचालय, विज्ञान प्रयोगशाला	पर्खाल निर्माण,२ लाख वडावाट	१(१०	५	३	०	(	ICT, खानेपानी, शौचालय, विज्ञान प्रयोगशाला
४	शान्तीमा.वि. शान्तीपुर	२०३४	पुस्तकालय, क्ष्त्रृत,विज्ञान प्रयोगशाला	ICT, विज्ञान प्रयोगशाला, वाल ४ लाख वडाबाट	१(१२	६	३	४	२ं ७	पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला
५	त्रिभुवनमा.वि. रतनपुर	२०२९	पुस्तकालय,खानेपानी, शौचालय, विज्ञान प्रयोगशाला	भवननिर्माण ४ लाख	१(१२	६	३	३	२	खानेपानी, शौचालय,
६	गोरखनाथमा.वि. कुण्डा	२०४५	पुस्तकालय, क्ष्त्रृत, विज्ञान प्रयोगशाला	ICT, ५ वटा कम्प्युटर मर्मत १५०००।-	१(१०	४	३	०	(	पुस्तकालय, ICT,
७	जननमूनामा.वि. रामनगर	२०५८	शौचालयमर्मत, विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय, ICT	१(१०	३	१	०	०	शौचालय,खानेपानी, विज्ञान प्रयोगशाला
८	सिद्धेश्वरी मा.वि. शिवनगर	२०३१	खानेपानी, पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला	ICT, विज्ञान प्रयोगशाल १४०/१५०	१(१०	४	१	०	(	शौचालय, खानेपानी, विज्ञान प्रयोगशाला
९	भगवानपुर मा.वि. कुण्डा	२०३७र ८र२५	पुस्तकालय, क्ष्त्रृत,शौचालय	ICT -१५०	१(१०	५	३	३	(	पुस्तकालय, ICT,शौचालय
१०	जनज्योतिमा.वि. कलकत्ता	२०१८	शौचालय, घेरवार, रङ्गरोगन	पुस्तकालय, ICT, विज्ञान प्रयोगशाला १४०/१५०	१(१२	५	४	६	२	शौचालय, घेरवार, रङ्गरोगन
११	लक्ष्मीमा.वि. जवदिया	२०२१	शौचालय, क्ष्त्रृत, परीक्षाहल	पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला ३ लाखशौचालय १९३	१(१२	६	५	५	२	शौचालय, शिक्षक दरबन्दी, परीक्षाहल,
१२	सरस्वतीमा.वि. बुटावारी	२०३५	विज्ञान प्रयोगशाला, शिक्षक दरबन्दी	पुस्तकालय (६५०)	१(१०	७	२	०	०	विज्ञान प्रयोगशाला, शिक्षक दरबन्दी व्यवस्था
१३	जनजागृति पुष्पलाल स्मृतिमा.वि. खिरिया	२०५७	ICT,शौचालय, खानेपानी	पुस्तकालय	१(१०	३	०	१	(	ICT,शौचालय, खानेपानी
१४	शारदा मा वि	२०१८	पुस्तकालय , विज्ञान प्रयोगशाला	(	१(१०	६	३	२	(	पुस्तकालय , विज्ञान प्रयोगशाला

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाईपनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन भनि धारा ३५ मौलिक हकमा नै व्यवस्था गरेको छ । साथै अनुसूची ८ वमोजिम स्थानीय तहले आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्वन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने र गराउने सम्वन्धि अधिकारको व्यवस्थापनि गरेको छ । सो बमोजिम नगरपालिकाले नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागी स्वास्थ्य संस्था तथा सेवाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने, स्वास्थ्य सम्वन्धि विभिन्न जनचेतनामुलका कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस बेलौरी नगरपालिकाले पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासका लागी सहरी स्वास्थ्य क्लिनिक लगायत, स्वास्थ्य चौकीहरुको स्तोरोन्नतिका लागी भौतिक पूर्वाधारहरुको सुधार पनि गर्दै आईरहेको छ । नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा पर्याप्त स्वास्थ्यकर्मीहरु, स्वास्थ्य उपकरणहरु, सामग्री र औषधीको उपलब्धता हुन पनि जरुरी देखिन्छ । साथै समय समयमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरहरुको आयोजना गर्न सकेमा गरिब, विपन्न, असहायहरुले स्वास्थ्य जाँचको अवसर प्राप्त पनि गर्न सक्छन् । त्यसकारण नगरपालिकाले यस विषयमा पनि ध्यान दिन जरुरी देखिन्छ ।

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था र उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधाहरु (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी ,शहरी स्वास्थय केन्द्र र आयुर्वेद औषधालय) को विवरण

हाल नगरपालिका भित्र ४ वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २ वटा स्वास्थ्य चौकी, १ प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी र १ आयुर्वेद औषधालय रहेको छ । बेलौरी नगरपालिका अर्न्तगत रहेका प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सुविधा रहेको छ । त्यसैगरी ३ वटा स्वास्थ्य चौकीहरुमा एम्वुलेन्सहरु रहेका छन् जसले गर्दा विरामीहरुलाई छिटो छरितो स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्नका लागी सुविधा पुगेको छ र रिफर गर्नुपर्ने विरामीहरुलाई स्वास्थ्य जोखिम पनि न्युन हुने गरेको छ । सुरक्षित सुत्केरीका लागी दक्ष स्वास्थ्य कर्मीहरुबाट सुत्केरी सेवा उपलब्ध होस् र मातृशिशु मृत्युमा कमी होस् भन्ने उद्देश्यका साथ नगरपालिका भित्र रहेका ३ वटै स्वास्थ्य चौकीहरुमा वर्थिङ सेन्टरहरु रहेका छन् जसले गर्दा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट स्वास्थ्य संस्थामा नै शतप्रतिशत सुत्केरी हुने गरेको पाईन्छ । स्वास्थ्य सम्वन्धि अन्य विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५१ यस नगरपालिकामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाको विवरण

क.सं.	स्वास्थ्य सेवा	वडागत विवरण										जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	आकस्मिक सेवा				१							१
२	एम्वुलेन्स सेवा		१		१				१			३
३	२४ घण्टा प्रसुती सेवा उलपब्ध		१		१				१			३
४	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१				१				१	१	४
५	आयुर्वेद अस्पताल								१			१
७	स्वास्थ्य चौकी		१						१			२
८	उप-स्वास्थ्य चौकी											०

९	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र				१							१
१०	बर्थिङ सेन्टरः		१		१				१			३
११	नीजि पोलि क्लिनिक				२							२
१२	टि.बी. उपचार केन्द्रः		१		१				१			३
१३	परिवार नियोजन का ५ बिधी सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्याः		१		१				१			३
	परिवार नियोजन का ३ बिधीको सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्याः	१		०	०	१				१	१	४
१४	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	१००%										
१५	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत	१००%										
१६	गाउँघर क्लिनिक	१६ वटा										
१७	खोप केन्द्र	२१ वटा										

स्रोतः स्वास्थ्य शाखा, बेलौरी नगरपालिका २०७५

तालिका नं. ५२ बेलौरी नगरपालिका अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

सि.नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्थान
१	लालीगुराँस शहरी स्वा.के	वडा नं. १
२	लक्ष्मीपूर स्वा.चौकी	वडा नं.२
३	श्रीपूर प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.४
४	वेवरी शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.५
५	रामपूर स्वा.चौकी	वडा नं.८
६	रामपूर आर्युवेद औषधालय	वडा नं.८
७	कुण्डा शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं. ९
८	फुलरीया शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.१०

स्रोतः स्वास्थ्य शाखा, बेलौरी नगरपालिका २०७५

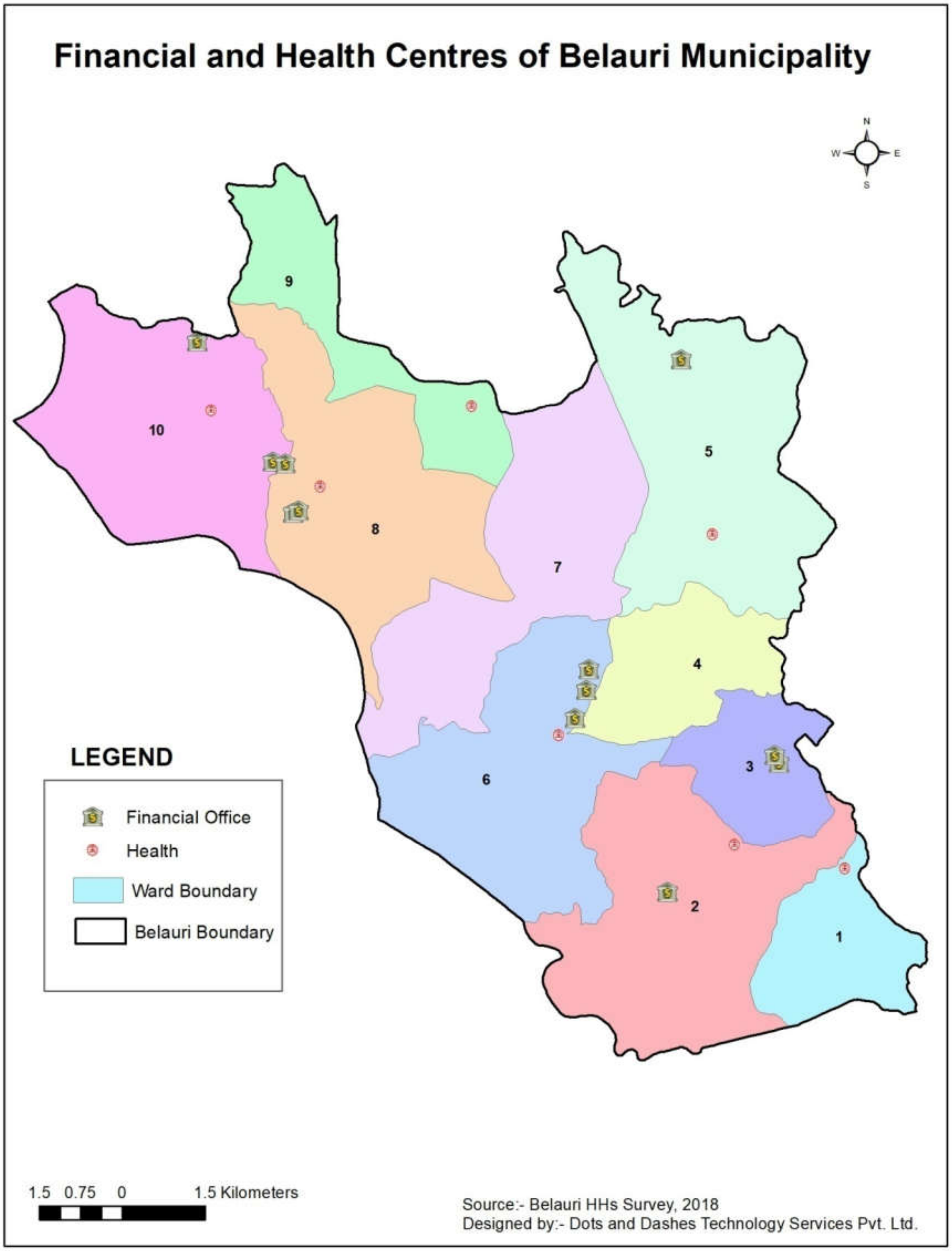
Financial and Health Centres of Belauri Municipality
N
W
E
S
9
10
8
7
5
4
6
3
2
1
LEGEND
Financial Office
Health
Ward Boundary
Belauri Boundary
1.5 0.75 0 1.5 Kilometers
Source:- Belauri HHs Survey, 2018
Designed by:- Dots and Dashes Technology Services Pvt. Ltd.

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण (तथ्यांक उपलब्ध गराईदिन हुन अनुरोध)

बेलौरी नगरपालिका अन्तरगत रहेका ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जम्मा ५२ जना स्वास्थ्य कर्मीरहेको पाईयो । नगरपालिकामा रहेको १ मात्र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा पनि डाक्टर भएको देखिदैन । नगरपालिकाले डाक्टरको पदपूर्तिका लागी सम्वन्धित निकायसँग मागगर्नुपर्ने देखिन्छ । स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य कर्मीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५३ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मीको विवरण

सि. न.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या							
				सामान्य चिकित्सक	हे.अ. कविराज	नर्स	अहेव, वैद्य र सि.अहेव	अनमी र सिअनमी	ल्याव असिस्टेन्ट	अन्य	जम्मा
१	लालीगुराँस शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं. १	सरकारी					१		१	२
२	लक्ष्मीपूर स्वा.चौकी	वडा नं.२	सरकारी		१		३	५	१	३	१३
३	श्रीपूर प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.४	सरकारी		१	१	४	४	२	५	१७
४	वेवरी शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.५	सरकारी					१		१	२
५	रामपूर स्वा.चौकी	वडा नं.८	सरकारी		१		२	४	१	३	११
६	रामपूर आर्युवेद औषधालय	वडा नं.८	सरकारी				१			१	२
७	कुण्डा शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं. ९	सरकारी				१	१		१	३
८	फुलरीया शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.१०	सरकारी					१		१	२
	जम्मा			०	३	१	११	१७	४	१६	५२

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बेलौरी नपा, २०७५

५.२.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था (प्रमुख वस्तीबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय)

शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पताल जस्ता स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने स्थलसम्मको पहुँचबारे थाहा पाउनका लागि यो अध्ययन गरिएको हो । यसमा विभिन्न सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई सम्म पुग्नका लागी ३० मिनेट लाग्ने घरपरिवारको संख्या सबैभन्दा वढी अर्थात ६०९१ घरपरिवार रहेका छन् भने सबैभन्दा कम ४ घण्टा भन्दा वढी लाग्ने २ घरपरिवार रहेका छन् । त्यसैगरी स्वास्थ्य चौकी सम्म लाग्ने ३० मिनेट समय लाग्ने घरपरिवारको संख्या ५५१३ रहेको छ भने सबैभन्दा वढी समय घरपरिवारको संख्या २ रहेको छ । अस्पताल सम्म सेवा लिनका लागी लाग्ने समयमा सबैभन्दा वढी अर्थात ४५८२ घरपरिवारलाई ३० देखि ६० मिनेट समय लाग्छ भने सबैभन्दा वढी समय लाग्ने घरपरिवार २८ वटा रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५४ प्रमुख वस्तीहरुबाट स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समय

बिबरण	वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	जम्मा
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	३० मिनेट	२२९	२५७	९३६	८११	२४२	७१७	१०१	९७९	८१४	१००५	६०९१
	३०-६० मि	४०६	४०४	६	२७१	६१२	५७३	५३९	१०२	३९३	२९७	३६०३
	१-२ घण्टा		१		१९	२३३	३			१३		२६९
	२-४ घण्टा					१	३			१		५
	४ घण्टा भन्दा वढी						१			१		२
स्वास्थ्य चौकी	३० मिनेट	२३३	४२५	९३४	८०६	१९	७१६	५५	९६३	३६६	९९६	५५१३
	३०-६० मि	४०२	२२९	८	२८०	७०१	५७७	५८५	११८	८३५	३०२	४०३७
	१-२ घण्टा		८		१४	३६७	४			१५	१	४०९
	२-४ घण्टा					१				६	१	८
	४ घण्टा भन्दा वढी				१						२	३
अस्पताल	३० मिनेट	२३३	१७६	२१२	७९०	१०९	७०४	३५	२६०	४६	३४७	२९१२
	३०-६० मि	४०१	४६३	७२८	२८५	५९३	५२५	३२१	२१६	८२९	२२१	४५८२
	१-२ घण्टा	१	२१	१	२०	३७५	२३	४	५०४	४७	७२३	१७१९
	२-४ घण्टा		२	१	६	१०	४४	२५७	१०१	२९७	११	७२९
	४ घण्टा भन्दा वढी					१	१	२३		३		२८

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.२.४ खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्व सम्वन्धि विवरण

सरकारले मातृमृत्यु र वालमृत्युदर घटाउनका लागी देशभरी आमा सुरक्षा कार्यक्रम संचालनमा ल्याएको छ । जसले गर्दा अति गरिब, पिछडीएका समुदायका महिलाहरुले पनि निशुल्क गर्भवती जाँच र सुत्केरी हुने अवसर प्राप्त गरेका छन् । यस वाहेक सुरक्षित मातृत्व सम्वन्धि संचालनमा आएका सुनौला हजार दिन, वहुक्षेत्रीय पोषणकार्यक्रम र अन्य गत विगतमा चलेका सुरक्षित मातृत्व सम्वन्धि कार्यक्रमले शिशु तथा नवजात शिशु र मातृ मृत्युदरमा कमी ल्याएको छ । चौधौ आवधिक योजना अनुसार शिशु तथा नवजात शिशु मृत्युदर प्रतिहजारमा क्रमशः ३३ र २३ मा झरेको छ भने मातृमृत्युदर प्रतिलाखमा २८१ बाट २५८ मा झरेको छ । तर अझैपनि यो दर अन्य विकसित मुलुकको भन्दा उच्च नै हो । यसको मुख्य कारण भनेको स्वास्थ्य सम्वन्धि जनचेतनामा कमी हुनु, भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्यकर्मीको कमी, दक्ष स्वास्थ्य कर्मी नहुनु, स्वास्थ्य सम्वन्धि उपकरण तथा औजारहरु नहुन र स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास भन्दा अन्य वाटोघाटो र अन्य भौतिक पूर्वाधारलाई मात्र विकासका रुपमा लिनुले पनि यो संख्यामा कमी हुन सकेको छैन ।

क) सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाः सरकारले स्वास्थ्य सेवा विभाग मार्फत सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्वास्थ्यका लागी समुदायमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छ । यसको सेवा शहरी क्षेत्र देखि ग्रामीण क्षेत्रका मानिसले लिईरहेका छन् । स्थानीय तहहरुले पनि यस विषयमा कार्यक्रमहरु बनाई

लागुगर्दै आईरहेको पाईन्छ । तर पनि ग्रामीणभेगमा अझैपनि यस विषयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गनुपर्ने र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाका लागी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा दक्ष जनशक्ति र उपकरणहरु हुन आवश्यक देखिन्छ । बेलौरी नगरपालिकाको विगत १ वर्षमा ४९० जना महिलाहरु प्रसुति भएको देखिन्छ । सबै महिलाहरु प्रसुतिका लागी स्वास्थ्य संस्थामा गई सुरक्षित सुत्केरी गरेका थिए । जसमध्ये २ जना महिलाको शिशुको मृत्यु भएको पाईयो । सुरक्षित मातृत्व सम्वन्धि अवस्था तल उल्लेख गरिएको छ ।

- पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिनेको संख्या ४९०
- प्रोटोकल अनुसार पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिनेको संख्या ४९०
- प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवति जाँच सेवा लिनेको संख्या ४९०
- दक्ष प्रसुतिकर्मीबाट (डाक्टर,नर्स र तालिम प्राप्त नर्स) प्रसुति गराएको जम्मा संख्या ४९०
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति भएको संख्या ४९०
- प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँच गरेको संख्या ३०८

तालिका नं. ५५ विगत १ वर्षमा प्रसुति भएको महिला हुने परिवार विवरण

वडा नं.	प्रसुती भएको महिला हुने परिवार	४५ दिनभित्र मेडिकल चेकअप		
		१ पटक	२ पटक	३ पटक वा वढी
१	११	२	५	०
२	०	०	०	०
३	३६	१	४	२५
४	६९	७	१६	४६
५	४४	१०	७	२४
६	७०	१३	४६	७
७	४२	५	६	३०
८	१०२	१	११	८०
९	५३	४	५	४४
१०	६३	४	७	५२
जम्मा	४९०	४७	१०७	३०८

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

ख) खोप सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिका अन्तर्गत १६ वटा गाउँघरक्लिनिकहरु र २१ वटा खोप केन्द्रहरु संचालनमा रहेका छन् । जसबाट वालवालिकाहरुलाई खोप तथा मातृशिशु स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने कार्य गरिन्छ । नगरपालिकाले पूर्ण खोप सेवा उपलब्ध गराउनका लागी खोप सम्वन्धि स्वास्थ्य स्वयम् सेविका मार्फत आमा समुहहरुमा जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु पनि संचालन गर्ने गरेको देखिन्छ । ६ किसिमका विभिन्न प्राणघातक रोगहरुबाट बचाउनका लागी जन्मेको १ वर्ष भित्र ७ वटा खोपहरु लगाई सक्नु पर्ने हुन्छ । जसले वाल्यावस्थामा लगाएको खोपले युवावस्थाको स्वास्थ्य कस्तो हुन्छ भन्ने कुरा निर्धारण गर्दछ ।

विगत १ वर्षमा बेलौरी नगरपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुले दिएको खोप तथा सुरक्षित मातृत्व सेवाबाट लाभान्वितको विवरण तलका तालिकाहरुमा हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ५६ खोप सेवा लिएका वालवालिकाको विवरण

क.सं.	विवरण	गत आ व २०७४।०७५
		संख्या
१	वि.सि.जि.	३३६
	दादुरा	२९३
२	डि.पि.टि पहिलो	३१३
	डि.पि.टि दोश्रो	२९८
	हेपटाइटिस वि. एच.आइ.भि १ र डि.पि.टिहेपटाइटिस वि. एच.आइ.भि. ३	२८०
३	खोप नलगाएका बालबालिका	०
४.	एक वर्ष भित्रका वालवालिकाले पूर्णरुपमा खोप पाएको	२९३

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा बेलौरी, २०७५

५.२.५ वाल स्वास्थ्य र कुपोषणको अवस्था

नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०१६ का अनुसार नेपालमा ३६ प्रतिशत वालवालिकाहरु अझै कुपोषणको घेरामा रहेका छन् । जसले गर्दा ५ वर्ष मुनिका वालवालिकाको मृत्युदर अझैपनि प्रतिहजार जिवित जन्ममा ३९ जनाको मृत्यु हुने गर्दछ । यो दर ग्रामीण क्षेत्रमा अधिक रहेको छ । यसै गरी यस नगरपालिकामा पनि पाँचवर्षमुनिका जम्मा वालवालिका मध्ये ३१ जना वालवालिका अझैपनि कुपोषित रहेको पाईयो जसमा कुपोषित हुने वालकको संख्या वढी छ । त्यसैगरी वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा वढी कुपोषित वालवालिका वडा नं.३ र ७ रहेको पाईयो । त्यसकारण वडाकार्यालयहरुले आफ्नो योजना बनाउँदा स्वास्थ्य तथा पोषणको क्षेत्र सुधार जस्ता कार्यक्रमहरु बनाउनुपर्ने देखिन्छ । वडागत रुपमा कुपोषित वालवालिकाको अवस्था तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५७५ वर्ष मुनिका वालवालिका कुपोषणको अवस्था

वडा नं.	५ वर्ष मुनिका वालवालिका संख्या		कुपोषित वालवालिका
०१	पुरुष	१०१	०
	महिला	७७	०
	जम्मा	१७८	०
०२	पुरुष	९५	३
	महिला	७८	०
	जम्मा	१७३	३
०३	पुरुष	२६२	४
	महिला	२११	३
	जम्मा	४७३	७
०४	पुरुष	२७५	०
	महिला	२०१	२
	जम्मा	४७६	२
०५	पुरुष	२९४	३

	महिला	२४२	१
	जम्मा	**५३६**	**४**
०६	पुरुष	२८२	१
	महिला	२४०	
	जम्मा	**५२२**	**१**
०७	पुरुष	१४८	२
	महिला	१४३	४
	जम्मा	**२९१**	**६**
०८	पुरुष	२३१	०
	महिला	२१८	०
	जम्मा	**४४९**	**०**
०९	पुरुष	३००	४
	महिला	२८३	१
	जम्मा	**५८३**	**५**
१०	पुरुष	२९८	०
	महिला	२६६	३
	जम्मा	**५६४**	**३**
जम्मा	**पुरुष**	**२२८६**	**१७**
	महिला	**१९५९**	**१४**
	जम्मा	**४२४५**	**३१**

तालिका नं. ५८ बेलौरी नगरपालिकाको विगत ३ वर्षको पोषणको अवस्था

सुचकांकहरु	पहिलो (२०७२।०७३)	दोस्रो (२०७३।०७४)	तेस्रो (२०७४।०७५)
५ वर्ष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	२२९३	२०९६	२१०४
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	३५६	३५५	३५४
गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	३५६	३५५	३५८
सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	३५४	३०३	२७०
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)		१५६२	३४७७
१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)		१३५४	३०७२
१८० आईरन चक्की पाएका गर्भवती	२७५	२१७	२३९

स्रोत: स्वस्थ्य शाखा

५.२.६ आधारभूत खोप लगाउने वालवालिकाको विवरण

बेलौरी नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ५५३४३ मध्ये ५ वर्ष मुनिका वालवालिकाको संख्या ४२४५ रहेको छ । यी वालवालिकाको घरपरिवारलाई आधारभूत खोप सम्वन्धि सोध्दा कुल वालवालिका मध्ये सबैभन्दा वढी ३८३४ अर्थात ९१ प्रतिशत वालवालिका लाई पोलियो खोप लगाएको, त्यसपछि क्रमशः ९०.३१ बि.सि.जी., ८५.७ टि.टि., ८९ डि.पि.टि, ८४.२ दादुरा, ८३ हेपाटाईटिस बी, र ५८.१ जापनिज इन्सेफलाटिस प्रतिशतलाई खोप लगाएको देखियो भने ४११ वालवालिकाहरुलाई यी खोप लगाउन छुटेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ५९, ५ वर्षमुनिका वालवालिकाको आधारखोपको विवरण

वडानं.	खोपको नाम र वालवालिका संख्या							
	बि.सि.जिः	डि.पि.टी	पोलियो	दादुरा	हेपाटाईटि सबी	टि.टी	जापानिज ईन्साफ्याइटिस	अन्य
१	१७७	१७५	१७३	१७१	१६९	१७८	१६२	
२								
३	४६९	४५५	४४८	४३७	४१८	४०६	२४९	१
४	४०२	४०३	४१३	४०३	३९९	४०२	२०३	१
५	५३२	५१८	४९०	४६६	४९२	५०६	४९९	
६	५१८	५०५	४९६	४८४	४४९	५०४	४२४	
७	२८५	२७७	२७५	२५७	२३७	२५८	१७१	
८	४४५	४४३	४३६	४०२	३९९	४२९	३१३	
९	५७७	५७६	५७४	५४१	५६८	५६९	६२	१
१०	४१७	४०९	५२९	४१३	३९२	३८४	३८३	१
जम्मा	३८२२	३७६१	३८३४	३५७४	३५२३	३६३६	२४६६	४

५.२.७ प्रमुख रोग र उपचार सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिकाको पारिवारिक तथ्यांकको विवरण, २०७५ अनुसार नगरवासिहरुमा विभिन्न किसिमका सरुवा तथा नसर्ने रोगहरु देखापरेको छ । जुन रोगको उपचार तथा रोकथामसम्वन्धि नगरपालिकाले विभिन्न जनचेतनामुलक र प्रद्धर्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै समय समय निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण शिविरहरुको आयोजनाको आवश्यकतापनि देखिन्छ । जसले गर्दा गरिब, असहाय व्यक्तिहरुले पनि आफ्नो गाउँघरमा नै स्वास्थ्य सेवा पाउन सकुन । खासगरि नगरपालिका भित्र देखापरेका रोगहरु एच.आई.भि. एड्स, हेपाटाईटिस वी, क्यान्सर, क्षयरोग, मलेरिया, सुगर, मुटु सम्वन्धि, मेनेन्जाईटिस, कुष्ठरोग, अनुवंशीय रक्तश्राव, सिकलसेल एनिमिया देखा परेका छन ।

५.२.८ उपचारका लागि सर्वप्रथम जाने स्थानको आधारमा परिवार संख्या सम्वन्धि विवरण

परिवारका सदस्य विरामी भएपछि स्वास्थ्य सेवाका लागी सर्वप्रथम कहाँ जान्छन् भन्नेबारेको तथ्यांक लिंदा सबैभन्दा बढी अर्थात ७७.१६ प्रतिशत परिवार सबैभन्दा पहिले स्वास्थ्य चौकी गरेको पाइयो । त्यस्तै दोस्रोमा ५५.७३ प्रतिशत परिवार अस्पताल जाने गरेको पाइएको छ । ६.७२ प्रतिशत परिवार अझै पनि बिरामी हुँदा सर्वप्रथम धामी/झाँक्री/लामाको मा जाने गरेको देखिएको छ । जसले गर्दा

अझैपनि परम्परागत उपचार प्रणालीबाट मानिसहरुको विश्वास हटेको छैन भन्ने कुरा यो तथ्यांकले देखाउँछ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ६० परिवारको सदस्य विरामी हुँदा सर्वप्रथम उपचारका लागी जाने स्थान

वडा नं.	स्वास्थ्य चौकी	धामी झाक्री लामा	अस्पताल
०१	६२५		४९५
०२	५६४	६	४२०
०३	२६७		६७६
०४	९७८	३९	५७९
०५	१०८३	४	१०
०६	१२९५	२८	७१४
०७	६४०	५०२	६२४
०८	९९३	८	५५९
०९	४४१	८२	८६१
१०	८०७	१	६१८
जम्मा	**७६९३**	**६७०**	**५५५६**
प्रतिशत	**७७.१६**	**६.७२**	**५५.७३**

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.२.९ प्रसुतिको लागी सर्वप्रथम जाने स्थानका आधारमा परिवारको संख्या विवरण

नगरवासीहरु सुरक्षित सुत्केरीको बारेमा कत्तिको जानकार छन् भनी उनीहरुको जनचेतनाको स्तरमापन गर्नका लागी यो प्रश्न राखिएको थियो पारिवारिक तथ्यांक संकलनमा प्रसुतिका लागि सबैभन्दा पहिले जाने स्थानबारे ३ ओटा बिकल्प दिइएको थियो। जसमा जम्मा परिवार संख्या मध्ये ९३.८४ प्रतिशत परिवारले प्रसुतिका लागी सर्वप्रथम स्वास्थ्य चौकी जान्छौ भनी उत्तर दिए, २८.४२ प्रतिशत परिवारले अस्पताल वा क्लिनिकमा सुत्केरी गराउछौ भनी उत्तर दिए भने ४९ वटा परिवारले सर्वप्रथम घरमै सुत्केरी गराउछौ भनी उत्तर दिएको पाईयो। सर्वप्रथम घरमै सुत्केरी गराउँछौ भन्नेको संख्या कम देखिएतापनि यसले मातृशिशु मृत्युको जोखिम भने वढाउने सम्भावना रहन्छ। त्यसकारण नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका स्वास्थ्य चौकीहरु र अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई Zero home delivery गराउनका लागी प्रेरित गर्नुपर्ने देखिन्छ। सोही अनुसारका जनचेतनामुलक कार्यक्रम आमासमुह मार्फतसंचालन गर्दा वढी प्रभावकारी देखिन्छ।

तालिका नं. ६१ प्रसुतिका लागी सर्वप्रथम जाने स्थाका आधारमा परिवार संख्याको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य चौकी	अस्पताल क्लिनिक	घरमै
०१	६३३	२६६	५
०२	५६४	५३३	३
०३	९४२	१	
०४	१०९८	४५६	४

०५	१०८८	२	
०६	१२९६	६४	२
०७	६४०	५७८	
०८	१०८०	२९५	२
०९	१२०८	१९	१३
१०	८०७	६१९	२०
जम्मा	९३५६	२८३३	४९
प्रतिशत	९३.८४	२८.४२	०.४९

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.२.१०खानेनुन प्रयोगका आधारमा परिवार संख्या

खानामा प्रयोग हुने नुनका कारणबाट उत्पन्न हुने रोगहरुको जोखिमबाट बच्नका लागी सरकारले देशभरी नै आयोडिन नुनको आपूर्ति गरीरहेको छ र विभिन्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम मार्फत आयोडिन नुन खानका लागी नागरिकलाई सचेत गरिरहेको पाईन्छ । फलस्वरुप यस बेलौरी नगरपालिका भित्र अहिले पनि ९७.६४ घरपरिवारले आयोडिन नुन प्रयोग गरेको पाईयो भने जम्मा १.२० प्रतिशतले धुलो खुला नुन प्रयोग गरेको पाईयो । वडागत रुपमा यसको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६२ आयोडिन नुन प्रयोग गर्ने परिवारको विवरण

वडा नं.	आयोडिनयुक्त	धुलो खुला	जम्मा
१	६३०	५	६३५
२	५६८		५६८
३	९४०		९४०
४	१०९८	१	१०९९
५	१०५२	३६	१०८८
६	१२८०		१२८०
७	६३७	३	६४०
८	१०७९	२	१०८१
९	११५१	७१	१२२२
१०	१३००	२	१३०२
जम्मा	**९७३५**	**१२०**	**९८५५**
प्रतिशत	**९७.६४**	**१.२०**	**९८.८५**

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.२.११ विगत १ वर्षमा परिवार सदस्य मृत्यु हुने परिवारहरुको विवरण

नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण संकलनका क्रममा कुल घरपरिवार ९९७० मध्ये विगत १ वर्षभित्र विभिन्न कारणले परिवारको सदस्यको मृत्युहुने घरपरिवार १४९ वटा रहेका छन् । वडागत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६३, १ वर्षमा परिवारका सदस्यको मृत्यु हुने परिवारको विवरण

वडा	थिएन	थियो	जम्मा
१	६२५	१०	६३५
२	६३७	२५	६६२
३	९२८	१४	९४२
४	१०९६	५	११०१
५	१०६१	२७	१०८८
६	१२८२	१५	१२९७
७	६२७	१३	६४०
८	१०६५	१६	१०८१
९	१२०९	१३	१२२२
१०	१२९१	११	१३०२
जम्मा	९८२१	१४९	९९७०

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.२.१२ बेलौरी नगरपालिका भित्र सञ्चालित एम्बुलेन्स बिवरण

नगरवासीहरुलाई छिटो छरितो सेवा प्रदान गरी हुन सक्ने जोखिमबाट बचाउने उद्देश्यका साथ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका ३ वटै स्वास्थ्य संस्थामा एक,एक गरी ३ वटा एम्बुलेन्स सेवाहरु रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ६४ नगरपालिका भित्र रहेका एम्बुलेन्स सेवाको विवरण

वडा नम्बर	संस्थाको नाम	एम्बुलेन्स नं	मोबाईल नम्बर
२	श्री लक्ष्मीपुर स्वास्थ्य चौकी	ब २ भ्र १७३०	९८०५७९८१३१
४	श्री श्रीपुर प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	म १ भ्र १०६	९८२३३८८८०१
८	श्री रामपुर स्वास्थ्य चौकी	म १ भ्र १०७	९८२४६८५५२९

स्रोतः स्वा.शाखा, बेलौरी नगरपालिका, २०७५

५.२.१३ स्वास्थ्य स्वयम् सेवीकाको विवरण

नेपाल सरकारको स्वास्थ्य नीति अनुसार प्रत्येक वडामा त्यहाँको जनसंख्या अनुसार महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेवीकाहरु राख्ने रहेको छ । जसले हाल नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार ल्याउन ठूलो भूमिका निर्वाह गरेका छन् । ग्रामीण जनताको स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास गर्नका लागी प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक सेवा प्रदान गर्दै आईरहेका यीनले खासगरी आमा र ५ वर्षमुनिका वालवालिकाको स्वास्थ्य सुधारमा महत्वपूर्ण योगदान रहेको छ । बेलौरी नगरपालिका अन्तर्गत ११८ स्वा.स्वयम् सेवीका रहेका छन् । त्यसैले नगरपालिकाले पनि स्वास्थ्य स्वयम् सेवीकाको भूमिकालाई अझै वलियो बनाउनका लागी उत्प्रेरकमुलक कार्यक्रमका संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ६५ स्वयम् सेविकाको विवरण

	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	वडा	जम्मा

	नं.१	नं.२	नं.३	नं.४	नं.५	नं.६	नं.७	नं.८	नं.९	नं.१०	
संख्या	९	१२	९	१०	१२	१५	८	१३	१४	१६	११८

स्रोत: स्वास्थ्य शाखा, बेलौरी नपा, २०७५

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ खानेपानी सुविधाको अवस्था

खानेपानी तथा सरसफाइए सेवा आधारभुत मानव अधिकारको रुपमा स्थापित छ । खानेपानीको पहुँचलाई नेपालको संविधानमा मौलिक हकको रुपमा नै व्याख्या भएबाट यस क्षेत्रमा थप जोड दिनु आवश्यक भएको छ। चौधौ आवधिक योजना अनुसार हाल खानेपानी सेवाको संरचना पुगेको जनसंख्या ८३.६ प्रतिशत रहेको छ। अझैपनि वर्षेनी पानीजन्य रोगबाट ग्रामीण भेगमा मृत्यु हुनेको संख्या अधिक रहेको छ । तराई क्षेत्रमा जमिनमुनि थोरै सतहमा पानी निस्कने भएतापनी पिउनयोग्य पानीमा भने अझै कमै नागरिकहरुको पहुँच पुगेको देखिन्छ । यस बेलौरी नगरपालिकामा ९३ प्रतिशत मानिसहरुले अहिले सम्म ट्युवेल वा हातेपम्पबाट पानीको प्रयोग गरिरहेका छन् भने जम्मा ७ प्रतिशत मानिसलेमात्र खानेपानीको सेवा धाराबाट लिईरहेको पाईयो । स्वास्च्छ खानेपानीको प्रयोग गर्ने परिवार संख्या वडा नं.४ मा वढी रहेको पाईन्छ । नगरपालिकाको केन्द्र र पुरानो बजार भएका कारणपनि यस वडामा खानेपानीको सुविधा रहेको पाईन्छ। त्यसैगरी स्वच्छ खानेपानी सेवाबाट एउटा घरधुरीपनि लाभावन्ति नभएको वडामा वडा नं.३ पर्दछ। अन्य विवरण तलको तालिकाबाट हेर्नसकिन्छ।

तालिका नं. ६६ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

वर्ड नं.	धारा र पाइप		टयुवेल र हाते पम्प		ढाकिएको इनार र कुवा		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	१	०.०१	६३३	६.३५	१	०.०१		०.००
२	७	०.०७	६५३	६.५५		०.००	२	०.०२
३		०.००	९४२	९.४५		०.००		०.००
४	३६०	३.६१	७४०	७.४२		०.००	१	०.०१
५	१	०.०१	१०८६	१०.८९	१	०.०१		०.००
६	३२५	३.२६	९५८	९.६१		०.००	१४	०.१४
७	४	०.०४	६३६	६.३८		०.००		०.००
८	१	०.०१	१०८०	१०.८३		०.००		०.००
९	४	०.०४	१२१४	१२.१८	१	०.०१	३	०.०३
१०	१	०.०१	१२९९	१३.०३	२	०.०२		०.००
जम्मा	७०४	७.०६	९२४१	९२.६९	५	०.०५	२०	०.२०

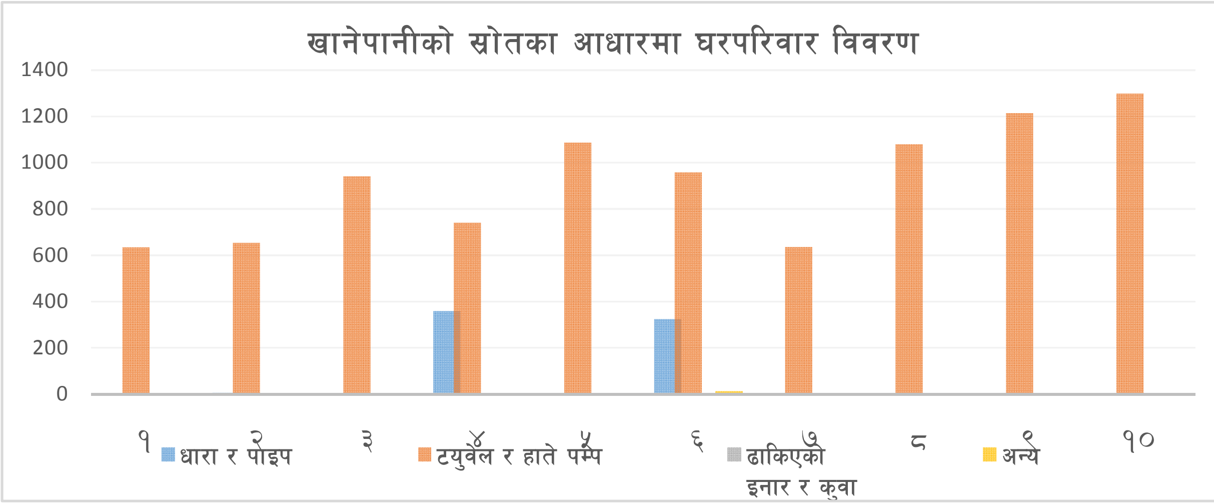

५.३.२ शौचालयको प्रयोगको अवस्था

मुलुकलाई खुला दिसापिसाबमुक्त क्षेत्रको घोषणा गरी वातावरणीय सरसफाईमा विशेष जोड दिने र खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रको दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने अपेक्षा नेपाल सरकारको रहेको छ। सोही लक्ष्य पूरागर्न सरकारलाई मद्दत पुगोस् भन्ने उद्देश्यका साथ बेलौरी नगरपालिकाले पनि २०७३ सालमा नगरपालिकालाई खुला दिसापिसाबमुक्त नगरपालिका भनि घोषणा गरेको थियो।

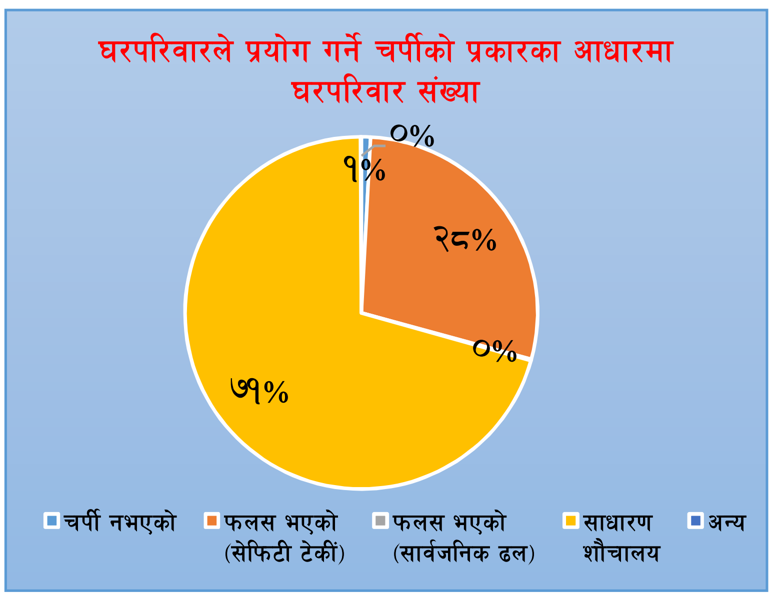

नगरपालिकाको वस्तुस्थिती विवरण २०७५ अनुसार नगरपालिकाको कुल घरपरिवार ९९७० मध्ये ७१ प्रतिशत घरपरिवारमा साधारण शौचालय, २८.६६ प्रतिशत घरपरिवारमा फ्लसभएको (सेफ्टी ट्याङ्कीमा) शौचालय, १३ वटा घरपरिवारमा फ्लस भएको र सार्वजनिक ढलमा मिसिने शौचालय र ८५ वटा घरपरिवारमा अझैपनि कुनैप्रकारको शौचालय नरहेको पाईयो। शौचालयका साथसाथै नुहाउनका लागी वाथरुमको प्रयोगगर्ने परिवारमा जम्मा २.७६ प्रतिशत परिवारसंख्या रहेको पाईयो। नगरपालिका खुला दिसापिसाब मुक्त भईसकेको कारण शौचालय नबनेका घरपरिवारहरुको विवरण लिई बनाउनकालागी सहयोग तथा सल्लाह दिई पूर्णसरसफाई युक्त नगरपालिका बनाउनका लागी योजना बनाउनुपर्ने देखिन्छ। सानो सङ्ख्याले मात्र खुल्ला स्थानमा दिसापिसाब गर्दासमेत समुदायको ठूलो हिस्साको जनस्वास्थ्य प्राणघातक संक्रामक रोगहरूको जोखिममा

पर्ने हुँदा चर्पी प्रयोगलाई अनिवार्य गर्ने र चर्पीको गुणस्तर सुधारमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । शौचालयको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.. ६७ शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	चर्पी नभएको		फलस भएको (सेफिटी टेकीं)		फलस भएको (सार्वजनिक ढल)		साधारण शौचालय		बाथरुम (भएको नभएको)		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
०१	३	०.०३		०.००	१	०.०१	६३१	६.३३		०.००	१	०.०१
०२		०.००	३	०.०३	१	०.०१	६५९	६.६१	७	०.०७	५	०.०५
०३	३	०.०३	३	०.०३	२	०.०२	९१६	९.१९	३०	०.३०		०.००
०४	३	०.०३	१००१	१०.०४	६	०.०६	८९	०.८९	५	०.०५		०.००
०५	१९	०.१९	१८	०.१८		०.००	१०५६	१०.५९	७	०.०७		०.००
०६	३	०.०३	१२५	१.२५		०.००	१२७०	१२.७४	१३०	१.३०		०.००
०७	३	०.०३		०.००	१	०.०१	६३८	६.४०		०.००		०.००
०८	३	०.०३	२२७	२.२८		०.००	८४३	८.४६	५९	०.५९		०.००
०९	३६	०.३६	४९३	४.९४		०.००	६९३	६.९५	१८	०.१८		०.००
१०	१२	०.१२	९८७	९.९०	२	०.०२	३०३	३.०४	१९	०.१९		०.००
जम्मा	८५	०.८५	२८५७	२८.६६	१३	०.१३	७०९८	७१.१९	२७५	२.७६	६	०.०६

५.३.३ शौचालयको प्रयोगको अवस्था

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मुख्य स्थान जस्तैः वसपार्क, वजारक्षेत्र, पार्कहरुमा आउने नागरिकहरुलाई दिसापिसाबका लागी सुविधाहोस् साथै वातावरणीय सरसफाईमा मद्दत पुगोस् भन्ने उद्देश्यका साथ नगरपालिकाका विभिन्न ५ स्थानमा सार्वजनिक शौचालय रहेको पाईयो । तर ती शौचालयहरुलाई सुविधाजनक, सफा र स्वच्छ बनाउनका लागी उचित व्यवस्थापनको आवश्यकता रहेको छ । जसका लागी नगरपालिकाले उचित योजना सहित यसतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । साथै दिन प्रतिदिन वढ्दै गईरहेको शहरीकरणले गर्दा नगरको वातावरणमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्षरुपमा असरपर्ने भएका कारण अन्यवडाका पनि वजारक्षेत्रमा पर्यटकीय गन्तव्यहरुमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण र उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक शौचालयको विवरण तपशिल वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ६८ सार्वजनिक शौचालयको विवरण

सिं.नं.	स्थान	कच्ची संख्या	पक्की संख्या	कैफियत
१	बेलौरी वसपार्क वडा नं.४	०	१	

२	चिल्ड्रेन पार्क वडा नं.४	०	१	
३	गोकुलपूर बजार वडा नं.२	०	१	
४	कलकत्ता बजार वडा नं.८	०	१	
५	रामनगर वडा नं.५	०	१	

५.३.४ फोहोरमैला व्यवस्थापन

स्वच्छ नगरपालिका, हरित नगरपालिका भन्ने अवधारणा अनुरुप नगरपालिकालाई वातावरणमैत्री बनाउनका लागी नगरपालिकाले सरसफाई सम्वन्धि अभियानलाई निरन्तरता दिनुपर्ने देखिन्छ । खुला दिसापिसाबमुक्तले मात्र नगरपालिकालाई स्वस्थ र सफा राख्न सकिदैन । दैनिक जसो सार्वजनिक स्थल, वजार, घरबाट निस्कने फोहोरमैलाका उचित व्यवस्थापन गर्नाले मात्र सुन्दर नगरपालिका सफा नगरपालिका बनाउन सकिन्छ । जसले विश्वको वढ्दो तापमानलाई घटाउनका लागी मद्दत पुग्दछ । जसका लागी नगरपालिकाले फोहोर व्यवस्थापनका लागी ल्याण्ड फिल साईटको पनि व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ र टोलटोलमा कुहिने र नकुहिने फोहोरको वर्गिकरणगरी पुन: प्रयोग गर्न सकिने वस्तुलाई रिसाईकिलिङकाललागी जमा गर्न नागरिकलाई जिम्मेवार र सचेत बनाउनुपर्ने देखिन्छ । फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागी नगरपालिकामा भएका प्रयास ।

तालिका नं.६९ नगरपालिका क्षेत्रमा निस्कने फोहोरमैला सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	फोहोरमैला व्यवस्थापन	ल्याण्डफिल साईट को व्यवस्था	कुहिने नकुहिने वस्तुको वर्गिकरण	सरसफाई व्यवस्थापन सवारी साधनको अवस्था
१.	छ	छैन	छैन	छ (१ ट्याक्टर र १ ठेला वजार क्षेत्रमा मात्र)

५.३.५ फोहोर विसर्जन, करेसावारी आदिका आधारमा घरधुरी संख्या

नगरवासीहरुले आफ्नो घरभित्रबाट निस्कने फोहोरमैलाको व्यवस्थापन कसरी गर्दछन् भन्ने कुरा पत्तालगाउनका लागी यो तथ्यांक संकलन गरिएको हो । जसबाट स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्वन्धिको चेतनाको स्तर जाँच्न र आगामी दिनमा नगरपालिकालाई पूर्ण सफा नगरपालिका घोषणा गर्नका लागी नगरपालिकाले आफ्नो वार्षिक तथा आवधिक योजनामा यस विषय सम्वन्धि कार्यक्रम तयार पार्न यो तथ्यांकले मद्दत पुर्‍याउने छ । यस नगरपालिकामा रहेका कुल घरधुरीसंख्या मध्ये ८९ प्रतिशत घरपरिवारले निश्चित स्थान खाल्डोमा फाहोर फाल्ने गरेको देखियो । त्यसैगरी जैविक अजैविक फोहोर व्यवस्थापनमा ४१ प्रतिशत घरपरिवारले जैविक फोहोर व्यवस्थापन गर्ने गरेको, ८० प्रतिशत परिवारसंग करेशावारी भएको यस तथ्यांकले देखाउँछ । करेसावारीमा विभिन्न प्रकारका मलको प्रयोग गर्ने घरपरिवारमा २२ प्रतिशतले कम्पोष्ट गोबरको प्रयोग गर्ने गरेको, २२ प्रतिशतले कम्पोष्ट र रसायनिक (छ्यासमिस) को प्रयोगगरको पाईयो । त्यसैगरी, तरकारीमा लाग्ने विभिन्न प्रकारका रोग तथा किराहरुबाट बचाउन र छिटो, धेरै तरकारी फलाउने उद्देश्का साथ करेसावारीमा विषादीको प्रयोग गर्ने घरपरिवार. १५ प्रतिशत रहेको पाईयो र नगर्नेमा ३८ प्रतिशत रहेको छ । यस्ता विषादीले स्वास्थ्यमा पार्ने असरका वारेमा विभिन्न समुहहरुमार्फत नगरपालिकाले सचेतनामुलक कार्यक्रम संचलनगर्नुपर्ने देखिन्छ । फोहोरको व्यवस्थापन र करेसावारी सम्वन्धि वडागत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ७० फोहोर विसर्जन, करेसावारीको प्रयोगका आधारमा घरधुरी संख्या

वडा नं.	फोहोर विसर्जन			जैविक अजैविक व्यवस्थापन		करेसावारी		करेसावारीमा मल प्रयोग				करेसावारीमा विषादी प्रयोग	
	निश्चित स्थान खाल्डो	करेसावारी	जथाभावी	छ	छैन	छ	छैन	जैविक	रसायनिक	कम्पोष्ट गोवर	छ्यासमिस	छ	छैन
०१	३८४	२४८	१	४२८	२०३	६१७	१७		१	११९	२४७	२९३	७४
०२	४४०	११४	१	५२०	२३६	६६०	२	१			६२८	६३०	
०३	९२७	१	२	४१	८८९	६८८	२५१	१		१	२४	३	२२
०४	१०६८	१८	४	४०४	६९२	७९७	२९८	२०२	५	१४		१२	२०८
०५	१०४७	१२	२	३७७	६९२	६९७	३६९	१७	९	६४७	१	८२	५९२
०६	१२३७	३	२	१०२०	२३७	१२४४	१०	४७०	९	२०२	१९०	१९५	६६१
०७	६२५	६	२	३६६	२६३	५९४	४५		४८	५३७	२	८०	५०६
०८	१०७१	२		२७३	८०४	१०१३	६५	१७७		४५७	३४३	१५३	८२३
०९	११८२	१३	८	३९८	८०३	४९४	६९७		१	१५३	१९२	५१	२९४
१०	९०२	२९६	६५	२८२	९९५	११६३	११७	६	१	२१	६०५	३०	५९९
जम्मा	८८८३	७१३	८७	४१०९	५८१४	७९६७	१८७१	८७४	७४	२१५१	२२३२	१५२९	३७७९
प्रतिशत %	८९	७	१	४१	५८	८०	१९	९	१	२२	२२	१५	३८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण २०७५

५.३.६ व्यक्तिगत तथा घरेलु सरसफाई

कुनैपनि ठाउँको सभ्यता जनाउने भनेको उक्तठाउँमा वसोवास गर्ने नागरिकहरुको व्यक्तिगत सरसफाई तथा आफ्नो घर र घरवरपरको वातावरण कस्तो छ भन्ने कुरालेपनि निर्धारण गर्दछ । जसले उक्त ठाउँको स्वास्थ्य अवस्थाका बारेमा पनि सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ । घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा यस नगरपालिका विभिन्न वडामा वस्ने परिवारहरुमा ९६.४१ प्रतिशत घरपरिवारका सदस्यहरुले खाना खाईखानुभन्दा अगाडी र दिशापिसाब गरिसकेपछि साबुन पानीले हातधुने गरेको पाईयो । त्यसैगरी ९५.४८ प्रतिशत घरपरिवारले कुहिने फोहोरचिज वस्तुलाई खाल्डोमा हाल्ने गरेको पाईयो । भाडाधोईसके पछि चाङ वा सफाठाउँमा सुकाउने घरपरिवारमा ८८.९७ प्रतिशत रहेका छन्, ९५.२४ प्रतिशत घरपरिवारको घरआँगन सफाहुने गरेको पाईयो । अधिकांस ग्रामीण क्षेत्रमा गाईवस्तुको गोठ आफूवस्ने घरसँग हुने गरे भएतापनी यस नगरपालिकामा ८०.६० घरपरिवारमा गाईभैसी र अन्य वस्तुभाउको गोठ छुट्टै रहेको छ । त्यसैगरी यस नगरपालिकामा अधिक ग्रामीण वस्ती रहेकाले अधिकांस कच्ची घरहरु रहेका छन् । सरसफाईको दृष्टिकोणले हेर्ने हो भने ७६.०४ घरपरिवारहरुले घरको भित्री भित्ता लिपपोत गरेको भेटियो भने ७५.३२ प्रतिशतले घरको वाहिरी भित्तापनि लिपपोत गरेको देखियो । वडागत रुपमा व्यक्तिगत तथा घरेलु सरसफाईको अवस्था तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७१ व्यक्तिगत तथा घरेलु सरसफाइको अवस्थाका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	साबुन पानीले हात धुने		फोहोर व्यवस्थापन खाल्डो		भांडा सुकाउने ठांउ		घर आगन सरसफाई		गाई भैसी वस्तुभाउ राख्ने छुटटै गोठ		घरको भित्री भित्ता पिपपोत गरिएको		घरको वाहिरी भित्ता लिपेको		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
०१	६३४	६.३६	६३०	६.३२	६३२	६.३४	६३४	६.३६	६१८	६.२०	६३०	६.३२	६३२	६.३४		०.००
०२	६५५	६.५७	६३५	६.३७	६३२	६.३४	६३५	६.३७	६३३	६.३५	६५२	६.५४	६२८	६.३०		०.००
०३	९६७	९.७०	९६६	९.६९	९६५	९.६८	९६०	९.६३	७६३	७.६५	७७१	७.७३	७७४	७.७६		०.००
०४	९३९	९.४२	९३५	९.३८	८८४	८.८७	९३२	९.३५	४१८	४.१९	५०८	५.१०	५०६	५.०८	१	०.०१
०५	१०९९	११.०२	१०९६	१०.९९	१०९०	१०.९३	१०९१	१०.९४	९३३	९.३६	७७५	७.७७	७५०	७.५२		०.००
०६	१०८८	१०.९१	१०७८	१०.८१	१०६०	१०.६३	१०८१	१०.८४	१०७५	१०.७८	१०३४	१०.३७	१०३१	१०.३४		०.००
०७	१२९७	१३.०१	१२८५	१२.८९	१२७०	१२.७४	१२८८	१२.९२	९८२	९.८५	४८८	४.८९	४७१	४.७२		०.००
०८	६३५	६.३७	६३५	६.३७	२३५	२.३६	६३३	६.३५	६३२	६.३४	६३३	६.३५	६३२	६.३४		०.००
०९	१०८०	१०.८३	१०६५	१०.६८	१०५९	१०.६२	१०५८	१०.६१	९६८	९.७१	१०५२	१०.५५	१०४९	१०.५२		०.००
१०	१२१८	१२.२२	११९४	११.९८	१०४३	१०.४६	११८३	११.८७	१०१४	१०.१७	१०३८	१०.४१	१०३६	१०.३९	१	०.०१
जम्मा	९६१२	९६.४१	९५१९	९५.४८	८८७०	८८.९७	९४९५	९५.२४	८०३६	८०.६०	७५८१	७६.०४	७५०९	७५.३२	२	०.०२

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१ लिंग अनुसार बालवालिकाको (अठार वर्ष मुनिका) विवरण

नेपालको वालवालिका सम्वन्धि ऐन २०७५ अनुसार वालवालिका भन्नाले १८ वर्ष उमेर पूरा नगरेको व्यक्ति सम्झनुपर्दछ । यो भन्दा पहिला वालवालिका सम्वन्धि ऐन २०४८ अनुसार वालवालिका भन्नाले १६ वर्ष उमेर पूरा नभएकालाई वालवालिका भनिन्थ्यो । बलौरी नगरपालिकामा कुल जनसंख्याको ३४.७ प्रतिशत जनसंख्या वालवालिकाको रहेको छ । वालवालिकाको सबैभन्दा वढी संख्या वडा नं.९ मा ४.७२ प्रतिशत रहेको छ भने सवैभन्दा कम वडा नं. १ मा १.३५ प्रतिशत रहेको छ । वडागत लिंगअनुसार वालवालिकाको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ७२ लिङ्ग र उमेर अनुसार वालवालिकाको विवरण

वडा	लिङ्ग	०-२ वर्ष	३-५ वर्ष	६-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१८ वर्ष	जम्मा	प्रतिशत (%)
०१	पुरुष	४१	६०	७५	१०९	९३	३७८	
	महिला	२९	४८	७५	१०९	११०	३७१	
	जम्मा	७०	१०८	१५०	२१८	२०३	७४९	१.३५
०२	पुरुष	२२	७३	१८५	२२२	१८५	६८७	
	महिला	१३	६५	१६०	२५१	२०६	६९५	
	जम्मा	३५	१३८	३४५	४७३	३९१	१३८२	२.५०
०३	पुरुष	११७	१४५	१८६	३१०	२७३	१०३१	
	महिला	९५	११६	१९५	२७६	२५७	९३९	
	जम्मा	२१२	२६१	३८१	५८६	५३०	१९७०	३.५६
०४	पुरुष	१२१	१५४	२०२	२७४	२८२	१०३३	
	महिला	७२	१२९	१६३	२८०	२३८	८८२	
	जम्मा	१९३	२८३	३६५	५५४	५२०	१९१५	३.४६
०५	पुरुष	१२६	१६८	२२२	३८२	३७३	१२७१	
	महिला	१०२	१४०	१९४	३५३	३७०	११५९	

	जम्मा	२२८	३०८	४१६	७३५	७४३	२४३०	४.३९
०६	पुरुष	१२७	१५५	१८७	३२४	३१३	११०६	
	महिला	११२	१२८	१५२	३२०	२५५	९६७	
	जम्मा	२३९	२८३	३३९	६४४	५६८	२०७३	३.७५
०७	पुरुष	७६	७२	११७	२१०	२३१	७०६	
	महिला	८२	६१	११४	१६७	१८७	६११	
	जम्मा	१५८	१३३	२३१	३७७	४१८	१३१७	२.३८
०८	पुरुष	८९	१४२	२१०	३४१	३२५	११०७	
	महिला	८९	१२९	१९४	३३८	३४२	१०९२	
	जम्मा	१७८	२७१	४०४	६७९	६६७	२१९९	३.९७
०९	पुरुष	१०६	१९४	२६२	४१२	३७१	१३४५	
	महिला	१०६	१७७	२४१	३९०	३५५	१२६९	
	जम्मा	२१२	३७१	५०३	८०२	७२६	२६१४	४.७२
१०	पुरुष	१२६	१७२	२३९	३९६	४१५	१३४८	
	महिला	११४	१५२	२१९	३७५	३६९	१२२९	
	जम्मा	२४०	३२४	४५८	७७१	७८४	२५७७	४.६६
जम्मा	पुरुष	९५१	१३३५	१८८५	२९८०	२८६१	१००१२	
	महिला	८१४	११४५	१७०७	२८५९	२६८९	९२१४	
	जम्मा	१७६५	२४८०	३५९२	५८३९	५५५०	१९२२६	३४.७

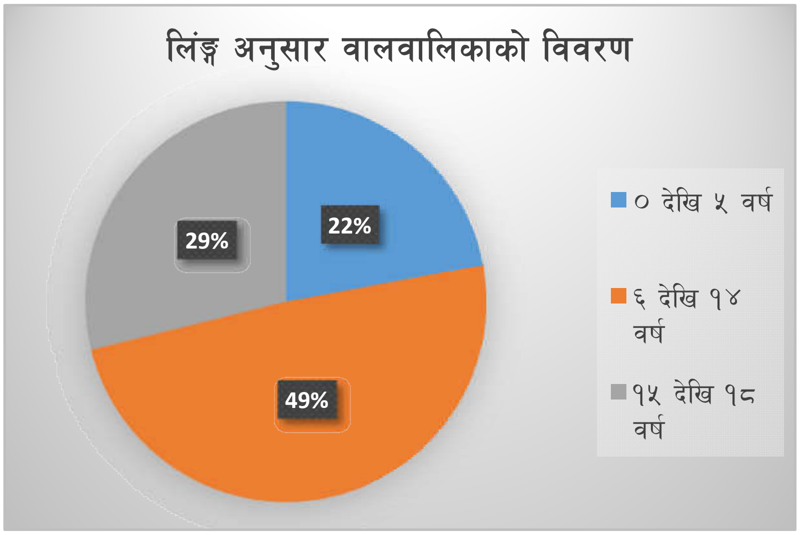

५.४.२ कामदारको रुपमा घर वाहिर रहेका बालवालिका

यस नगरपालिकामा रहेको १८ वर्ष सम्मका वालवालिकाको कुल जनसंख्या १९२२६ मध्ये ३४ जना १६ वर्षमुनिका वालवालिका अन्यत्र कामगर्नको गएको पाईयो जसमा होटल रेष्टुरेन्टमा कामगर्ने वालवालिकाको संख्या वढीरहेको पाईन्छ त्यसमा पनि वालिकाहरुको संख्या वढी रहेको छ । नेपालको संविधानले वालवालिकाको हक सम्वन्धि धारा ३९ मा नै मौलिकहकहरुको व्यवस्थागरेको छ । नेपालको कानुनले कुनैपनि वालवालिकालाई जोखिमपूर्ण कार्य लगाउन नपाउने व्यवस्था गरेको छ । १४ वर्ष उमेर नपुगेका वालवालिकालाई श्रमिकका रुपमा कुनैपनि काममा लगाउन नपाउने व्यवस्था रहेको छ । होटल रेष्टुरेन्ट जस्ता क्षेत्रमा वालवालिकाहरुमाथी मानसिक, शारिरीक तथा यौनहिंसा हुने वढी जोखिम भएका कारण यस्ताक्षेत्रमा वालवालिकालाई काममा नपठाउन र काममा नराख्न घरपरिवार तथा व्यवसायिलाई सचेत पार्न नगरपालिकाले जरुरी देखिन्छ । यस्ता श्रममा गएका वालवालिकाको पहिचान गरी अभिभावकलाई आयमुलक कार्यको लागी सहयोग गर्ने र वालवालिकालाई शिक्षा आर्जन गराउनकालागी नगरपालिकाले विशेष कार्यक्रमहरुको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ । एक जना वालवालिकामात्र श्रममा देखापरे पनि नगरक्षेत्रलाई वालमैत्री बनाउनका निम्ती अप्ठ्यारो पर्न जान्छ । यस नगरपालिकामा रहेका जम्मा १० वटा वडा मध्ये ४ वटा वडामा मात्र वालवालिका अन्यत्र कामगर्न गएको देखियो । जसमा वालवालिकालाई कामका लागी अन्यत्र पठाउने परिवारको संख्या वडा नं.९ रहेको छ ।

तालिका नं. ७३ वाल वालीका अन्यत्र काम गर्न गएका आधारमा परिवार संख्या विवरण (उमेर १६ वर्ष भन्दा कम भएका)

वडा		घरेलु कामदार	होटल तथा रेष्टुरां	उद्योग	जम्मा
०५	महिला	०	३	१	४
	पुरुष	०	०	०	०
	जम्मा	**०**	**३**	**१**	**४**
०८	महिला	१	०	०	१
	पुरुष	१	०	४	१
	जम्मा	**२**	**०**	**४**	**१**

०९	महिला	५	६	२	१३
	पुरुष	५	१		६
	जम्मा	**१०**	**७**	**२**	**१९**
१०	महिला	०	४	१	५
	पुरुष	०	०	०	०
	जम्मा	**०**	**४**	**१**	**५**
जम्मा	**महिला**	६	१३	४	२३
	पुरुष	६	१	४	११
	जम्मा	१२	१४	८	३४

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.३ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या

२०६८ को जनगणना अनुसार नेपालको कुल जनसंख्याको १.९४ प्रतिशत जनसंख्या अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको रहेको छ । जसमा शारिरीकरुपमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ३६.३ प्रतिशत रहेका छन् । नेपालको संविधानले अपाङ्गता भएका नागरिकलाई विविधताको पहिचान सहित मर्यादा र आत्मसम्मानपूर्वक जीवनयापन गर्न पाउने र सार्वजनिक सेवा तथा सुविधामा समान पहुँचको हक स्थापित गरेको छ । नेपाल सरकारले विभिन्न अन्तराष्ट्रिय महासन्धिहरुको कार्यान्वयनका लागी समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम, आर्थिक, सामाजिक तथा राजनीतिक समावेशीकरण, सकारात्मक विभेद तथा निजामति सेवामा आरक्षण, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुद्धारा संञ्चालित संघसंस्थाहरु मार्फत अपाङ्गता भएका क्षेत्रका कार्यक्रमहरु सञ्चालन, पूर्ण असक्त र अति अशक्तहरुका लागी सामाजिक सुरक्षा भत्ता एवम् व्यवसायिक तालिम कार्यक्रमपनि संचालन गर्दै आएको छ । यस बेलौरी नगरपालिकामा पनि जम्मा जनसंख्यामा ५८५ अर्थात १.०६ प्रतिशत जनसंख्या अपाङ्गता भए व्यक्तिहरुको रहेको छ । जसमा शारिरीक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु वढी रहेका छन् । अपाङ्गता भएका व्यक्ति सबैभन्दा वढी वडा नं.१० मा ९३ जना रहेका छन् भने सबैभन्दा कम वडा नं.९ मा रहेका छन् । नगरपालिका आफै स्थानीय सरकार भएका कारण अपाङ्गता भएका व्यक्ति लक्षित सिपमुलक, आयमुलक कार्यक्रमका साथसाथै, अपाङ्गता भएका वालवालिकाहरुका लागी विशेष शिक्षाको व्यवस्था गर्नका लागी निदृष्ट योजनाहरु बनाई कार्यान्वन गर्नुपर्ने देखिन्छ । वडागत रुपमा नगरपालिकामा भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.७४अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा	अनुवंशियरक्तस्रवा (हेमोफेलिया) सम्वन्धिअपाङ्गता	दृष्टिसंबन्धि	बौद्विक	मानसिक वा मनोसामाजिक	वहुअपाङ्गता	शारिरीक	श्रवणदृष्टि विहिन	सुनाईसम्बन्धि (वहिरा, सुस्तश्रवण)	स्वररवोलाई	जम्मा
0१		१२	१	१३		२९		१०	८	७३
0२		८		१०	३	३३	१	३	४	६२
0३		१		३	१	१६			४	२५
0४		५	२	३		१०	१	५	३	२९
0५		१६	४	३		३६	१	४	४	६८

0६	१	८	२	७	११	४८		४	८	८९
0७		१०		४	६	३४	१	५	७	६७
0८		६	२	१		१८		४	१२	४३
0९		३	४	३	२	१४	१	२	७	३६
१०		६	१	२	१३	३४	२	२	३३	९३
जम्मा	१	७५	१६	४९	३६	२७२	७	३९	९०	५८५
प्रतिशत	०.००	०.१४	०.०३	०.०९	०.०७	०.४९	०.०१	०.०७	०.१६	१.०६

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.४ अपांगता परिचयपत्रका आधारमा जनसंख्याको विवरण

बेलौरी नगरपालिकाको कुल जनसंख्यमा १.०६ प्रतिशत अपांगता भएका व्यक्तिहरु रहेका छन् । अपांगता भएका व्यक्तिहरुको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणका हेतु नेपालसरकारले अपांगताको प्रकारका आधारमा परिचयपत्र वितरण गर्ने गरेको छ ।

अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्नका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गताका आधारमा शारीरिक अपाङ्गता, दृष्टिविहीन र न्यून दृष्टियुक्त, स्वरबोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता, सुस्त श्रवण र बहिरा, श्रवण दृष्टिविहिनता, मानसिक अपाङ्गता, बौद्धिक अपाङ्गता, बहुअपाङ्गता गरी सात किसिमले र गाम्भीर्यताका आधार मा तह क (रातो रङको परिचयपत्र), तह ख (नीलो रङको परिचयपत्र), तह ग (पहेलो रङको परिचयपत्र) र तह घ (सेतो रङको परिचयपत्र) गरी चार तहमा विभक्त गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्य सुरु गरिएको छ।

अपांग परिचय पत्र महिला विकास शाखामार्फत वितरण गर्ने गरिन्छ । यस बेलौरी नगरपालिकामा जम्मा अपांगता भएका व्यक्तिहरु मध्ये ५६.९२ प्रतिशतले मात्र परिचय पत्र प्राप्त गरेको देखिन्छ । अझैपनि ४३.०८ प्रतिशतले परिचयपत्र नपाएको देखिन्छ । परिचय पत्र पाएका मध्ये २८.२१ प्रतिशत व्यक्तिले निलो अर्थात ख वर्गको परिचयपत्र पाएको देखिन्छ । १७.०९ प्रतिशतले रातो अर्थात क वर्गको परिचय पत्र पाएको देखिन्छ ।

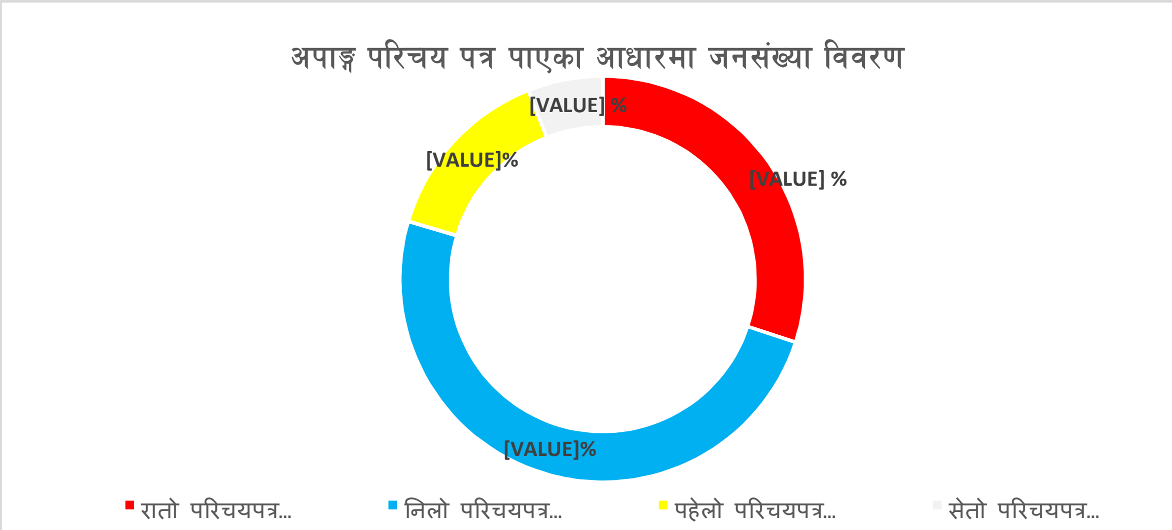

तालिका नं. ७५ अपांगता परिचय पत्रका आधारमा जनसंख्याको विवरण (जम्मा)

वडान	रातोपरिचयपत्र (कवर्ग)	निलोपरिचयपत्र (खवर्ग)	पहेलोपरिचयपत्र (गवर्ग)	सेतोपरिचयपत्र (घवर्ग)	जम्मा
१	५	१०	२	४	२१
२	१०	२३	७	३	४३
३	७	५	५	१	१८
४	४	१७	१		२२
५	१२	१८	६	३	३९
६	१२	२३	८	२	४५
७	५	५	७	३	२०
८	५	२४	६	२	३७
९	११	१३	३	२	२९
१०	२९	२७	३		५९
जम्मा	१००	१६५	४८	२०	३३३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.५ अपांगता भएको अवस्थाका आधारमा जनसंख्याको विवरण (जम्मा)

अपांगताहुने निश्चित समय या उमेर नभई जुनसुकै समयमापनि हुन सक्दछ । यस नगरपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा अपांगताको मुख्य ४ वटाकारणहरुको तथ्यांक संकलन गरिएको थियो । जसमा जन्मजात अपांगताहुनेको संख्या २९० रहेको छ । यो संख्या सबैभन्दा वढी वडा नं.१० मा देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा नं.३ मा देखिन्छ । त्यसैगरी, अपांगताको कारणमा ३० जना जन्मदाको समयमा अपांग भएको तथ्यांक पाईएको छ र ७ जनाले अपांगताको कारण थाहा नभएको भन्ने तथ्यांक आएको छ । जन्मजात अपांगता हुनुमा गर्भावस्थामा हुनेगरेको स्वास्थ्य परिक्षण, खानपान र

रहनसहनको मुख्य भूमिका रहन्छ । त्यसकारण कुनै पनि वालवालिकाले अपांग भएर जन्मन नपरोस भन्नकालागी नगरपालिकाले गर्भावस्थामा हुन सक्ने जोखिम र वच्चामा त्यसको प्रभावबारे विभिन्न आमासमुह, महिला समूहमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने जरुरी देखिन्छ ।

तालिका नं. ७६ अपांगताको अवस्थाका आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा	जन्मपश्चात (दुर्घटनाकोकारण)	जन्मपश्चात (रोगकोकारण)	जन्मजात	जन्मदकोसम यमा	जम्मा
०१	१९	१५	३५	४	७३
०२	१३	१८	२१	१०	६२
०३	५	६	१४		२५
०४	४	३	१८	४	२९
०५	१२	२५	३०	१	६८
०६	१७	२५	३६	५	८३
०७	१५	१८	३४		६७
०८	१२	९	२२		४३
०९	५	९	२२		३६
१०	५	२६	५६	५	९२
जम्मा	**१०७**	**१५६**	**२९०**	**३०**	**५७८**

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.६ महिला हिसां सम्वन्धी विवरण

महिला भएर जन्मनु र त्यसमा सामाजिक लैंगिकताको दृष्टिकोणले समाजले गर्ने अनुचित वोली, कार्य वा व्यवहार जसले महिलाको आत्म सम्मानमा चोट पुग्दछ । त्यस्ता कार्य तथा व्यवहारलाई नै महिला हिंसा मानिन्छ । राष्ट्रिय जनसांख्यि तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०११ अनुसार ८५ प्रतिशत महिलाहरुले श्रीमानबाट शारिरीक तथा मानसिक हिंसा भोगीरहेको छन् । नेपालमा लैंगिक हिंसा र घरेलु हिंसा सम्वन्धि विभिन्न कानुनहरु निर्माण भएतापनि यसको प्रभावकारी कार्यान्वय भएको पाईदैन । ग्रामीण क्षेत्र, अशिक्षित महिलाहरु यो कानुनका विषयमा नै जानकर भएको पाईदैन । भने कतिपयले आफुमाथी भएको हिंसालाई वाहिर पनि ल्याउन चाहदैनन । विगत १ वर्षको तथ्यांक हेर्दा यस बेलौरी नगरपालिकामा पनि २२ जना महिला घरेलु हिंसाबाट पिडित भई प्रहरीकहाँ उजुरी परेको देखिन्छ । जसमध्ये १५ महिला श्रीमान्बाट पिडीत भएका देखिन्छन् । तर हालको अवस्थाहेर्दा मिलापत्र भई संगै बसेको देखिन्छ । नगरपालिकामा न्यायिक समितिको गठन भईसकेका कारण अहिले प्रहरीकहाँ फौजदारी, सार्वजनिक मुद्दावाहेक कमैसंख्यामा पिडीत आउने गरेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ७७विगत १ वर्षमा प्रहरीकहाँ महिलाहिंसा सम्वन्धि परेको उजुरी विवरण

सि.नं.	विवरण	संख्या	हालको अवस्था
१	घरेलु हिंसावाट पिडित	२२	मिलापत्र भएको
२	वहुविवाह रहेको	०	

३	वेचविखनमा परेको	०	
४	श्रीमानवाट पिडित/ पिटिएका	१५	मिलापत्र भएको
५	द्वन्दवाट पिडित	०	
६	सामाजिक कुरिती लगाईएका	०	
जम्मा		३७	

श्रोतः इलाका प्रहरी कार्यालय, वेलौरी, २०७५।९।२९

५.४.७ वालवालिकाहरुको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण

विगत १ वर्ष भित्र यस बेलौरी नगरपालिकामा रहेको प्रहरी कार्यालयमा ५ वटा यौन हिंसाका मुद्दा उजुरी परेका छन् र ५ वटै मुद्दा हाल अदालतमा परेका छन् । यी ५ वटा यौन हिंसामा ४ जना वालिकाहरु पिडीत रहेका छन् ।

तालिका नं. ७८ वालवालिकामाथीको हिंसा सम्वन्धि विवरण

घटना विवरण	घटेका घटना सङ्ख्या	उजुरी परेका सङ्ख्या	अदालतमा मुद्दा परेका सङ्ख्या	पीडित बनाइएका बालबालिकाको सङ्ख्या			उद्दार गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या		
				बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा
अपहरण	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हत्या		०	०	०	०	०	०	०	०
यौन हिंसा	५	५	५	५	०	०	५	०	०
जम्मा	५	५	५	४	०	०	४	०	०

श्रोतः इलाका प्रहरी कार्यालय, वेलौरी, २०७५।९।२९

५.४.८ द्वन्द्वबाट पिडीत भएका आधारमा परिवार संख्याको विवरण

नगरपालिकाको कुल घरधुरी मध्ये गत विगतमा द्वन्द्वबाट प्रभावित भएका परिवार संख्या ३८ रहेका छन् जसमा ७५ जना विभिन्न यातनाबाट पिडीत भएको देखिन्छ । जसमध्ये २० जनाको मृत्यु भएको, ७ जना घाईते भएको, शारिरीक यातानाबाट पिडीत १६ जना र अन्य किसिमले पिडीत ३२ जना रहेका छन् । द्वन्द्वबाट सवैभन्दा वढी प्रभावित घरपरिवार वडा नं.२ र ६ रहेका छन् । वडागत विवरण तलको तालिकामा हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ७९ द्वन्द्वबाट पिडीत भएका आधारमा परिवार संख्या विवरण

वडा नं.	प्रभावित परिवार संख्या	मृत्यु भएको पविार संख्या	घाइते	शारिरीक यातना	अन्य
१	१	१			०
२	१०	६		४	६
३	२	३			११
४	४	२			४
५	१	१			

६	१०	५	२	५	७
७	६		५	५	
८					
९	१	१			
१०	३	१		२	४
जम्मा	**३८**	**२०**	**७**	**१६**	**३२**

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.९ परिवारमा विभिन्न कार्यहरु गर्ने लिंगका आधारमा परिवार संख्या विवरण

घरपरिवारमा, विभिन्न समाजिक तथा आर्थिक विकासका कार्यमा महिला र पुरुषको सहभागिताको अवस्थाबारेमा जान्नका लागी यो तथ्यांक लिईएको हो । यो तथ्यांकले नगरपालिका भित्रमा घरपरिवारमा लैंगिक समानताको अवस्था कस्तो भन्ने कुरा पनि दर्शाउने गर्दछ जसले आगामी सामाजिक तथा आर्थिक सशक्तिकरणका कार्यक्रम बनाउन पनि मद्दत पुग्नेछ भन्ने विश्वास पनि लिईएको छ ।

तालिका नं. ८० परिवारमा विभिन्न कार्यहरु गर्ने महिला पुरुषको संख्याका आधारमा परिवार विवरण

वडा नं.	घर व्यवहार सम्वन्धि		वैंक खाता संचालन		उपभोक्ता समितिमा सहभागिता		उद्योग व्यापारमा सहभागिता		विद्यालय व्यवस्थापनमा सहभागिता		घरायशी खर्चको निर्णय	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	५१३	१२१	३२४	९२	३१०	३०	२७७	५	२४१	६१	२५८	३७५
२	६१४	४८	४९३	५९	५५९	६२	५६५	३६	६२८	६१	५८१	२६२
३	८७४	६५	८	६	८		३	१	१५	५	४३३	५००
४	७६०	३३८	६७३	३८१	७३७	२७९	६९६	२२८	४०९	६३०	७८	९९२
५	१०३६	४८	३७४	९९	३२२	२८	९६	१५	३१३	२३	९४२	१२०
६	१०५१	२२२	७२९	६५	२४८	२५	३१४	२५	२५२	३२	९०९	२९३
७	५७६	६४	५९७	३४	५९७	३७	५९८	३२	५७८	५८	४४०	१९६
८	१०३८	४०	६१४	६२	४१	९९	१५	२	७६	१७	३५५	७२२
९	१०९८	१२३	३९३	१८२	९७	८०४	२३	५	६४९	१७५	९२०	२९३
१०	१२०३	९३	६६८	७२	३७०	३४	३३३	३९	३५४	४२	५०६	४९०
जम्मा	८७६३	११६२	४८७३	१०५२	३२८९	१३९८	२९२०	३८८	३५१५	११०४	५४२२	४२४३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

५.४.१०महिला समुहहरुको विवरण

तालिका नं. ८१ महिला समुहहरुको विवरण

सि. नं.	समुहको नाम	स्थान	सि. नं.	समुहको नाम	स्थान
१	श्री लालीगुराँस महिला विकास समिति	वडा नं. ८ कलकत्ता	१७	श्री डाँफे महिला विकास समिति	वडा नं.८ पचुई
२	श्री दुर्गा महिला विकास समिति	वडा नं.६ रिछाहा	१८	श्री मुनाल महिला विकास समिति	वडा नं. २ कटान

३	श्री मिलन महिला विकास समिति	वडा नं.१० सडकघाट	१९	श्री सिद्धबाबा महिला विकास समिति	वडा नं.६ बैशाखा
४	श्री रामेश्वर महिला विकास समिति	वडा नं.५,रामनगर	२०	श्री लालीगुराँस महिला विकास समिति	वडा नं८ पंचुई
५	श्री सिद्धनाथ महिला विकास समिति	वडा नं.९, रतनपूर्	२१	श्री कालिका महिला विकास समिति	वडा नं.९, रतनपूर्
६	श्री उज्जवल महिला विकास समिति	वडा नं.५ भकुण्डा	२२	श्री कोपिला महिला विकास समिति	वडा नं. १० शिवनगर
७	श्री सितल महिला विकास समिति	वडा नं.२ दिनापूर	२३	श्री कञ्चन महिला विकास समिति	वडा नं.३ पडाउ
८	श्री भगवती महिला विकास समिति	वडा नं.६ रिछ्राहा	२४	श्री सरस्वती महिला विकास समिति	वडा नं.१० भुडा
९	श्री उत्साह महिला विकास समिति	वडा नं.६ रिछ्राहा	२५	श्री मनकामना महिला विकास समिति	वडा नं.९ नयाँवस्ती
१०	श्री जुनतारा महिला विकास समिति	वडा नं.२ घुस्राटोल	२६	श्री सरस्वती महिला विकास समिति	वडा नं.९ कुण्डा
११	श्री सगरमाथा महिला विकास समिति	वडा नं ६ रिछ्राहा	२७	श्री जागरुक महिला विकास समिति	वडा नं८ पंचुई
१२	श्री ... महिला विकास समिति	वडा नं.५ भुराकोट	२८	श्री मिलन महिला विकास समिति	वडा नं.१
१३	श्री नमुना महिला विकास समिति	वडा नं ४ शान्तिपूर	२९	श्री देउराली महिला विकास समिति	वडा नं.७,
१४	श्री अनमोल महिला विकास समिति	वडा नं.७, अनामनगर	३०	सयपत्री महिला विकास समिति	वडा नं.२ घुस्रा
१५	श्री सरस्वती महिला विकास समिति	बेलौरी १	३१	श्री राधाकृष्ण महिला विकास समिति	वडा नं.६ हात्तिवोभ्क
१६	श्री श्रृजना महिला विकास समिति	वडा नं.४ रिछ्राहा			

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

परिच्छेद ६ : वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ सामुदायिक वन सम्वन्धि विवरण

वन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१ ले उपभोक्ता समूहले कार्य योजना बमोजिम वनको विकास, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन गर्न तथा स्वतन्त्र रुपले वन पैदावारको मूल्य निर्धारण गरी बिक्री वितरण गर्न पाउने गरी जिल्ला वन अधिकृतले राष्ट्रिय वनको कुनै भाग तोकिए बमोजिम सामुदायिक वनको रुपमा उपभोक्ता समूहलाई सुम्पन सक्नेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ । सोही अनुसार यस बेलौरी नगरपालिकामा पनि सामुदायिक वनहरु रहेका छन् । जसको सम्पूर्ण संरक्षणका साथै उपभोगको जिम्मेवारी पनि उक्त सामुदायिक वनहरुमा रहेको छ । विपन्न परिवार र महिलाहरुको प्रत्यक्षरुपमा वन संग सम्वन्ध भएको कारण सामुदायिक वनहरुमा यी वर्गहरुलाई लक्षितगरी वनबाट नै आयआर्जन गर्न सकुन भन्ने उद्देश्यका साथ नाङ्गा तथा खाली सार्वजनिक जमिनमा वृक्षारोपण गरी काठ, दाउरा, डालेघाँसहरु लगायत वन पैदावार उत्पादन गर्ने काम गरियो । हाल आएर सामुदायिक वनहरुको अवधारणाले सम्वन्धित उपभोक्तहरुको गरिवी निवारण गर्नुका साथसाथै जैविक विविधता संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, लैंगिक समानता तथा समावेसीकरणगराई महिला तथा दलित वर्गहरुको नेतृत्व विकासमा पनि सघाउ पुर्‍याएको छ । अझै यी सामुदायिक वनहरुमा विभिन्न प्रजातिका चराचुरुङ्गी, जंगली जनावर तथा अन्य प्राणीहरुको संख्या वढाई पर्या पर्यटनलाई अगाडी वढाउन सकिन्छ । त्यसका लागी नगरपालिकाले पनि डिभिजन र सवडिभिजन वन कार्यालय संग समन्वय, सहकार्य गरी उपभोक्ताहरुलाई पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनका लागी उत्पेरित र सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

यसका साथसाथै, नगरपालिकामा वढ्दो जनसंख्याले गर्दा वन जंगलमा भईरहेको वनअतिक्रमणले गर्दा वन सामुदायिक वनहरुको अस्तित्व पनि संकटमा परेको देखिन्छ । त्यसवाहेक सामुदायिक वन जुन अवधारणा विकसित भएको थियो हाल सो अवधारणा विपरित भईरहेको पाईन्छ जस्तैः केही व्यक्तित्वहरुको मात्र वाहुल्यताहुनु, राजनीतिकरण हुनु, दलित तथा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागितामा कमी हुनु र सामुदायिक वनको संरक्षण भन्दा आम्दानी र उपभोगमा मात्र ध्यान दिनु, वढ्दो चोरी निकासी, चरिचरण र आगलागीले वनहरु लोप हुन सक्छन् । त्यसकारण वन व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक वनहरूलाई स्रोत, साधन र प्रविधियुक्त जनशक्तिको उपलब्ध हुनु जरुरी छ। उपभोक्ताहरूमा रहेका परम्परागत वन संरक्षण विधिहरूका अतिरिक्त नयाँ विधि र कार्यशैलीहरूको विकास गराउन जरुरी देखिन्छ। प्रत्येक वर्ष वन्ने सामुदायिक वनको कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वन हुनुपर्छ ।

नेपाल सरकारले विक्रम संवत् २०७१ देखि २०८० लाई “समृद्धिका लागी वन” भन्ने नार तय गरी वन दशक घोषणा गरी विशेष कार्यक्रम संचालन भईरहेका छन् । ती कार्यक्रमहरुको कार्यान्वन गर्नका लागी स्थानीय तहहरुले पनि आफ्नो स्तरमा यी रीष्ट्रिय कार्यक्रम गर्नुपर्ने भए बमोजिम यस बेलौरी नगरपालिकाले पनि वनक्षेत्र संरक्षण र सम्वर्द्धनका लागी वार्षिक तथा आवधिक योजनामा कार्यक्रम बनाउनु पर्ने देखिन्छ । नगरपालिकामा धार्मिक वन, नीजि वन र संरक्षण क्षेत्रहरु रहेको पाईएन ।

तालिका नं. ८२ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका वन हस्तान्तरण भएको सामुदायिक वनहरुको विवरण

सि.नं. .	विवरण	सख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
	सामुदायिक वन			
१	रामनगर सा.व.उ.सं.	वडा नं.५	१९७	१०७
२	पुष्पलाल स्मृति सा.व.उ.सं.	वडा नं.५	१५५.६९	१७९
३	गोरखनाथ सा.व.उ.सं.	वडा नं.९	१३५.०४	१०७
४	सीतानगर सा.व.उ.सं.	वडा नं.५	४८.०३	५६
५	रामघाट सा.व.उ.सं.	वडा नं. ७ र ८	१२५.८६	११४
६	अमर स्मृति सा.व.उ.सं.	वडा नं.७	२३६.४३	८३
७	सिंहपाल सा.व.उ.सं.	वडा नं.७	२४९.६८	३५८
८	अजयपाल सा.व.उ.सं.	वडा नं.९		
९	सिद्धकेदार सा.व.उ.सं.	वडा नं.९		
१०	श्री पारिजात सा.व.उ.सं.	वडा नं.५	९८.२४	४१४
११	शिवहरी सा.व.उ.सं.	वडा नं.१	२०.८१	१३
	जम्मा		१६४१	

स्रोत:सामुदायिक वन बार्षिक अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन २०७२/०७३

६.२ विपद् जोखिम व्यवस्थापन

६.२.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा वसोवास गरेका परिवार) विवरण

नेपाल सरकार वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (तात्कालिन वातावरण मन्त्रालय) ले गरेको जलवायु परिवर्तन संकटासन्न नक्शाङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेखित ईण्डेक्सको आधारमा यो जिल्ला न्यून जोखिमको अवस्थामा ०.१८१ (०.३५५, Low Rank) सुचिकृत छ । अति उच्च जोखिम वडा न. १, २, ५, ९ उच्च जोखिममा वडा नं.८, १० र ६ रहेको छ भने मध्यम जोखिममा वडा नं.७ र ३ रहेको छ, वडा नं. ४ न्युन जोखिममा रहेको छ । जोखिमयुक्त वस्ती अनुसार हेर्नुपर्दा अति जोखिममा रहेका १० वटा वस्ती, उच्च जोखिममा रहेका १० र मध्यम जोखिमा रहेका ९ वटा वस्ती रहेका छन् ।

तालिका नं. ८३ जोखिमयुक्त वस्तीहरुको विवरण

वडा नं	बस्तीको नाम	मुख्य प्रकोप	प्रभावित घरधुरी	संकटासन्नता	सँकटासन्नताको स्तर			
					अति उच्च	उच्च	मध्यम	निम्न
१	मटैया	बाढी	५०	५	√			
१	उडियाफाटा	बाढी	१२	४		√		
१	फटिया गोकुलपुर	बाढी	जमिन २० देखि २५ बिघा	३			√	
२	कटान, टेड्वा बैजुडाँडा, दिनापुर खैरानी	बाढी,डुवान	१०००	५	√			
२	दिनापुर खैरानी	डुवान	३००	४		√		

२	चारघरुवा गोकुलपुर	डुवान	१०००	३			√	
३	मोतीपुर	बाढी डुवान	५५	५	√			
३	बन्दा ताल,कर्णालीटोल र प्रगतीटोल	बाढी डुवान	१४२	३		√		
३	खिरिया टोल पडाव र रानीताल	बाढी डुवान	२५०	३			√	
४	बुटावारी मोतीपुर, चप्परतला, मोतीपुर शान्तीपुर र रिक्षा	हात्ती	५००	५	√			
४	मोतीपुर बुटावारी	बाढी	५५	५		√		
४	शान्तीपुर	बाढी	१००	४			√	
५	सुर्दसनपुर,उदयपुर, रामनगर र शोभा ताल गरि पुरै वडामा	बाढी	करिव ५००	५	√			
५	बन्दतिया देखि शोभाताल ,मैनाहा तथा छोटी सिहपुर सम्म	डुवान	करिव ४००	४		√		
६	बोटी गाऊँ,नयाँ गाऊ,बैसाखा र भुडाकोट	बाढी डुवान	३००	५	√			
	बजार क्षेत्र र शान्तीपुर	बाढी डुवान	१८५	३		√		
	हात्तीबोझा शान्तीपुर	हात्ती	१५०	४			√	
७	टेडिया, पौलाहा, भगतपुर र आधा गणेशपुर	बाढी	करिव ३००	५	√			
७	भगतपुर,बरैया, खप्टी नदिको किनार	डुवान	२००	४		√		
	रामघाट, सिहपुर सानो सिहपुर भरी	जंगली जनावर	२००	४			√	
८	कानपुर	बाढी	६८	५	√			
८	कलकत्ताको टिसियन टोल	बाढी	५०	५		√		
	खजुवा पचुई	बाढी	५०	५			√	
९	भदपुरी ,अण्डैया, दरखटोल र कुण्डा	डुवान	३००	४	√			
९	रामघाट,डाँडाकुण्डा,खजुवा भदपुरी, आण्डैया र दरख टोल राधापुर	जंगली जनावर	३५०	४		√		
	आदर्शमीलन टोल लक्ष्मीनगर,खजुवा कुण्डा र घुर्षा	कटान	४००	३			√	
१०	कानपुर	बाढी	१००	५	√			
१०	भुडा खल्ला टोल, गौडी, सडकघाट, भुडा चौराहा र शिवनगर	डुवान	५०० भन्दा बढी	४		√		
	निर्मल आर्यघाट देखिकाली नाला सम्मको बस्ती	कटान	५०० भन्दा माथि	४			√	

स्रोतः LAPA document, निडस् नेपाल,कञ्चनपूर

६.२.२ विपद् तथा प्रकोपबाट भएको मानवीय र भौतिक क्षतिको विवरण

आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ र २०७५।०७६ को विवरण अनुसार बेलौरी नगरपालिका ६ वटा वडामा मानवीय तथा भौतिक क्षतिको भएको विवरण प्राप्त भएको छ। विभिन्न प्रकारको प्रकोपको कारणबाट २ वर्षमा ४ जनाले ज्यान गुमाउनुपरेको छ भने झण्डै १ करोड २७ लाख सम्मको भौतिक क्षतिभएको छ। प्रकोपबाट प्रभावित वडाको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ८४ प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण (आ.व. २०७४।०७५ र २०७५।०७६ को)

प्रकोपको किसिम	क्षतीको विवरण	वडा नं.३	वडा नं ४	वडा नं.५	वडा नं.६	वडा नं.७	वडा नं.१०
बाढि	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						५०००००
	मानवीय क्षति						१
पहिरो	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						
	मानवीय क्षति						
आगजनी	अनुमानित क्षती (रकम रु.)		१०,०००		१०००००		१००००००
	मानवीय क्षति						
महामारी	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						
	मानवीय क्षति						
हावाहुरी	अनुमानित क्षती (रकम रु.)			२५०००००	६६६०००		८०००००
	मानवीय क्षति						
चट्यांग	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						
	मानवीय क्षति					१	
नदि कटान	अनुमानित क्षती (रकम रु.)			३०००००			१५०००००
	मानवीय क्षति						
खडेरी	अनुमानित क्षती (रकम रु.)			१५०००००			४०००००
	मानवीय क्षति						
शित लहर	अनुमानित क्षती (रकम रु.)			१,०००,०००			१,०००,०००
	मानवीय क्षति						
भुकम्प	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						०
	मानवीय क्षति						
अन्य..(जंगली जनावर, छाडा चौपाया, करेन्ट)	अनुमानित क्षती (रकम रु.)						१५०००००
	मानवीय क्षति	१		१			
	अनुमानित क्षती (रकम रु.)	०	१००००	५३००००००	७६६०००	०	६७००००००
जम्मा	**मानवीय क्षति**	१	०	१	०	१	१

स्रोत: वडाकार्यालय, बेलौरी र रेडक्रस कञ्चनपूर

६.२.३ वडा अनुसार प्रकोपको स्तरीकरण

वडागत प्रकोपको स्तरीकरण अनुसार हेर्दा सवैभन्दावढी समस्या वाढीको देखिन्छ, दोस्रोमा डुवान र तेस्रो ठूलो प्रकोप जंगली जनावरको रहेको पाईन्छ। वडागत विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ।

तालिका नं. ८५ बेलौरी नगरपालिकाको वडा अनुसार प्रकोपको स्तरीकरण

प्रकोपको स्तर	वडा नं १	वडा नं. २	वडा नं. ३	वडा नं. ४	वडा नं ५	वडा नं ६	वडा नं ७	वडा नं ८	वडा नं ९	वडा नं १०
१	डुवान	डुवान	डुवान	बाढी	बाढी	डुवान	डुवान	डुवान	डुवान	डुवान
२	बाढी	बाढी	बाढी	डुवान	जंगली जनावर	हावाहुरी	बाढी	बाढी	जंगली जनावर	बाढी
३	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	हावाहुरी	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	सितलहर	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	अन्न बालीमा रोग	हावाहुरी	भूक्षय
४	हावाहुरी	हावाहुरी	अन्नवाली मा रोग ब्याधी	जंगली जनावर	सितलहर	आगलागी	सितलहर	जंगली जनावर	अन्न बालीमा रोग ब्याधी	हावाहुरी
५	सितलहर	सितलहर	सितलहर	सितलहर	भूक्षय	कटान	जंगली जनावर	सितलहर	सितलहर	सितलहर
६	जंगली जनावर	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	खडेरी	सर्पडन्स	खडेरी	कटान	सर्पडन्स	आगलागी

स्रोतः **LAPA document**, सिड् नेपाल,कञ्चनपूर

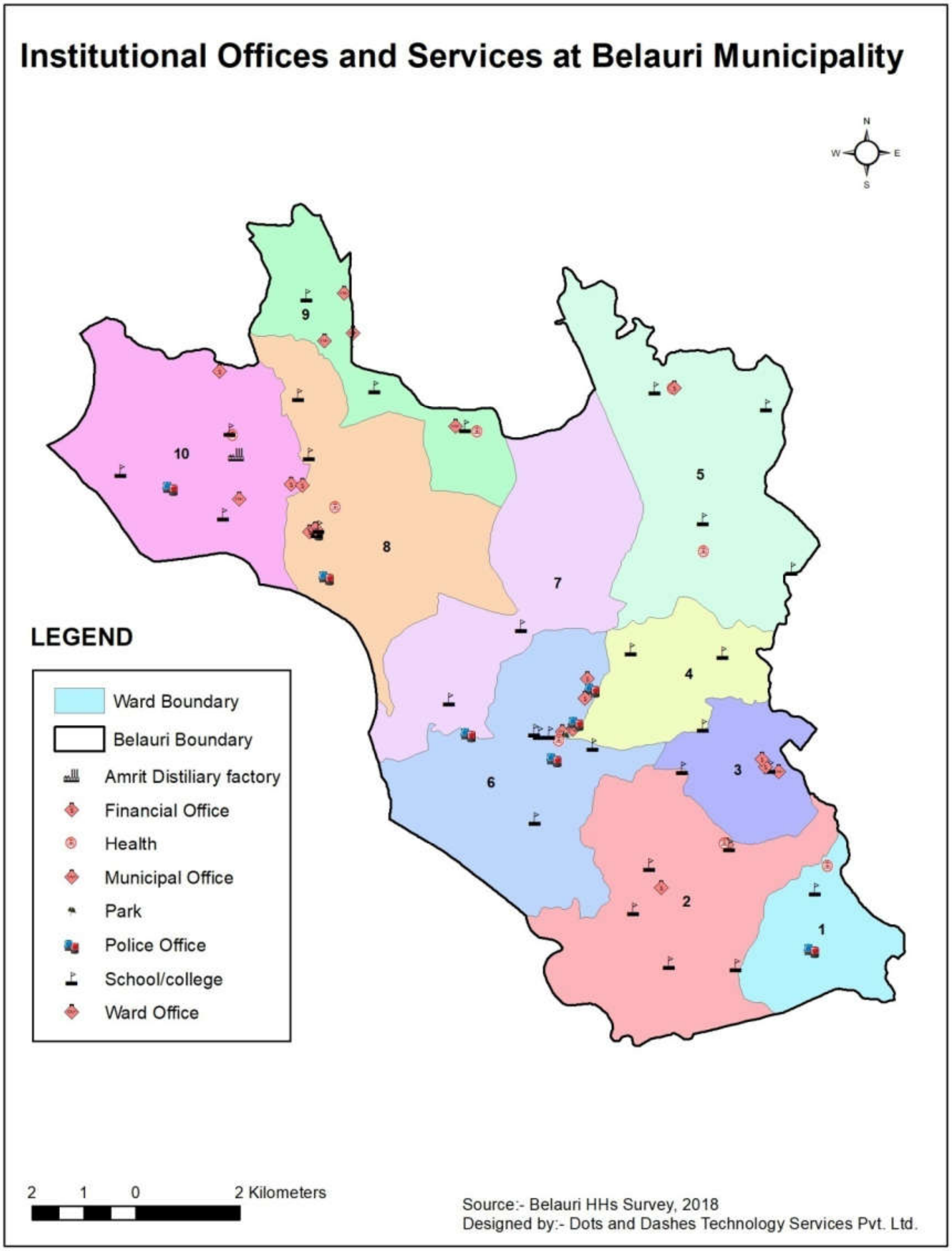
Institutional Offices and Services at Belauri Municipality
N
W
E
S
9
10
8
7
5
4
6
3
2
1
LEGEND
Ward Boundary
Belauri Boundary
Amrit Distiliary factory
Financial Office
Health
Municipal Office
Park
Police Office
School/college
Ward Office
2 1 0 2 Kilometers
Source:- Belauri HHs Survey, 2018
Designed by:- Dots and Dashes Technology Services Pvt. Ltd.

७.१ यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था

नगरपालिकाको पूर्वाधार विकास शाखा अनुसार नगरपालिकाका सबै वडामा सडकहरुको विस्तार भईसकेको छ । तर ती सडकहरु कालोपत्रे हुन भने बाँकी रहको देखिन्छ । नगरपालिकामा विभिन्न यातयातका साधनको आवागमन हुने देखिन्छ । मुख्यतया यस नगरपालिका भित्र मिनि वस, ट्याक्टर, जीप, मोटरसाईकल, साईकल, अटा रिक्साहरु चल्ने गरेको पाईन्छ । प्राय जसो मानिसले दैनिक कामकाजका लागी साईकलको प्रयोग गर्ने गरेको पाईन्छ । यस नगरपालिकामा सडक संञ्जालको पहुँच राम्रो देखिन्छ । समथर भूमि भएका कारण थोरै लागतमा पनि सडक विस्तार गर्न सकिन्छ । तर मुख्य सडकका रुपमा रहेको धनगढी, बेलौरी र कलुवापूर, बेलौरी सडकहरु भने हाल सम्म पनि पक्की हुन सकेका छैनन् जसले गर्दा यहाँका वासिन्दाहरुलाई सदरमुकाम सम्म आवागमन गर्नका लागी वढी समयलाग्ने गरेको पाईन्छ भने वर्षायाममा यात्रामा सास्ती भोग्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले नगरपालिकाले यी मुख्य सडकको स्तरोन्नतिका लागी सम्वन्धित निकाय सँग पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. ८६ सडक सञ्जालको वर्तमान अवस्था

क्र.सं.	सडकको नाम	सडकको वर्गीकरण	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	कैफियत
१	हुलाकी	राजमार्ग	१८	१२	ग्राबेल निर्माणाधीन
२	कलुवापुर, बेलौरी, बैशाखी	सहायक राजमार्ग	१४	३०	नक्सामा मात्र पक्की भएको
३	विभिन्न सडक	पक्की तथा कालोपत्रे	९.१	८	
४	विभिन्न सडक	ग्राभेल सडक	४५	८	
५	विभिन्न सडक	कच्ची सडक/मौसमी सडक	१०	६	
जम्मा			९६	६४	

श्रोतः पूर्वाधार शाखा, बेलौरी न.पा, २०७५

७.१.२ निर्माणाधीन नगरस्तरीय सडकहरु

जन निर्वाचितको पदाधिकारीहरु आए सँगै नगरपालिका भित्र नागरिकको पहुँच सेवा केन्द्र सम्म सजिलै पुगोस् साथै जनताको दैनिकी पनि सहज होस् भन्ने उद्द्येश्यका साथ नगरपालिका भित्र सडकहरु विस्तार हुने क्रमले तिव्रता लिएको देखिन्छ । हाल यस बेलौरी नगरपालिकाभित्र निर्माणाधीन नगरस्तरीय सडकहरुको विवरण तलको तालिकाबाट देख्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ८७ निमार्णाधीन सडकहरुको विवरण

सडकको किसिम र नाम	वडा नं.	अनुमानित लम्बाइ किमी	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
कालोपत्रे		२.११	५	२२६६
ग्राबेल		६.१२	६	१५००
कच्ची तथा धुले				
	वडा नं.	अनुमानित	सडकको औसत	लाभान्वित

		लम्बाइ किमी	चौडाइ (मि.)	जनसंख्या
बेलौरी, भुराकोट, काटिहोम				
रिछाहा, गोकुलपुर, रिजालचोक				
बन्दाताल, मटीया, सतिया	१			
राधे चौराह, टेदुवा, बेजुदोंदा	२			
ाधे चौराहा, दिनापूर, खैरेही				
त्रिवेणी चोक, अनामनगर, रामनगर, शोभाताल,				
शान्तिपूर रामनगर सडकखण्ड	५			
पानीटंकी, हात्तिभोज, कुँडा	७			
कलकत्ता चिनीमिल				
शिवनगर सडकघाट, भुडा	१०			
बेलौरी बोटगाउँ देखि मसानघाट जाने सडक निर्माण	६			

श्रोतः पूर्वाधार विकास शाखा, बेलौरी, २०७५

७.१.३ सवारी सुविधा र रुट

यस नगरपालिकाका मुख्य सडकहरु पक्की नभएतापनी छोटो र लामो दुरीका सवारी साधनहरु नियमितरुपमा चल्ने गर्दछन् । केही ठाउँमा भने वर्षातको समयमा पानी जम्ने, हिलो हुने भएका कारण नियमितरुमा यातायात सुचारु गर्न कठिनाई भएको पाईन्छ । यस नगरपालिकामा रुट परमिट लिएर संचालनमा रहेका सवारी साधनहरुको विवरण तल तालिका उल्लेखित छ ।

तालिका नं. ८८ रुट परमिट लिएर संचालनमा रहेका सवारी साधनको विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	समय	सेवा	सवारीसाधन किसिम
महेन्द्रनगर	बेलौरी	७.४५	दिवा	मिनिवस
	बेलौरी	८.४५	दिवा	मिनिवस
	बेलौरी	१०	दिवा	मिनिवस
	शिवनगर	११.४५	दिवा	मिनि र दुई साफ्ट वस
	बेलौरी	१२	दिवा	मिनिवस
	शिवनगर	१२.४५	दिवा	मिनि र दुई साफ्ट वस
	पचुई	३.३	दिवा	मिनिवस
	बेलौरी	४.१५	दिवा	मिनिवस
बेलौरी	काठमाण्डौ	११.३	रात्री	डिलक्स वस
बेलौरी	काठमाण्डौ	११	रात्री	डिलक्स वस

श्रोतः महाकाली सेती यातायात व्यवसायी समिति, २०७५

७.१.४ झोलुङे पुल तथा पुलेसा

बेलौरी नगरपालिकाभित्रमा साना तथा ठूला खोल्सा, नदीहरुमा पक्की तथा झोलुङे पुलहरु रहेका छन् । ती पुलहरुले स्थानीय जनतालाई आवत जावत गर्नका लागी सहयोग पुर्‍याउनुका साथै तीनिहरुको दैनिकीमा पनि सहयोग पुर्‍याएको छ । यस नगरपालिकाभित्रमा रहेका मुख्य पुलहरुको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८९ बेलौरी नगरपालिकामा रहेका पुल तथा पुलेसाहरुको विवरण

वडा नं.	पुलको नाम	पुलरहेको स्थान
०५	रामनगर झोलुङेपुल	रामनगर र लालझाडी गापा जोड्ने
०६	भन्सार पुल	भुराकोट भन्सारमा रहेको पुल
०८	भट्टेघाट पुल	भट्टेघाट भन्सारमा रहेको पुल
०८ र ०९	पिसियन पुल	
०८ र १०	भट्टीपुल	कलकत्ताबजार

७.२ सार्वजनिक सेवा प्राप्तीका लागि लाग्ने समयका आधारमा परिवार संख्या सम्वन्धि विवरण

विभिन्न सर्वाजनिक सेवा प्राप्तीका लागी आफ्नो वस्तीबाट वडा कार्यालय, नजिकको सेवा केन्द्र, नगरपालिकाको कार्यालय र सदरमुकाम पुग्न कति समय लाग्छ भनी यो प्रश्न सोधिएको थियो । जसमा आफ्नो वस्तीबाट वडाकार्यालयमा सेवा लिन जान लाग्ने समयमा सबैभन्दा वढी अर्थात ६०८९ घरपरिवारलाई ३० मिनेट समय लाग्छ भने ४ घण्टा भन्दा वढी लाग्ने १ घरपरिवार रहेको छ । त्यसैगरी नजिकको सेवा केन्द्र सम्म पुग्न ५८७७ घरपरिवारलाई ३० मिनेट लाग्छ भने ५ घरपरिवारलाई २ देखि ४ घण्टा लाग्छ । नगरपालिकाको कार्यालय सम्म सेवा लिन जाँदा लाग्ने समयमा ३० देखि ६० मिनेट लाग्ने घरपरिवारको संख्या वढी अर्थात ५२२२ रहेको छ, भने ४ घरपरिवारलाई ४ घण्टा भन्दा वढी समय लाग्ने गरेको देखिएको छ । त्यसैगरी विभिन्न सेवाहरुलिने क्रममा आफ्नो वस्तीबाट जिल्ला सदरमुकाम कञ्चनपूर पुग्नका लागी २ देखि ४ घण्टा लाग्ने घरपरिवारको संख्या ८४३० रहेको छ भने ९३ घरपरिवारलाई ३० मिनेट लाग्ने गरेको देखियो । सेवा लिनका लागी लाग्ने समयका आधारमा घरपरिवार विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९० सार्वजनिक सेवा प्राप्तीका लागी लाग्ने समयको आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं.		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	जम्मा
वडा कार्यालय	३० मिनेट	२२५	४३४	९३७	८०५	१७	६५५	५६	९५५	१०००	१००५	६०८९
	३०-६० मि	४१०	२२४	५	२७३	६४९	६२२	५८३	१२६	२१५	२९५	३४०२
	१-२ घण्टा		४		२३	४१९	२०	१		६	१	४७४
	२-४ घण्टा					३				१		४
	४ घण्टा भन्दा वढी										१	१

नजिकको सेवा केन्द्र	३० मिनेट	२२१	४८३	९२९	८०५	१२९	७२९	५६	९५०	६२४	९५१	**५८७७**
	३०-६० मि	४१४	१७३	११	२८०	६४९	५६४	५८४	१२९	५८६	३४५	**३७३५**
	१-२ घण्टा		६	१	१६	३०८	४		२	११	५	**३५३**
	२-४ घण्टा			१		२				१	१	**५**
	४ घण्टा भन्दा वढी											**०**
न पाको कार्यालय	३० मिनेट	२६	१५३	१८	७९९	२३०	७३७	५६	२३१	३०८	४९७	**३०५५**
	३०-६० मि	५९१	४८१	९२१	२७४	३२५	५५५	५८०	७५६	५८९	१५०	**५२२२**
	१-२ घण्टा	१८	२७	१	२३	५३१	२		८६	३०८	६४२	**१६३८**
	२-४ घण्टा		१	२	५	२	३	३	७	१६	१२	**५१**
	४ घण्टा भन्दा वढी							१	१	१	१	**४**
जिल्ला सदरमुकाम	३० मिनेट		५	१	३९	२	८		१	१६	२१	**९३**
	३०-६० मि	१२	२१		५	२९	४४	१९		१६	२३	**१६९**
	१-२ घण्टा	६	२	१	११	२०	१४		६६	५७३	२८८	**९८१**
	२-४ घण्टा	६०५	६३४	९३९	९०८	१०२७	१२३०	४९८	१००९	६१२	९६८	**८४३०**
	४ घण्टा भन्दा वढी	१२		१	१३८	१०	१	१२३	५	५	२	**२९७**

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.३ वसपार्क तथा वस विसौनी सम्वन्धि विवरण

बेलौरी नगरपालिका भित्रमा बेलौरी वसपार्क र सिद्धेश्वर वसपार्क लगाएर दुईवटा वसपार्कहरु रहेको देखिन्छ । अन्य स्थानको हकमा भने सडकको वरीपरी नै गाडी, मोटरहरु पार्कीङ गर्ने गरेको देखिन्छ । अव्यवस्थित वसविसौनी तथा गाडीहरु पार्किङका कारण दुर्घटनाको जोखिम त छदैछ त्यसमाथी वजारको सुन्दरतामाथी नराम्रो असर पुर्‍याईरहेको देखिन्छ । यस बेलौरी नगरपालिकामा रहेका मुख्य वसपार्क तथा वस विसौनीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९१ वसपार्कको विवरण

वडा नं.	वसपार्क को नाम	अनुमानित क्षेत्रफल	अवस्थित स्थान
४	बेलौरी वसपार्क	०.३.०	बेलौरी बजार
१०	सिद्धेश्वर वसपार्क	१०१५.८९ वर्ग मि	शिवनगर

७.४ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

७.४.१ ईन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

नगरपालिकाको कुल घरपरिवार संख्या ९९७० मध्ये सबैभन्दा वढी ८५ प्रतिशत घरपरिवारले खानापकाउने ईन्धनका रुपमा दाउराको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ, ३९ प्रतिशत घरपरिवारले खानापकाउने एल.पि.ग्याँसको प्रयोग गर्ने गरेको छ भने सबैभन्दा कम ४ घरपरिवारले ईन्धनका लागी अन्य ईन्धनको प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो । वडागत रुपमा ईन्धनको प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९२ खानापकाउने ईन्धनका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं.	दाउरा		मटिटतेल		एल पी ग्यास		गुइठा / गोवर ग्यास		विजुली		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	५९९	५।८३	३	०।०३	३१५	३।०७	८०	०।७८		०।००		०।००
२	९३८	९।१३	१	०।०१	३८८	३।७८	१२४	१।२१		०।००		०।००
३	५९४	५।७८	१	०।०१	५६३	५।४८	७७	०।७५	२	०।०२		०।००
४	८००	७।७९		०।००	७२८	७।०८	९०	०।८८	४	०।०४		०।००
५	१०६२	१०।३३	४	०।०४	१३४	१।३०	१०३	१।००	१	०।०१		०।००
६	१२३५	१२।०२		०।००	७५४	७।३४	२८६	२।७८	२	०।०२	१	०।०१
७	५८३	५।६७		०।००	१५८	१।५४	१३७	१।३३	७	०।०७	१	०।०१
८	८३६	८।१४		०।००	३३८	३।२९	२४७	२।४०	७	०।०७		०।००
९	११९२	११।६०	३	०।०३	३०७	२।९९	७७	०।७५	३	०।०३	२	०।०२
१०	८६२	८।३९		०।००	३२६	३।१७	४८०	४।६७	८	०।०८		०।००
जम्मा	८७०१	८४।६७	१२	०।१२	४०११	३९।०३	१७०१	१६।५५	३४	०।३३	४	०।०४

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.४.२ बत्ति बाल्ने ईन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

नगरपालिकाको कुल घरपरिवार संख्यामा ९८ प्रतिशत घरपरिवारले वत्ति वाल्ने ईन्धनको रुपमा विजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ, त्यसपछि क्रमशः सोलार, मट्टितेल, वायोग्याँस र अन्य स्रोतको प्रयोग गरेको पाईन्छ । नगरपालिकामा राष्ट्रिय प्रसारण लाईनबाट नै नगरवासीहरुले विजुलीको सेवा प्राप्त गरिरहेका छन् ।

तालिका नं. ९३ वत्ती प्रयोगका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	विजुली		मटिटतेल		वायो ग्यास		सोलार		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	६३२	६.३४	१५	०.१५		०.००	२	०.०२	१	०.०१
२	६५९	६.६१	८	०.०८	१	०.०१	१०	०.१०	१	०.०१
३	९३६	९.३९	४	०.०४		०.००	२	०.०२		०.००

४	१०९३	१०.९६	४	०.०४	१२	०.१२	२०	०.२०	३	०.०३
५	१०४६	१०.४९	२७	०.२७		०.००	२५	०.२५	१	०.०१
६	१२७७	१२.८१	८	०.०८	१	०.०१	१३	०.१३	१३	०.१३
७	६२६	६.२८	१२	०.१२	१	०.०१	६	०.०६		०.००
८	१०६३	१०.६६	१२	०.१२		०.००	१४	०.१४		०.००
९	११२१	११.२४	२०	०.२०		०.००	९९	०.९९	३०	०.३०
१०	१२८९	१२.९३	१३	०.१३	१	०.०१	२४	०.२४	१	०.०१
जम्मा	९७४२	९७.७१	१२३	१.२३	१६	०.१६	२१५	२.१६	५०	०.५०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.४.३ खाना पकाउने इन्घन दाउरा भएमा त्यसको श्रोतको आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा कुल जनसंख्याको ८३.९७ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउनका लागी दाउराको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । दाउराका लागी ४८४५ घरपरिवार सामुदायिक वनमा निर्भर भएको देखिन्छ, २७५९ घरपरिवारले आफ्नै नीजिवनबाट दाउराको प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने २७३ घरपरिवारले सरकारी वनको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ, अन्य स्रोत प्रयोग गर्नेमा २९२ घरपरिवारहेको देखिन्छ । दाउराको प्रयोगगर्ने संख्या ठूलो भएको कारण वनजंगल मासिने सम्भावना अधिक रहन्छ । त्यसकारण नगरवासीहरुलाई वैकल्पिक ईन्धनको प्रयोगका लागी उत्प्रेरित गर्नुपर्ने देखिन्छ । वडागत रुपमा दाउराको श्रोतको प्रयोग गर्ने घरपरिवारको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९४ दाउराको श्रोतका आधारमा घरपरिवार विवरण

वार्ड न.	दाउराको स्रोत
वार्ड न.1	**599**
निजी वन	598
सामुदायिक वन	1
वार्ड न.2	**938**
निजी वन	937
सामुदायिक वन	1
वार्ड न.3	**594**
किनेर	79
निजी वन	275
सरकारी वन	238
सामुदायिक वन	2
वार्ड न.4	**795**
किनेर	1
निजी वन	25
निजी वन, सामुदायिक वन	10

निजी वन, सामुदायिक वन, सरकारी वन	1
सरकारी वन	4
सामुदायिक वन	721
सामुदायिक वन, कबुलियती वन	4
सामुदायिक वन, सरकारी वन	29
वार्ड न.5	**1061**
सामुदायिक वन	1061
वार्ड न.6	**940**
कबुलियती वन	1
निजी वन	197
सामुदायिक वन	741
सामुदायिक वन, सरकारी वन	1
वार्ड न.7	**583**
निजी वन	82
निजी वन, सामुदायिक वन	4
सामुदायिक वन	497
वार्ड न.8	**815**
भारतको जंगल	49
निजी वन	93
निजी वन, किनेर	24
सामुदायिक वन	649
वार्ड न.9	**1187**
किनेर	2
कबुलियती वन	1
निजी वन	24
सामुदायिक वन	1160
वार्ड न.10	**860**
भारतको जंगल	136
निजी वन	711
सामुदायिक वन	12
सामुदायिक वन, किनेर	1
Grand Total	**8372**

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.४.४ खाना पकाउने चुल्होको प्रयोगका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

खाना पकाउने चुल्होको प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको विवरण संकलन गर्दा नगरपालिकाको कुल घरपरिवार मध्ये धेरै घरपरिवारले खाना पकाउन परम्परागत अगेनो वा चुल्हो प्रयोग गर्ने गरेको

पाइएको छ दोस्रो ठूलो संख्यामा ग्याँस चुल्हो प्रयोग गर्ने घरपरिवारले प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ। भने धुँवा रहित चुल्हो, भुसे चुल्हो र विद्युतीय चुल्हो प्रयोग गर्ने घरपरिवारको संख्या थोरैमात्रामा रहेको पाईन्छ। विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.९५ खाना पकाउने चुलको प्रयोगका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं.	अगेनो वा परंपरागत चुल्हो		धुवा रहित चुल्हो		भुसे चुल्हो		ग्यास चुल्हो		विद्युतीय चुल्हो		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	५९४	५।७८		०।००	२६	०।२५	३५०	३।४१		०।००		०।००
२	९३१	९।०६	८	०।०८	२८	०।२७	४७६	४।६३	१	०।०१		०।००
३	५९५	५।७९		०।००	१११	१।०८	६०४	५।८८	२	०।०२		०।००
४	७७८	७।५७	२६	०।२५	५७	०।५५	७४२	७।२२	१	०।०१		०।००
५	१०६३	१०।३४	५	०।०५	२	०।०२	२०९	२।०३	१	०।०१		०।००
६	१२०३	११।७१	२	०।०२	५२	०।५१	९२०	८।९५	१	०।०१		०।००
७	५८५	५।६९		०।००	४	०।०४	२८१	२।७३	६	०।०६		०।००
८	७९९	७।७८	४०	०।३९	४१	०।४०	५३४	५।२०	७	०।०७	१	०।०१
९	११९६	११।६४	१	०।०१	४९	०।४८	३५०	३।४१	२	०।०२		०।००
१०	८६५	८।४२	२	०।०२	६	०।०६	७४५	७।२५	७	०।०७	१	०।०१
जम्मा	८६०९	८३।७८	८४	०।८२	३७६	३।६६	५२११	५०।७१	२८	०।२७	२	०।०२

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.५ सञ्चार तथा प्रविधि

७.५.१ हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिकामा एउटा हुलाक कार्यालय रहेको छ भने स्थानीय र राष्ट्रिय पत्र पत्रिकाहरु आउने गर्दछन्। स्थानीय पत्रिका बेलौरी नगरपालिकाको सदरमुकाम कञ्चनपूरबाट आउने गर्दछ। जसले नागरिकहरुलाई स्थानीय स्तरमा भएका घटनाक्रमको सजिलै जानकारी दिन मद्दत पुर्‍याएको छ। स्थानीय पत्रिकामा मुख्यतया हेलो पुनर्वास, बेलौरी पोष्ट, पश्चिम नेपाल, अभियान र जनक्रान्ति रहेका छन् भने राष्ट्रिय पत्र पत्रिकामा कान्तिपूर दैनिक, नागरिक आवाज आउने गर्दछ र गोरखापत्र भने कहिले काहीमात्र आउने गर्दछ।

७.५.२ संचार सम्वन्धि विवरण

बेलौरी र पुनर्वास नगरपालिकाक्षेत्र हेर्न गरेर बेलौरी नगरपालिकामा दूर संचार कार्यालय रहेको छ। दुर संचार कार्यालय बेलौरीका अनुसार नेपाल टेलिकमले जि.एस.एम प्रिपेड, पोष्टपेडका र स्काई मोवाईल सेवाहरु उपलब्ध गराउदै आएको छ भने एनसेल, स्मार्ट फोनले पनि सेवा दिदै आएको छ। नेपाल टेलिकम र एनसेलको 3G Network सेवा उपलब्ध छ। बेलौरीनगरपालिका भित्र NCell र NTC भि इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउदै आईरहेका छन्। विभिन्न केवल नेटवर्क तथा होमडिस मार्फत

नगरपालिकाका नागरिकहरुले विभिन्न किसिमका समाचारका साथै मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम हेर्ने मौका पाएका छन् ।

७.५.३ टेलीफोन/मोबाईल

यस कार्यालयबाट PSTN अथवा Landline का सेवाग्राहीहरु जम्मा ४७३ वटा रहेको पाईयो जसमा हाल ४५० वटामात्र चलेको पाईयो भने उक्त लाईन मध्ये ३०० वटा ग्राहकले ए.डी.एस.एस सेवा लिईरहेको पाईयो । त्यसैगरी लक्ष्मीपूर, बेलौरी बजार, कलकत्ता र शिवनगर गरेर ४ वटा जी.एस.एम र बेलौरी बजारमा एउटा स्काई मोवाईल टावर रहेको छ ।

तालिका नं. ९६ दूर संचार सेवा सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	संचार सेवाको किसिम	जम्मा	कैफियत
१	PSTN टेलिफोन लाईन	४७३	४५० मात्र चलेको
२	ए.डी.एस.एल. सेवा	३००	
४	मोबाइल टावर जी.एस.एम.	४	लक्ष्मीपूर, बेलौरी बजार, कलकत्ता, शिवनगर
५	मोबाइल टावर स्काई	१	बेलौरी

स्रोतः दुर संचार कार्यालय, बेलौर

७.५.४ रेडियो तथा एफ.एम स्टेसन सम्वन्धी विवरण

यस बेलौरी नगरपालिकामा बेलौरी र सुदुर संचार गरी दुईवटा नीजि एफ.एम संचालनमा रहेका छन् । यी एफ.एम.हरुबाट नगरपालिकाका वासिन्दाहरुले विभिन्न किसिमका समसामयिक समाचारहरु, गित संगितहरुबाट मनोरञ्जन लिने गरेको पाईनछ । यसका साथै स्तरका बी.बी.सी. नेपाली सेवा तथा राष्ट्रिय स्तरका रेडियो नेपाल पनि प्रसारण हुने गरेको पाइन्छ ।यस नगरपालिका भित्र रहेका एफ.एम रेडियोबाट १५ जनाले प्रत्यक्षरुपमा रोजगार प्राप्त गरेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ९७ बेलौरी नगरपालिका भित्र संचालित एफ.एमहरु

सि.नं.	नाम	वडा नं.	फ्रिक्वेन्सी	प्रत्यक्ष रोजगारी		
				महिला	पुरुष	जम्मा
१	बेलौरी एफ.एम.	४	९८	४	३	७
२	सुदुर संचार	४	१०४	५	३	८

स्रोतः नगरपालिका कार्यालय, बेलौरी

७.५.५ घरमा प्रयोग हुने संचार साधनका आधारमा घरपरिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

नगरपालिकाको कुल घरपरिवार ९९७० मध्ये विभिन्न संचालनका साधनको प्रयोग गर्ने घरपरिवारको विवरणका लागी यो तथ्यांकका लिईएको हो । जसमा सबैभन्दा वढी टेलिफोन मोवाईलभएको घरपरिवारको संख्या वढी छ अर्थात कुल घरपरिवार ९४.९ प्रतिशत घरपरिवारले टेलिफोन मोवाईलको प्रयोग गर्ने गरको पाईयो, ४९.५ प्रतिशत घरपरिवारको घरमा टेलिभिजन भएको, १६.६ प्रतिशत घरपरिवारले संचार तथा मनोरञ्जनका लागी रेडियोको प्रयोग गर्ने गरेको देखियो, अत्याधुनिक सुविधाका रुपमा चिनिने ईन्टरनेटको सुविधा भएका घरपरिवार १.४ प्रतिशत रहेको पाईयो भने अन्य

साधन प्रयोग गर्ने परिवार संख्या ४१ प्रतिशत रहेका पाईए । वडागत रुपमा संचारको प्रयोग गर्ने घरपरिवारको विवरण तलको तालिकामा हेर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ९८ संचारका साधनका आधारमा घरपरिवार संख्या

वडा नं.	रेडियो		टेलिभिजन		टेलीफोन मोवाइल		इन्टरनेट		फ्याक्स		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	९६	०.९३	३७२	३.६२	६२२	६.०५	१	०.०१	१	०	४	०
२	५८	०.५६	४१५	४.०४	६६२	६.६४	१	०.०१		०	९	०.१
३	१६५	१.६१	४४९	४.३७	९१०	८.८६		०		०	२	०
४	४१०	३.९९	८०८	७.८६	१०६०	१०.३	११५	१.१२	३	०	१	०
५	६०	०.५८	३१४	३.०६	१०७८	१०.५		०		०		०
६	५६	०.५४	८४६	८.२३	१२८०	१२.५	२२	०.२१		०	१०	०.१
७	६४	०.६२	३०४	२.९६	६२३	६.०६		०		०	२	०
८	७५	०.७३	५३३	५.१९	१०७१	१०.४	१	०.०१		०	४	०
९	१८३	१.७८	४२८	४.१७	१२०५	११.७	१	०.०१	१	०	९	०.१
१०	५४५	५.३	६१९	६.०२	१२२४	११.९	१	०.०१		०		०
जम्मा	१७१२.०	१६.६	५०८८.०	४९.५	९७३५.०	९४.९	१४२.०	१.४	५.०	०.१	४१.०	०.४

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.६ घरमा उपलब्ध सेवा सुविधाका आधारमा घरपरिवार विवरण

घरमा उपलब्ध सेवा सुविधाको आधारमा तथ्यांकको विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाका कुल घरधुरी मध्ये ९५२५ अर्थात ९६ प्रतिशत घरपरिवारमा सवारी साधनका रुपमा साईकल रहेको देखियो, त्यसैगरी २६३९ अर्थात २६ प्रतिशत घरपरिवारसँग मोटरसाईकल, २.८ प्रतिशत संग अन्य सवारी साधन र २.३ प्रतिशत सँग गाडी भएको पाईयो । त्यसैगरी फ्रिजको प्रयोग गर्ने घरपरिवारमा ७९० अर्थात ८ प्रतिशत रहेका छन् भने अन्य सुविधाको साधन प्रयोग गर्नेमा २९६ अर्थात ३ प्रतिशत घरपरिवारहरु रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ९९ घरमा उपलब्ध सुविधासाधनका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं.	गाडी		मोटरसाइकल		साइकल		अन्य सवारी साधन		फ्रिज		अन्य	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	२	०.०२	१५१	१.५१	५९२	५.९४	३२	०.३	३३	०.३	१३	०.१
२	७	०.०७	२८०	२.८१	९३१	९.३४	२६	०.३	५१	०.५	५६	०.६
३	२८	०.२८	१६७	१.६८	७६४	७.६६	२	०	११	०.१	४	०
४	३०	०.३	३७६	३.७७	१०३३	१०.४	२२	०.२	३१२	३.१	६	०.१
५	२२	०.२२	२३६	२.३७	१०६१	१०.६	४३	०.४	५	०.१		०

६	१५	०.१५	३५४	३.५५	१२०३	१२.१	१५	०.२	२७२	२.७	२०६	२.१
७	७८	०.७८	१६७	१.६८	६२९	६.३१	९	०.१	२३	०.२	१	०
८	२९	०.२९	३१२	३.१३	१०२६	१०.३	५९	०.६	३०	०.३	२	०
९	१४	०.१४	२५३	२.५४	१०८३	१०.९	४	०	४३	०.४	८	०.१
१०	४	०.०४	३४३	३.४४	१२०३	१२.१	६७	०.७	१०	०.१		०
जम्मा	२२९	२.३	२६३९	२६	९५२५	९६	२७९	२.८	७९०	८	२९६	३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण विवरण, २०७५

७.७ आवास तथा भवन

७.७.१ नगरपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्वन्धि विवरण

तालिका नं. १०० नगरपालिकाभित्र रहेका सरकारी कार्यालय तथा निकाय सम्वन्धि विवरण

सि.नं.	सरकारी कार्यालय	कार्यालयको नाम	स्थान वडा	कार्यक्षेत्र
१	स्थानीय तह	बेलौरी नगरपालिका कार्यपालिकाको कार्यालय	०४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
२		वडा कार्यालयहरु	१ देखि १०	सम्वन्धित वडामा
३	सुरक्षा निकायहरु	इलाका प्रहरी कार्यालय	वडा नं. ४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
४		सशस्त्र प्रहरी दल		बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
५	स्वास्थ संस्थाहरु	लालीगुराँस शहरी स्वा.के	वडा नं. १	
६		लक्ष्मीपूर स्वा.चौकी	वडा नं.२	
७		श्रीपूर प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.४	
८		वेवरी शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.५	
९		रामपूर स्वा.चौकी	वडा नं.८	
१०		रामपूर आर्युवेद औषधालय	वडा नं.८	
११		कुण्डा शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं. ९	
१२		फुलरीया शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.१०	
१३	सरकारी कार्यालय	मालपोत	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१४		नापी शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१५		हुलाक कार्यालय	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१७		कृषि विकास शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१८		पशुसेवा शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
२०		नेपाल दूर संचलन	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
२१		नेपाल विद्युत प्राधिकरण	वडा नं.	बेलौरी नपा र पु.न.पाक्षेत्र भरि
२२	अन्य	उद्योग वाणिज्य संघ		
२३		नेपाल रेडक्रम		

७.७.२ शवदाह स्थल सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिकामा विभिन्न जातजातिमा मृत्युको अन्तिम संस्कार छुट्टा छुट्टै भएतापनी मुख्यतया पाँच ठाउँमा शवदाह स्थल रहेका छन् ।

तालिका नं. १०१ शवदाह स्थल विवरण

वडा नं.	शवदाहस्थल
०५	भकुण्डा
०७	पौला मसानघाट
०८	भटट्घाट
१०	निर्मलघाट र सडकघाट

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिती

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था

८.१.१ नगरपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा

स्थानीय तहको संगठन ढाँचा र दरवन्दी तेरिजको अनुसूची ५.१ बमोजिम यस बेलौरी नगरपालिका संगठनात्मक ढाँचा तपशिल बमोजिम हुनेछ ।

तालिका नं. १०२ बेलौरी नगरपालिका कार्यालयमा निर्वाचित नगर सभाका पदाधिकारीहरुको नामावली

सि.नं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नं
१	श्री पोतीलाल चौधरी	नगर प्रमुख	बेलौरी न.पा. ०५	९८५८७५१२८७
२	श्री चित्र कुमारी चौधरी	नगर उपप्रमुख	बेलौरी न.पा. १०	९८५८७५१२८८
३	श्री रतन बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा.०१	९८०९४७६१९८
४	श्री अशोक कुमार चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा.०१	९८०६४२२७२१
५	श्री धन बहादुर बिष्ट	सदस्य	बेलौरी न.पा.०१	९८०६४९२४१२
६	श्री रामदुलारी गिरी	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०१	९८०९४७५१९८
७	श्री सबिना नेपाली खड्का	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०१	९८१२७६६३७८
८	श्री कलवीर चौधरी	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा.०२	९८०५७६०८६९
९	श्री मिश्री लाल राना	सदस्य	बेलौरी न.पा.०२	९८०६४१९६३३
१०	श्री विष्णु प्रसाद खनाल	सदस्य	बेलौरी न.पा.०२	९८०९११३३९०
११	श्री गणेश लुहार्नी	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०२	९८१०६४३३९९
१२	श्री नेत्रराज गिरी	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा.०३	९८१२७३४५३०
१३	श्री जगन्नाथ डगौरा	सदस्य	बेलौरी न.पा.०३	९८११६५५५५४
१४	डेठु राना	सदस्य	बेलौरी न.पा.०३	९८०६४३११४१
१५	श्री देवु थापा	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०३	९८१०६८३३८०
१६	श्री रामप्यारी वि.क.	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०३	९८६८४६८८५६
१७	श्री अर्जुन ढकाल	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा. ०४	९८५८७५०६२३
१८	श्री रुद्र प्रसाद अधिकारी	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०४	९८६८७४८४१४
१९	श्री शिवराज राना	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०४	९८०९४३५३८७
२०	श्री तुलसी श्रेष्ठ(रानामगर)	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०४	९८४८७४८३८७
२१	श्री शान्ता देवी वि.क.	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०४	९८०९४१८२९५
२२	श्री साइतु कुमार चौधरी	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा. ०५	९८१५६८०२३४
२३	श्री आसा राम डगौरा चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०५	९८०५७४८५३०
२४	श्री कृपा राम चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०५	९८०६४३५५८५
२५	श्री निर्मला कु. डगौरा	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०५	९८०६४९११३१
२६	श्री सितादेवी विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०५	९८१०६३९१९२

२७	श्री राम प्रकाश बडायक	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा.०६	९८१२७६२५२०
२८	श्री भोजराज चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा.०६	९८१२७६८८६२
२९	श्री प्रदीप कुमार महत्तरा	सदस्य	बेलौरी न.पा.०६	९८१०६०५९२८
३०	श्री सोमती राना	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०६	९८०९४२६८२२
३१	श्री मिना लावड	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.०६	९८०१८९८७४५
३२	श्री प्रकाश श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा. ०७	९८०६४७९६२२
३३	श्री प्रकाश राज भट्ट	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०७	९८०६४७८२३३
३४	श्री कमान सिहं चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०७	९८१०६८२४९२
३५	श्री विन्द्रावती राना	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०७	९८१०६२६७३३
३६	श्री हुमा देवी विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०७	९८१०६२६६३३
३७	श्री नन्द कुमार राना	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा. ०८	९८०१३८९५५५
३८	श्री महेश सिंह विष्ट	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०८	९८०६४१४६९१
३९	श्री राजमान चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०८	९८०६४२२४१८
४०	श्री कमली चौधरी	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०८	९८४८७५२३७१
४१	श्री असिना कुमारी कामी	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०८	९८०६४८५१७४
४२	श्री शमशेर सिंह पेला	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा. ०९	९८०६४७०६०८
४३	श्री किशोर कुमार चुनारा	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०९	९८१०६६६१५३
४४	श्री चमरु राना	सदस्य	बेलौरी न.पा. ०९	९८०९४३०८२१
४५	श्री गिता देवी डगौरा	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०९	९८०२९७१३४५
४६	सुना देवी दमाई	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा. ०९	९८०६४०१४९५
४७	श्री हरिलाल चौधरी	वडा अध्यक्ष	बेलौरी न.पा.१०	९८११६५५२१४
४८	राम नाथ चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा.१०	९८०६४७०२९७
४९	हिरा लाल चौधरी	सदस्य	बेलौरी न.पा.१०	९८०६४२४०१४
५०	श्री लक्ष्मी चौधरी	महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.१०	९८०६४०५४६४
५१	श्री देवीसरा कामी	दलित महिला सदस्य	बेलौरी न.पा.१०	९८१२७९४८१९
५२	श्री विनोद नेपाली	कार्यपालिका सदस्य	बेलौरी न.पा.४	९८४८७२६७५०
५३	श्री धन ब शार्की	कार्यपालिका सदस्य	बेलौरी न.पा.७	९८१०६८०७३७
५४	श्री हस्त ब वि.क	कार्यपालिका सदस्य	बेलौरी न.पा.१०	९८१२७५६०४४

स्रोतः प्रशासन शाखा, बेलौरी , २०७५

८.१.२ नगरपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधन

यस बेलौरी नगरपालिका कार्यपालिकामा ३२ र वडा कार्यालयमा २० जना सहित ५२ जना अप्राविधिक र प्राविधिक कर्मचारीको दरवन्दी रहेको छ । तर हाल कार्यरतमा २९ जना स्थायी कर्मचारीहरु रहेका छन्, १४ जना करारमा र १४ जना श्रेणी विहिन कर्मचरी रहेका छन् । वडा स्तरको कर्मचारीको अवस्था हेर्दा एउटा वडा सचिवले दुईवटा वडा कार्यालयको काम गर्दै आईरहेको पाईन्छ । त्यसैगरी विषयगत शाखामा पनि प्रर्याप्त कर्मचारी रहेको पाईदैन जसको कारण नगरिलाई छिटो छरितो सेवा दिनका लागी कठिनाई भएको छ । नगरपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १०३ नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	प्रकार	सम्पर्क नम्बर
१	श्री छविलाल नेपाली	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	स्थायी	९८५८७२७१११
२	श्री भोज बहादुर ऐडी	शाखा अधिकृत	स्थायी	९८४८७२१५३२
३	श्री प्रेम बहादुर निदाल	लेखा अधिकृत	स्थायी	९७४९५०७८०१
४	श्री देव बहादुर चन्द	शाखा अधिकृत	स्थायी	९७४९५११९२६
५	श्री विर बहादुर ऐर	लेखापाल(राजपत्रअनंकित प्रथम)	स्थायी	९८६८७११७३०
६	श्री रण बहादुर मल्ल	प्रा.स.(रा.प.अनं प्रथम)	स्थायी	९८४८७९८७०
७	श्री मान बहादुर चन्द	सि.अ.हे.व. पाचौं	स्थायी	९८१२७२९५१०
८	श्री धन बहादुर कुवर	ना.सु. (राजपत्रअनंकित प्रथम)	स्थायी	९७४९५६०१९८
९	श्री रिता मल्ल	म.वि.नि.	स्थायी	९८६७७५७४५१
१०	श्री ह्दयराज बजगाई	सब-इन्जिजियर (सहायक स्तर पाँचौ) (प्राविधिक)	स्थायी	९८५८७५०५०३
११	श्री राजेन्द्र विष्ट	सब-इन्जिजियर(सहायक स्तर पाँचौं (प्राविधिक)	स्थायी	९८०१३८५६७१
१२	श्री राधा तिमिल्सेना	ना.सु.(सहायक स्तर पाँचौं (अप्राविधिक)	स्थायी	९८५८७५०५०२
१३	श्री लेखकराम चौधरी	ना.सु.(सहायक स्तर पाँचौं)(अप्राविधिक)	स्थायी	९८४८७७८३९६
१४	श्री धनिराम चौधरी	ना.सु.(सहायक स्तर पाँचौं) (अप्राविधिक)वडा सचिव वडा नं. १,२	स्थायी	९८५८७५०५०४
१५	श्री अमर बहादुर राना	ना.सु.सहायक स्तर पा‘‘चौं (अप्राविधिक)	स्थायी	९८५८७५०२८९
१६	श्री नविन चन्द्र कलौनी	ना.सु. वडा सचिव वडा नं.३	स्थायी	९८४८७८३७७४
१७	श्री तारामणि डगौरा	ना.सु. वडा सचिव वडा नं.९	स्थायी	९८४८७२४९४१
१८	श्री नारायण राना	खरिदार (सहायक स्तर चौथो)(अप्राविधिक)वडा सचिव वडा नं.८	स्थायी	९८०१३८५६७०
१९	श्री नरेन्द्र बहादुर चन्द	खरिदार(सहायक स्तर चौथो)(प्राविधिक)	स्थायी	९८०६४८१७८९
२०	श्री नर बहादुर विष्ट	सहायक स्तर चौथो(अप्राविधिक) वडा सचिव वडा नं.६,७	स्थायी	९८४८७५०६३३
२१	श्री सुनिता कुमारी भट्ट	स.म.वि.नि	स्थायी	९८६५८५३३३४
२२	श्री मानमति कुमारी भट्ट	स.म.वि.नि (वडा सचिव वडा नं.१०)	स्थायी	९८४८७९७३४५
२३	श्री पानमति राना	स.म.वि.नि	स्थायी	९८४८८२२५५२
२४	श्री लिलाधर भट्ट	खा.पा.स.टे.	स्थायी	९८४८६०२६३५
२५	श्री शंकर शर्मा	सह-लेखापाल	स्थायी	९८४८८०६८५९
२६	श्री सविना कुवर	ना.प्रास. (रा.प.अनं.द्धितिय)	स्थायी	९८६२१९६८३०
२७	श्री शेर बहादुर थापा	ना.प.प्रा. स	स्थायी	९८४८७४७३२२
२८	श्री उमेश कुमारी चौधरी	स.क.अ.	स्थायी	९८४०४४७५४६

२९	श्री श्याम कुमार राना	खरिदार सहायक स्तर चौथो(अप्राविधिक) (वडा सचिव वडा नं. ४,५)	स्थायी	९७४९००१७०९
करारमा रहेका कर्मचारीहरु				
३०	श्री महेश प्रसाद भट्ट	इन्जिनियर	करार	९८४९०९८६०७
३१	श्री अशोक पाण्डेय	क.अ.सहायक स्तर पाँचौ (विविध,प्राविधिक)	करार	९८४८७५४००८
३२	श्री हरिश सेटी	ना.प्रा.स.	करार	९८४८७३००४०
३३	श्री निर्मला कु. साउंद	स.क.अ.	करार	९८४८७४८१५९
३४	श्री अनुप चौधरी	न.प्रा.स	करार	९८०५७६४१९०
३५	श्री महेश चौधरी	ना.प्रा.स.	करार	९८०९४७८४५६
३६	श्री रेशम चौधरी	खरिदार	करार	९८०६४५३०२६
३७	श्री हरिकिशन राना	सहजकर्ता	करार	९८६८८८५०४६
३८	श्री बिस्ना कु.धानुक(विष्ट)	सामाजिक परिचालक	करार	९८०९४५९०७५
३९	श्री दुर्गा चौधरी	सामाजिक परिचालक	करार	९८०६४८८९००
४०	श्री गोकर्ण प्रसाद उपाध्याय	सामाजिक परिचालक	करार	९८४८७२१८७१
४१	श्री सन्तोष वोट	सहजकर्ता	करार	९८०६४७२४७९
४२	श्री गोमा चन्द	सामाजिक परिचालिका	करार	९८१०६३८९०६
४३	श्री इन्द्रा राना	सामाजिका परिचालिका	करार	९८६८७५२३५९
श्रेणी विहिन कर्मचारीहरु				
४४	श्री महेशराज गिरी	हे.स.चा.(श्रेणी विहिन)	करार	९८४९४३६०९२
४५	श्री हस्त ब. शाही	हे.स.चा.(श्रेणी विहिन)	करार	९८१२७५१२०३
४६	श्री विरेन्द्र राना	जे.सि.बि. सहयोगी (श्रेणी विहिन)	करार	९८४८४५४०३१
४७	श्री राम बहादुर चौधरी	का.स.(श्रेणी विहिन)	करार	९८४८८६२४६९
४८	श्री गगन सिंह ठगुन्ना	का.स.(श्रेणी विहिन)	करार	९८०९४७१७८१
४९	श्री हिक्मत चौधरी	का.स.(श्रेणी विहिन)	करार	९८०९४६०४४८
५०	श्री विनिता ओड	का.स.(श्रेणी विहिन)	करार	९८०९४४२८२७
५१	श्री दिलिप सिंह विष्ट	का.स.(श्रेणी विहिन)	करार	९८१०६०१९०१
५२	श्री पदम डगौरा	रोलर चालक	करार	९८०५७७७३६२
५३	श्री कृष्ण चौधरी	का.स.	करार	९८०५७७९३६७
५४	श्री कृष्ण बुढा	का.स.	करार	९८१०७०२३१२
५५	श्री प्रेम चौधरी	का.स.	करार	९८१०६३४४७४
५६	श्री प्रकाश भट्ट	का.स.	करार	-
५७	श्री अविनाश चौधरी	का.स.	करार	९८१२७४८०८५

स्रोतः प्रशासन शाखा, बेलौरी नपा, २०७५

नगरपालिकाको संगठनात्मक चार्ट

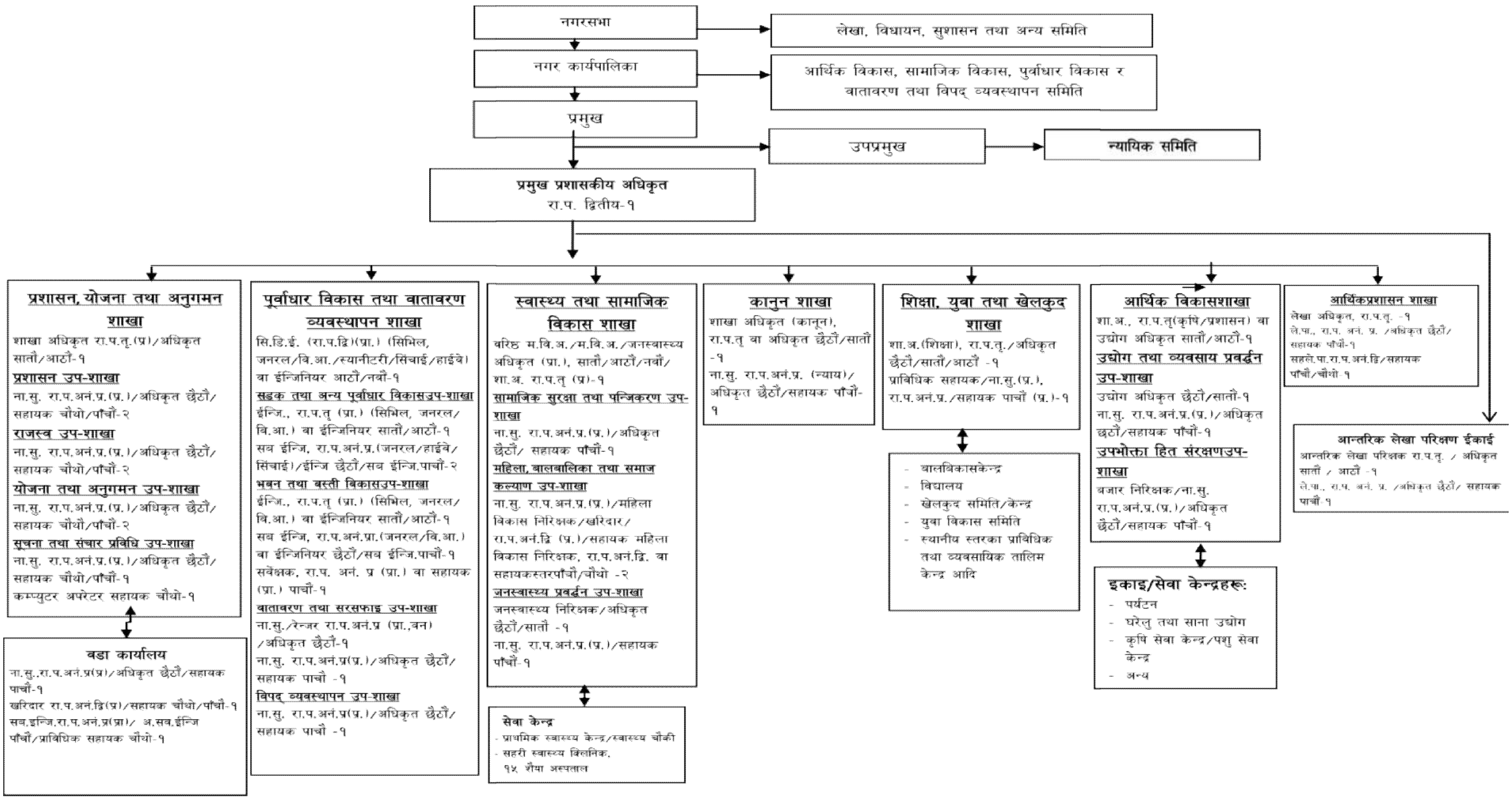

८.१.३ नगरपालिकाको विषयगत समितिको विवरण

बेलौरी नगरपालिकाले स्थानीय तहमा हुने मुख्य छ वटा विषयगत समितिहरुको गठन गरि कार्यान्वयनमा सहित ल्याईसकेको छ । विषयगत समितिको पदाधिकारीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १०४ विषयगत समितिको विवरण

सि.नं.	विषयगत समितिहरु	पदाधिकारीको नाम	पद	ठेगाना
१	सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास समिति	श्री तुलसी श्रेष्ठ रानामगर	संयोजक	कार्यपालिका सदस्य
		श्री गिता चौधरी	सदस्य	वडा नं. ९ का वडा सदस्य
		श्री रामनाथ चौधरी	सदस्य	वडा नं. १० का वडा सदस्य
२	आर्थिक विकास समिति	श्री नेत्रराज गिरी ज्यु,	संयोजक	-वडा अध्यक्ष वडा नं.३
		श्री अशोक चौधरी	सदस्य	वडा नं. १ का वडा सदस्य
		श्री विष्णु खनाल	सदस्य	वडा नं. २ का वडा सदस्य
३	सामाजिक विकास समिति	श्री अर्जुन ढकाल	संयोजक	वडा अध्यक्ष वडा नं.४
		श्री महेश सिंह विष्ट	सदस्य	वडा नं. ८ का वडा सदस्य
		श्री लक्ष्मी चौधरी	सदस्य	वडा नं. १० का वडा सदस्य
४	पूर्वाधार विकास समिति	श्री राम प्रकाश बडायक	संयोजक	वडा अध्यक्ष वडा नं.६
		श्री कृपाराम चौधरी	सदस्य	वडा नं. ५ का वडा सदस्य
		श्री मिश्रीलाल राना	सदस्य	वडा नं. ३ का वडा सदस्य
५	वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन समिति	श्री साईतु कुमार चौधरी	संयोजक	- वडा अध्यक्ष वडा नं.५
		श्री किशोर चुनारा	सदस्य	वडा नं. ९ का वडा सदस्य
		श्री कमान सिंह चौधरी	सदस्य	वडा नं. ७ का वडा सदस्य
६	विधेयक समिति	श्री नन्द कुमार राना	संयोजक	वडा अध्यक्ष- वडा नं. ८
		श्री धन बहादुर सार्की	सदस्य	-कार्यपालिका सदस्य
		श्री प्रकाश भट्ट	सदस्य	वडा नं. ७ का वडा सदस्य

८.२ नगरपालिका स्थित सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

तालिका नं. १०५ नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

सि.नं.	सरकारी कार्यालय	कार्यालयको नाम	स्थान	कार्यक्षेत्र
१	स्थानीय तह	बेलौरी नगरपालिका कार्यपालिकाको कार्यालय	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
२		वडा कार्यालयहरु	१ देखि १०	सम्वन्धित वडामा
३	सुरक्षा निकायहरु	ईलाका प्रहरी कार्यालय	वडा नं.४	
४		सशस्त्र प्रहरी दल		
५	स्वास्थ संस्थाहरु	लालीगुराँस शहरी स्वा.के	वडा नं. १	
६		लक्ष्मीपूर स्वा.चौकी	वडा नं.२	
७		श्रीपूर प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.४	

८		वेवरी शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.५	
९		रामपूर स्वा.चौकी	वडा नं.८	
१०		रामपूर आर्युवेद औषधालय	वडा नं.८	
११		कुण्डा शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं. ९	
१२		फुलरीया शहरी स्वा.केन्द्र	वडा नं.१०	
१३	सरकारी कार्यालय	मालपोत	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१४		नापी शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१५		हुलाक कार्यालय	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१६		रेन्जपोष्ट	वडा नं.५	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१७		कृषि विकास शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१८		पशु सेवा शाखा	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
१९		महिला विकास शाखा	वडा नं.४	नपा क्षेत्र भरि
२०		नेपाल दूर संचार	वडा नं.४	बेलौरी नपा क्षेत्र भरि
२१		नेपाल विद्युत प्राधिकरण	वडा नं.	बेलौरी नपा र पु.न.पा.क्षेत्र भरि
२२	अन्य	उद्योग वाणिज्य संघ		
२३		नेपाल रेडक्र		

८.३ संस्थागत सम्वन्ध र नागरिक संगठन

८.३.१ नगरपालिका भित्र गठित विभिन्न नागरिक समुहहरु

बेलौरी नगरपालिका २०७१ सालमा गठिन भएको र स्थानीय तहको नयाँ संरचना, कानुनहरुको निर्माणपनि आफैगर्नुपर्ने कारणले गर्दा नगरपालिकाले नगरक्षेत्रभित्र के कस्ता समुह संगठनहरु गठनगर्दा सम्पूर्ण नागरिकहरुलाईलाई संगठित गर्न सकिन्छ भन्ने तर्फ अझै ध्यानाकर्षण गर्न सकेको छैन । त्यस कारण नगरपालिका १० वटै वडाहरुमा मा टोल विकास समुहहरु हाल सम्म पनि गठन भएको पाईएन । वडा अनुसार केही अन्य समितिहरुको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १०६ वडा स्तरमा रहेका समितिहरु

सि.नं.	समूह /समितिको नाम	स्थान
१	खानेपानी, सरसफाई, स्वच्छता तथा समन्वय समिति,	वडा नं.४
२	कृषक समन्वय समिति	वार्ड नं. ३
३	महाकाली सिंचाई द्धितिय चरण जल उपभोक्त ब्लक नं. ८	वडा नं.७
४	खानेपानी, सरसफाई, स्वच्छता तथा समन्वय समिति,	वडा नं. ६
५	वडा स्तरीय खेलकुद विकास समिति	वडा नं. १
६	जेष्ठनागरिक समन्वय समिति	वडा नं. १
७	कृषक समन्वय समिति	वडा नं. १

८.३.२ विषयगत समुह तथा संस्थाहरु (कृषि, पशुपालन, महिला वालवालिका) सम्वन्धि विवरण

नगरपालिकाका विभिन्न विषयगत शाखाहरुबाट लिएको विवरण अनुसार १९२ वटा कृषि खाद्यान्न तरकारी, तरकारी मात्र, माछापालन, उखु र विउ आलु उत्पादन सम्वन्धि कृषक समुहहरु रहेका छन् । जसमा खाद्यान्न तरकारी सम्वन्धित कृषक समूहहरु अधिक रहेको देखिन्छ । उक्त कृषक समूहहरुमा ४५१२ जना आवद्ध भएको पाईन्छ । २६ वटा पशुपालन सम्वन्धि समूहहरु रहेका छन् जसमा बाखापालन समुहहरु ८ वटा, वंगुरपालन समुह तथा फर्म ११ वटा, वंगुर, भेडा, बाखापालन फर्म २ वटा र गाईभैसी पालनफर्म ५ वटा रहेका छन् । त्यसैगरी ३१ वटा महिला विकास समितिहरु रहेको पाईयो जसले महिला शसक्तिकरणका लागी काम गर्दै आईरहेको छन् ।विषयगत समुहको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १०७ कृषि तथा पशुपालन सम्वन्धि विवरण

सि.नं.	विवरण	वडा नं.									
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	कृषि शाखा				१						
२	कृषक समूह	१३	१७	२२	२०	२५	२३	१५	२४	९	२३
३	पशु सेवा शाखा				१						
४	पशुपालन समूह	०	३	१	२	११	३	०	१	५	०
जम्मा		१३	१७	२२	२१	२५	२३	१५	२४	९	२३

स्रोत : वार्षिक पुस्तिका २०७५/७५ कृषि विकास शाखा बेलौरी र पशुविकास शाखा, बेलौरी,

तालिका नं. १०८ पशुपालन समूह सम्वन्धि विवरण

सि.नं.	वंगुर पालन समुह/फर्म	वडा नं.	सि.नं.	बाखापालन समुह	वडा नं.
१.	जिवन वंगुरपालन फर्म	०५, रामनगर	१.	हिमचुली वाखापालन समुह	०५, रामपूर
२.	गणेश वंगुरपालन फर्म	०६ प्रेमनगर	२.	रतनपूर बाखापालन समुह	०९ रतनपूर
३.	न्यु दहित वंगुरपालन फर्म	०९, रामघाट	३.	सूर्यमुखी बाखपालन समुह	०४, शान्तिपूर
४.	रमन वंगुरपालन फर्म	०२, बैजुडाँडा	४.	हरियाली बाखापालन समुह	०५, उदयपूर
५.	अर्विन वंगुरपालन फर्म	०२, टेढुवा	५.	शोभाताल वाखापालन समुह	०५, शोभाताल
६.	लालीगुराँस वंगुरपालन फर्म	०२, दिनापूर	६.	लालीगुँरास वाखापालन समुह	०९, रतनपूर
७.	सुशिल वंगुरपालन फर्म	०६, ढक्का चाँदर	७.	लामीकाने वाखापालन समुह	०५, वन्तरिया
८.	मोतिपूर वंगुरपालन फर्म	०३, मोतिपूर	८.	प्रगति वाखापालन समुह	०५, अनामनगर
९.	साहनी वंगुरपालन फर्म	०५, सुदर्शनपूर	९.	विरपोल्ट्री एण्ड बाखापालन फर्म	०९
१०.	रतौली वंगुरपालन फर्म	०५, वन्तरिया	१०.	हिमालय बंगुर तथा बाखापालन फर्म	०८
११	प्रगति वंगुरपालन फर्म	०५, उदयपूर			
गाईभैसी पालन फर्म					
१.	शतगुरु भैंसी फर्म	०४	२.	भागरथी गाईफर्म	०५
३.	वामुनिमाता पशुपालत तथा पोल्ट्रीफर्म		४.	श्री वासुलिंग गाईभैसी पालनफर्म	०९
५.	जनजागरण भैंसीपालन समुह	०६			

तालिका नं. १०९ महिला तथा वाल विकास शाखा अन्तर्गतका समुहहरु

सि.नं.	समुहको नाम	वडा नं.	सि.नं.	समुहको नाम	स्थान
१	श्री लालीगुराँस म.वि.स	०८ कलकत्ता	१७	श्री डाँफे म.वि.स	०८ पचुई
२	श्री दुर्गा म.वि.स	०६ रिछाहा	१८	श्री मुनाल म.वि.स	०२ कटान
३	श्री मिलन म.वि.स	१० सडकघाट	१९	श्री सिद्धबाबा म.वि.स	०६ बैशाखा
४	श्री रामेश्व म.वि.स	०५,रामनगर	२०	श्री लालीगुराँस म.वि.स	०८ पंचुई
५	श्री सिद्धनाथ म.वि.स	०९, रतनपूर्	२१	श्री कालिका म.वि.स	०९, रतनपूर्
६	श्री उज्जवल म.वि.स	०५ भकुण्डा	२२	श्री कोपिला म.वि.स	१० शिवनगर
७	श्री सितल म.वि.स	०२ दिनापूर	२३	श्री कञ्चन म.वि.स	०३ पडाउ
८	श्री भगवती म.वि.स	०६ रिछाहा	२४	श्री सरस्वती म.वि.स	१० भुडा
९	श्री उत्साह म.वि.स	०६ रिछाहा	२५	श्री मनकामना म.वि.स	०९ नयाँवस्ती
१०	श्री जुनतारा म.वि.स	०२ घुस्राटोल	२६	श्री सरस्वती म.वि.स	०९ कुण्डा
११	श्री सगरमाथा म.वि.स	०६ रिछाहा	२७	श्री जागरुक म.वि.स	०८ पंचुई
१२	श्री … म.वि.स	०५ भुराकोट	२८	श्री मिलन म.वि.स	०१
१३	श्री नमुना म.वि.स	०४ शान्तिपूर	२९	श्री देउराली म.वि.स	०७,
१४	श्री अनमोल म.वि.स	०७, अनामनगर	३०	सयपत्री म.वि.स	०२ घुस्रा
१५	श्री सरस्वती म.वि.स	०१	३१	श्री राधाकृष्ण म.वि.स	०६ हात्तिवोभ्क
१६	श्री श्रृजना म.वि.स	०४ रिछाहा			

८.३.३ गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स.सम्वन्धि विवरण

यस नगरपालिकामा विभिन्न गैरसरकारी संघ संस्थाहरु प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा विभिन्न क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका छन् । जसले नगरपालिकासंगको साभ्फेदरीमा सामाजिक, स्वास्थ्य, संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र जलवायु सम्वन्धि नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा कार्यक्रम गरिरहेका छन् । जसले नगरपालिकाका विकासमा मद्दत पुगेको छ । नगरपालिकाले यी संघसंस्थाका साथसाथै अन्य नगरपालिकासंग सम्वन्ध नराखी काम गरिरहेका कुनै संघ संस्थाहरु भएमा तिनीहरुलाई पनि नगरपालिकाको मुलद्धारमा ल्याउनुपर्दछ ।

तालिका नं. ११० गैरसरकारी संघ संस्थाको विवरण

सि.नं.	संघसंस्थाको नाम	कार्यक्रम
१	नेपाल परिवार नियोजन संघ	सामुदायिक स्वास्थ्य सेवा
२	NNSWA	सामाजिक क्षेत्रमा काम गर्ने
३	निडस नेपाल	जलवायू न्युनिकरण
४	ग्रामीण प्रशिक्षण केन्द्र	क्षमता विकास

८.४ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

८.४.१ नगरपालिका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु

नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची ८ मा उल्लेखित स्थानीय तहका एकल अधिकारहरुको कार्यान्वयनका लागी गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई संघ र प्रदेश सरकारसँग नवाफिने गरी आफुलाई आवश्यक कानुन बनाउने अधिकार रहेको छ । सोही अधिकारको प्रयोग गर्दै बेलौरी नगरपालिकाले पनि अत्यावश्यक २० वटा कानुनहरु बनाई कार्यान्वयनमा ल्याईसकेको छ । जसको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १११ नगरपालिकाबाट स्वीकृत कानुनहरु

सि.नं.	ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि को नाम	नगर सभा/नगर कार्यपालिका बाट निर्णय मिति
१	बेलौरी नगरपालिकाको आर्थिक ऐन,२०७४	२०७४।०६।०४
२	बेलौरी नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७४	२०७४।०६।०४
३	बेलौरी नगरपालिका नगरकार्यपालिका वैठक संचालन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७४	२०७४।०५।०२
४	बेलौरी नगरपालिकानगर कार्यपालिकाको (कार्य सम्पादन) नियमावली,२०७४	२०७४।०५।०२
५	बेलौरी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको (कार्य विभाजन) नियमावली,२०७४	२०७४।०५।०२
६	बेलौरी नगरपालिका नगर सभा संचालन गर्ने कार्यविधि, २०७४	२०७४।०५।०२
७	बेलौरी नगरपालिका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४	२०७४।०५।०२
८	बेलौरी नगरपालिका नगरकार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारको प्रमाणिकरण (कार्यविधि) नियमावली, २०७४	२०७४।०५।०२
९	बेलौरी नगरपालिका आधारभुत तहको परीक्षा संचालन कार्यविधि २०७४	२०७४।१०।२८
१०	बेलौरी नगरपालिका न्यायिक समितिको कार्यविधि २०७४	२०७४।१२।२९
११	बेलौरी स्थानिय शान्ति समितिको कार्यविधि, २०७५	२०७५।२।२०
१२	बेलौरी नगरपालिकाको आर्थिक ऐन,२०७५	२०७५।०३।१०
१३	बेलौरी नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०
१४	स्थानिय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धि कार्यविधि २०७५	२०७५।०५।१०
१५	छाडा चौपाया व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण निर्देशिका २०७५	२०७५।०५।१०
१६	बेलौरी नगरपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका २०७५	२०७५।०५।१०
१७	बेलौरी नगरपालिका करारमा प्रविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५	२०७५।०५।१०
१८	बेलौरी नगरपालिका प्रमुख तथा उप प्रमुख सचिवालय गठन तथा संचालन सम्बन्धी निर्देशिका २०७५	२०७५।०५।१०
१९	बेलौरी नगरपालिकाको आर्थिक सहायता (वितरण व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७५	२०७५।०५।२८
२०	बेलौरी नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७५	२०७५।०५।२८

८.४.२ न्यायिक समिति र सम्पादनगरेको मुद्दाको विवरण

नेपालको संविधानको धारा २१७ अनुसार आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विवाद निरुपण गर्नका लागी गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई उपप्रमुख तथा उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय समिति गठन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ । सोही प्रावधान अनुसार बेलौरी नगरपालिकाले पनि उपप्रमुखको संयोजकत्वमा न्यायिक समिति गठन गरेको छ । सो समितिले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्र पर्ने नगरवासीहरुका विवादहरु निरुपण गर्दै आएको छ ।

न्यायिक समिति गठन भएयता न्यायिक समितिमा ५३ मुद्दाहरु दर्ता भईसकेका छन् जसमध्ये १६ वटा मुद्दाको छिनोफानो भईसकेको छ, १ मुद्दालाई माथिल्लो निकायमा पठाएको छ भने ३६ वटा मुद्दाको टुङ्गो लागीसकेको छैन । उजुरीको किसिम अनुसारको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ११२ न्यायिक समितिले सम्पादन गरेका मुद्दाको विवरण

सि. नं	उजुरीको किसिम	जम्मा दर्ता संख्या	टुंगो लागेको संख्या	माथिल्लो निकायमा पठाएको संख्या	बाँकी उजुरी संख्या
१	घरेलु हिंसा सम्वन्धि विवाद	११	७	०	४
२	जग्गा सम्वन्धि विवाद	२७	५	१	२१
३	अंश सम्वन्धि विवाद	२	१	०	१
४	बाटो सम्वन्धि विवाद	५	१	०	४
५	लेनदेन सम्वन्धि विवाद	४	१	०	३
६	भवन सम्वन्धि विवाद	१	०	०	१
७	फुटकर, प्रतिलिपि सम्वन्धि निवेदन	३	१	०	२
	जम्मा	**५३**	**१६**	**१**	**३६**

स्रोत: प्रशासन शाखा, बेलौरी नपा, २०७५